

Arkiest. n. 242/4.6.1992

Harto Roth

SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, TUPAMÄKI

Merovinki/viikinkiaikaisen raudanpelkistyspaikan ja polttokalmiston tutkimuskaivaukset 31.5.-13.7.1990

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	2
2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA	3
3. KAIVAUSKOHTTEEN YMPÄRISTÖ	
3.1. Sijainti	4
3.2. Topografia ja maaperä	4
3.3. Kasvillisuus	5
4. MENETELMÄT	
4.1. Mittaukset ja paalutus	6
4.2. Kaivamistekniikka	7
4.3. Dokumentointi	8
4.4. Löydöt ja näytteet	9
5. HAVAINNOT	
5.1. Aikaisemmat tarkastus- ja kaivaushavainnot	10
5.2. Vuoden 1990 kaivaushavainnoista	12
5.3. Havainnot kaivauskohteesta ennen tutkimusta	33
5.4. Kaivaushavainnot kerroksittain ja tasottain	34
5.4.1. Karikekerros	34
5.4.2. Pintataso	34
5.4.3. Taso 1	37
5.4.4. Taso 2	40
5.4.5. Taso 3	44
5.4.6. Taso 4	47
5.4.7. Taso 5	49
5.5. Raudanpelkistyskuopat	50
5.6. Havainnot profiileista	51
6. YHTEENVETO	52
LIITTEET	
LÄHDELUETTELO	

1. JOHDANTO

Turun yliopiston arkeologian osasto jatkoi kesällä 1990 tutkimuskaivauksia edellisen kesän kaivaustulosten antamin perustein. Kaivausten rahoittajana toimi Säkylän kunta ja tutkimuskohteena oli Säkylän Pyhäjoen kylän Tupamäellä sijaitseva rautakautinen raudanpelkistyspaikka, jonka alunperin usottiin kesän 1988 inventointitulosten perusteella olevan merovinkiajan polttokenttäkalmisto, joksi se raudanpelkistyspaikan ohella osoittautuikin. Tilan Ru. 2:136, jolla kaivausalue sijaitsee omistaa mv. Eero Mäki os. Pyhäjoki, Säkylä.

Kenttätöyöperiodi kesti kuusi viikkoa ja kolme päivää. Kaivausten esityöt suoritettiin 30.-31.5.1990, varsinaiset kenttätöyöt 1.6.-13.7.1990, sekä jälkityöt syksyn ja kevään kuluessa.

Jälkitöihin varattu aika ei riittänyt, vaan melkoinen osa töistä jouduttiin suorittamaan omalla ajalla, kuten edellisellä vuotenaikin meneteltiin.

Kaivauksen valvojana toimi prof. Unto Salo, kaivausjohtajana HuK Harto Roth sekä kaivausteknikkona HuK Pentti Rislä. Kaivajina työskenteli kuusi säkyläläistä koululaista.

Löytöjen konservoinnista vastaa Turun yliopiston arkeologian osasto. Radiohiiliajoitusta varten kaltioitiin suhteellisen runsaasti hiilinäytteitä sekä raudanpelkistyskuopista että myöskin polttohaudoista. Nämä on tarkoitus saada ajoitettaviksi rahatilanteen salliessa. Viimevuotiset ajoitukset mukaanlukien saadaan aikaan melkoisen kattava kuva alueen keskinäisistä aikasuhteista. Tällöin voidaan verrata keskenään tavattuja raudanpelkistyskuoppia, polttohautoja ja aiemmin ajoitettuja hiilimililuja.

Mahdollisesti suoritutetaan myöhemmin makrosubfossiiliaalyysit Turun yliopiston biologian laitoksella. Tarkoitus on tutkituttaa myös rautakuonanäytteet joko kemian tai geologian laitoksella kemiallisen koostumuksen (läh. suoja-aineet) selvittämiseksi. Löytyneet poltetut ja polttamattomat luut on tarkoitus tutkia niiden alkuperän (ihmisen/eläin) selville saamiseksi. Myös löydetty esihistoriallinen lasi on tarkoitus mikroskooppisesti tutkia, palasten ajoittamiseksi.

Kaivauksen kustannusarvio oli 56000 mk. Kyseiseen summaan eivät sisällyneet kaivajien palkat, jotka oli osoitettu nuorten työllistämisvaroista.

Tupamäen raudanpelkistyspaikka/polttokenttäkalmisto on muinaismuistoalue, jonka rajoja ei ole tarkemmin määritetty, mutta käsittanee koko Tupamäen tasaisen kumpareen. Sen arvioitu pinta-ala on n. 400 neliometriä.

Aluetta kaivettiin kesällä 1989 56 neliometriä ja nyt kesällä 1990 56,25 neliometriä lisää, joten yhteensä on avattu 112,25 neliometriä.

Kaivausalue jaettiin kaivausteknillisistä syistä pienempiin osa-alueisiin, jotka nimettiin kirjaimilla alueiksi A, B, C, D, E ja F. Alueista, (joita selvyyden vuoksi kutsutaan: alue A, B, C, ...) muut paitsi alue D sijaitsevat viime vuotisen kaivausalueen koilliskulman kummassa. Alue D sijoittuu viime vuonna kaivetun alueen länsipuolelle siten, että nyt kaivetun alueen D ruuduista kaksi sijaitsee kesällä 1989 kaivetun läntisen yhden ruudun ulokkeen pohjoispuolella ja kaksi sen eteläpuolella. Alue C jätettiin tällä erää kokonaan kaivamatta, koska se osoittautui heti pintaturpeen poiston yhteydessä suhteellisen "köyhäksi", sillä sen kulttuurikerrostuma (nokimaa) oli minimaalisen ohutta. Jatkossa saattaa ilmetä jatkotutkimustarvetta, mutta nyt se jätettiin tutkimatta.

Kaivaussyvyys oli kesällä 1990 alue A 4 kerrosta, B 5 kerrosta, D 4 kerrosta, E 3 kerrosta ja alue F 4 kerrosta (osittain 3).

Pintapöimintää ei Tupamäen ympäristössä tällä erää suoritettu.

2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Kesän 1990 tutkimuskaivaus on osa Säkylän kunnan rahoittamasta tutkimusprojektistä, jonka tarkoituksena on selvittää Säkylän ja lähinnä sen Pyhäjoen kylän rautakautisen asutuksen luonnetta ja eri ilmenemismuotoja. Säkylän rautakausi ja yleensäkin esihistoria on ollut hyvin heikosti tunnettua. Varsinaisia kaivauksia ei tiettävästi kunnan alueella tämän lisäksi ole suoritettu lukuunottamatta Kirkkoharjun kesän 1988 røykkiökaivausta.

Tutkimukset Tupamäellä saivat alkunsa kesän 1988 inventointitulosten pohjalta. Paikalta löytyi merovinkiajan paimensauvaneula ja vahvaa nokimaata. Nils Cleve oli jo vuonna 1929 käynyt tarkastamassa Tupamäestä noin 150 metrin päässä idän suuntaan olevan Luukelan talon Kellarimäestä esiin tulleen merovinkiajan polttokalmiston. Kaivauksia siellä ei kuitenkaan tehty. Kalmisto oli osittain tuhoutunut paikalla suoritettujen kellarin rakennustoissa 1920-luvun loppupuolella.

Tutkimuskaivausten avulla pyritään tarkentamaan raudanpelkistyspaikan alueellinen laajuus, pelkistyskuoppien rakenteet, saamaan lisävalaistusta pelkistysmenetelmiin. Kiinnostavaa on myös se, että onko alueella ollut myöskin jatkojalostusta kuten sepantoimintaa ja onko paikalla harjoitettu jotain muuta käsiteollisuutta, esimerkiksi keramiikan valmistusta jne. ?

Tarkoituksena on myöhemmässä vaiheessa suorittaa vertailua ulkomaisiin vastaaviin paikkoihin.

Kaivaminen alueella on ollut maan kivisyyden ja tiiviyn puolesta suhteellisen työlästä, joten kaivettu ala (n. 56 neliometriä) on ollut oikein määritetty ja aikataulussa on voitu pysyä.

3. KAIVAUSKOHTTEEN YMPÄRISTÖ

3.1. Sijainti

Tupamäen muinaisjäännösalue sijaitsee Säskylän kirkolta kaakkoon noin 3,5 kilometriä, Pyhäjoen kylässä Luukelan talon (om. M. Ääri) länsipuolella olevalla peltoaukealla Pyhäjoen pohjoispuolella n. 50 metriä rannasta. Turuntien risteyksestä (Pyhäjoki, Huovinrinne) noin 700 metriä Pyhäjoen suuntaan ja Luukelan talosta noin 200 metriä länteen vievää peltotietä.

Peruskartalla 1133 12 Säskylän Pyhäjoki 1985 kaivausalue sijaitsee koordinaattipisteen $x = 67\ 68\ 53$ ja $y = 1575\ 82$ alueella $z = 50,74$ mpy.

3.2. Topografia ja maaperä

Tupamäen muinaisjäännösalue on savibliesupohjaisten peltolen ympäröimä lounais-koillis suuntainen tasalakinen moreenikumpare. Alueen korkeus merenpinnasta on 50,74 metriä. Rinteet ovat suhteellisen lyrkät, koska alueen etelä- ja itälaidoilta on vuosia sitten otettu käytäntöä erilaisiin tarkoituksiin. Lisäksi alueen lounaislaidassa on kaivettu pitkulainen vajaa metriä levyinen muinaisjäännösalueeseen työntyvä kaivanto (" porkkanakuoppa"). Peltoaukeat Tupamäen ympärillä ovat laajoja, yhtenäisiä ja tasaisia. Ympäristössä on useita vastaavanlaisia kumpareita, joista ei kesän 1988 koekuopituksissa kuitenkaan havaittu merkkejä muinaisjäännöksistä. Ainoastaan vä-

häisiä hiiliesiintymiä oli havaittavissa. Ne saattavat olla kaskeamisen aiheuttamia.

Tupamäen ylin kohta on vain noin kaksi metriä ylempänä ympäröivää peltoa.

Kaivausalue sijaitsee Tupamäellä kesällä 1989 kaivetun alueen länsi- ja itäpuolella sekä osittain sen pohjoispuolella. Mäellä on muinoin sijainnut Toolan talon tuulimylly. Tämä kertoo alueen tuulisuudesta, jolla on ilmeisesti ollut merkitystä ainakin jossain määrin rautakautiselle raudanpelkistystoiminnalle. Alueella puhaltavat vallitsevat tuulet Pyhäjärven suunnasta. Täähän olen saanut vahvistuksen paikallisilta asukkailta. Valtaosa löytyneistä pelkistyskuopista sijaitsee mäen tuulen puoleisella reunalla.

Tupamäen itä- ja lounaisreunoille on tuotu jonkin verran suurehkoja kivenlohkareita ja irtomaata peltomaata paranneltaessa. Myös länsireunassa on lohkoja kivenmurikoita, jotka on tuotu ilmeisesti ympäröiviltä pelloilta. Eteläreunassa on tuotua irtomaata noin 10-30 cm:n vahvuudelta, tämä kaista on kuitenkin suhteellisen kapea. Keskellä muinaisjäännösalueetta kulkee itä-länsisuunnassa peltotie, joka on tullut osittain kaivetuksi mäen keskivaiheilta.

3.3 Kasvillisuus

Tupamäkeä joka suunnalla ympäröivillä pelloilla viljellään viljakasvien lisäksi mm. hernetta, juureksia ja mansikoita.

Luonnonniittyjä ja laidunmaita alueella ei enää ole. Puustoa on vain jokivarressa luonnonvaraisena kasvava leppä ja paju. Lisäksi itse Tupamäellä kasvaa isäntävään istuttamaa nuorta koivikkoa ja muutama pieni tammi sekä jokunen pienehkö kuusi.

Pintakasvillisuutta edustavat erilaiset heinäkasvit, nokkonen sekä tervakukka. Tarkempaa kasvillisuusanalyysia alueella ei toistaiseksi ole suoritettu, mutta tulevaisuudessa jatkotutkimuksissa se on tarkoitus tehdä. Tarkoituksena on pyrkiä selvittämään mahdolliset rautakautisen väestön käyttämät hyötykasvit ja samalla voidaan mahdollisesti selvittää mitä on käytetty ravintona ja toisaalta onko alueella harjoitettu kasvillisuutta käyttävää käsityötoimintaa.

4. MENETELMÄT

4.1. Mittaukset ja paalutus

Mittauksissa käytettiin kesän 1989 arvoja. Pohjoissuuntana käytettiin neula-pohjoista. Korkeusmittauksen lähtöpiste oli piste 52,84, johon oli lisättävä N 60 järjestelmän mukaisesti 11,2 cm (=52,95). Kyseinen kiintopiste sijaitsee karttaan merkittyjen kauppojen länsipuolella Alpo Mäen talon tuntumassa. Pisteen löytäminen tuottaa hieman vaikeuksia, koska alueella tiestö on järjestelty täysin uudelleen, eikä kartta ole niiden osalta ajan tasalla.

Korkeuspisteenä käytettiin edellisenä kesänä (1989) määritettyä kaivausalueen korkeuskiintopistettä 50,74. Se sijaitsee kivellä Tupamäen päällä kaivausalueesta koilliseen n. 20 metrin päässä. Kiintopiste on maalattu punaisella maalilla kiveen. Vaaituskone sijaitsi kaivausalueen ja kiintopisteen välissä noin 3 metriä kaivausalueen reunasta.

Kaivausteknillisistä syistä alue kaivettiin viitenä erillisenä lohkona, kuten johdanto-osassa jo tuli mainittua. Alue C jätettiin kaivamatta aiemmin mainitusta syystä ja lisäksi olisi vielä syytä mainita se, että alue C:lle päälle oli tuotu paksuhko täytemaakerros, joka osaltaan vaikutti päätökseen.

Alue A paalutettiin x-akselin suunnassa $x=204$ ja $x=206$, sekä y-akselin suunnassa $y=206$ $y=208$ $y=210$ ja $y=212$.

Alue B vastaavasti $x=200$ $x=202$ $x=204$ ja y-akselilla $y=210$ $y=212$.

Alue D sijaitsi erillään viimevuotisen kaivausalueen länsipuolella. X-akselin suuntainen paalutus oli linjalla $x=198$ $x=200$ $x=202$ $x=204$ $x=206$ $x=208$.

Y-akselin suuntainen vastaavasti $y=198$ ja $y=200$. Alue D muodostui kahdesta erillisestä lohkosta, joiden väliin jäi edellisenä vuotena kaivettu länteen työntyvä ruutu 202/198.

Alue E:n x-akselin suuntainen paalutus asettui linjalle $x=204$ $x=206$ $x=208$ $x=210$. Y-akselin paalutus tuli linjalle $y=212$ $y=214$.

Alue F paalutettiin linjoille $x=206$ $x=208$ ja y-akselille linjaan $y=208$ $y=210$ ja $y=212$.

Kaivausten alkuvaiheessa paalutettiin pysyviksi mittauslinjoiksi x-akselin suunnassa $x=200$ $x=202$ $x=204$ $x=206$ $x=208$ ja $x=210$. Y-akselin suunnassa vas-

taavasti y=196 y=198 y=200 y=202 y=204 y=206 y=208 y=210 y=212 y=214 ja y=216. Paalut 200/200, 210/200 ja 200/214 ovat merkittyinä paksummilla puna-keltaisiksi maalatuilla väreillä (tarkoitettu pysyviksi jatkuvaan käyttö.).

Kaivausalueen ruuduiksi saatiin osa-alueittain: alue A = 204/206 204/208 ja 204/210 alue B = 200/210 202/210 alue D = 198/198 200/198 204/198 ja 206/198 alue E = 204/212 206/212 ja 208/212 alue F = 206/208 ja 206/210 .Ruutuja kaivettiin kaikkiaan 14 kappaletta kuten edellisenäkin kesänä.

X-akseli on vedetty neulapohjoiseen N-S suuntaisena ja Y-akseli edellistä vastaan kohtisuoraan W-E suuntaisena.

4.2. Kaivamistekniikka

Turvekerros poistettiin teroitetuilla lapioilla. Karikekerros poistettiin lapionterän suuruisina nelikulmaisina paloina. Poisto suoritettiin varoen pintatasoa vahingoittamatta. Turpeet vietiin kaivausalueen välittömään läheisyyteen viime vuotiselle kaivausalueelle, jossa niiden alapinta heti tarkastettiin lastoin ja irronnut maa-aines seulottiin.

Kaivaus pyrittiin suorittamaan normaalina tasokaivauksena 10 cm:n kerroksin mutta maapohjan luonteen vuoksi saattoi pieniä poikkeuksia tulla.

Alue A kaivettiin neljanteen tasoon eli pohjasoraan asti. Neljannen tason nokiläikät kaivettiin erikseen pohjaan.

Alue B kaivettiin viidenteen tasoon eli pohjasoraan, sitä ei enää kuitenkaan piirretty.

Alue C jätettiin kokonaan kaivamatta johdannossa mainitusta syystä.

Alue D kaivettiin kahtena erillisenä osana muista osa-alueista erillään kaivausalueen länsilaidalla. Alue kaivettiin pääosiltaan neljanteen tasoon, jota ei enää piirretty, koska se oli jo puhdasta pohjasoraa.

Alue E:ssä kaivettiin kolmanteen tasoon, jossa tuli puhdas pohjasora vastaan. Alueen lounaiskulmassa oli kuitenkin nokimaaläikkä, joka aiheutti lisätutkimuksia (osoittautui ilmeiseksi raudanpelkistyskuopaksi).

Aluetta F kaivettiin tasoon neljä, jolloin siihen jätettiin kaivamatta yksi kerros ensi vuoteen. Kaivettu taso neljä peitettiin muovilla ja maa-ainek-

silla. Syynä toimenpiteeseen oli alueesta viimeisenä kaivauspäivänä löytynyt mahdollinen hautarakenne.

Perusteena pienempien osa-alueiden käyttöön oli se, että pyrittiin pitämään kaivaustoiminta koko ajan käynnissä. Kun toista osa-aluetta dokumentoitiin, toista kaivettiin. Kaivaminen suoritettiin lastoin rikkalapioita apuna käyttäen. Kaivettu maa seulottiin tarkoin löydöt taltioiden ja dokumentoiden mahdollisuuksien mukaan.

Kaivettaessa seurattiin maan pinnan muotoja ja samanaikaisesti pyrittiin havainnoimaan mahdollisia rakenteita. Kaivaussuunta oli lännestä itään ja etelästä pohjoiseen. Pohjatason kummat bokimaa-alueet ja laikut kaivettiin ja kivien alustat tutkittiin. Lisäksi pohjatasoon tehtiin koekuoppia.

Löytynyt raudanpelkistyskuoppa ja pyöreähkö mahdollinen hautarakenne peitettiin muovilla ja maalla mahdollisia kesän 1991 jatkotutkimuksia ajatellen. Tarkoituksena on mikäli kaivaus toteutuu, suorittaa mm. lähes ehjänä säilyneen pelkistyskuopan halkaisu ja tarkka poikkileikkauksen dokumentointi piirtäen, valokuvaten ja videoiden.

Ennallistettaessa pyrittiin pohjatason suuremmat kivet jättämään mahdollisimman alkuperäisille paikoilleen. Kaivauskuopat täytettiin koneellisesti maanomistajan toimesta (seulotulla maa-aineksella). Turpeet jouduttiin ajanpuutteen vuoksi toimittamaan paikoilleen koneellisesti muun maa-aineksen päälle. Edellisen vuoden kaivausten jäljiltä silloinen kaivausalue on ruohottunut lähes alkuperäiseen olotilaansa. Silloin jouduttiin menettelemään samoin.

4.3. Dokumentointi

Kaivauksen dokumentointi suoritettiin tietokoneelle, muistiinpanojen, valokuvien, karttojen, sanelukoneen sekä videokameran avulla tasottain ja ruuduttain.

Kaivausten aikana kirjattiin havainnot ja toimenpiteet päivittäin kirjallisesti vihkoon, saneltiin sanelukoneeseen ja kuvattiin videokameralla. Myöhemmin ne on siirretty tietokoneelle. Kaivauksen vaiheet ja tasot/ruudut, sekä rakenteet dokumentoitiin myös valokuvaamalla.

Mustavalkoisista on teetetty sekä pinnakkaisia että tavallisia valokuvia. Diakuvat on kehitetty sekä kehystetty ja ne jätetään Turun yliopiston arkeologian laitoksen valokuva-arkistoon.

Kaivauskertomukseen liittyy yleis-, taso- ja profiilikarttoja yhteensä 20 kappaletta. Yleiskartassa ilmenee kaivausalueen sijainti, kiintopiste, korkeussuhteet, ympäristö jne. Lisäksi on yksityiskohtakartta pelkistyskuopasta. Mittakaavoina on käytetty 1:20 taso-, yksityiskohta- ja profiilikartoissa. Yleiskartta on piirretty mittakaavaan 1:500. Pintavaahtuskartat on piirretty mittakaavaan 1:20. Turvekerroksen paksuus selviää vertaamalla toisiinsa pintavaahtuskartan ja pintatason vaaituslukemia. Turvekerroksen vahvuus vaihteli 0 - 20 cm:iin.

Pystyleikkausprofiilit on piirretty: alueelta A W-E suuntaisena $x = 206$ $y = 206-208$. Muita profiileja ei piirretty, koska ne rajoittuivat edellisenä kesänä kaivettuun alueeseen ja osittain nyt samanaikaisesti kaivettuun alueeseen F sen pohjoispuolella. Alueelta B piirrettiin E-W suuntainen profiili $x = 200$ ja $y = 210-212$ eteläreunasta, muiden rajoittuessa edellisen kesän kaivausalueeseen ja pohjoispuolella alueeseen A. Alueesta E piirrettiin W-E suuntainen profiili $x = 210$ $y = 212-214$ pohjoisreunasta. Länsireunalla se rajoittui alueihin A ja F, jotka kaivettiin samanaikaisesti, eikä profiileja siksi piirretty. N-S profiili oli pääosin läylemaa-ainesta ja jätettiin sen takia piirtämättä. Eteläreuna on tarkoitus piirtää kaivausten jatkuessa, koska se joudutaan avaamaan jatkossa kaivausten loppuvaiheessa löytyneen raudanpelkistyskuopan tähden.

4.4. Löydöt ja näytteet

Löydöt taltioitiin kustakin kaivauskerroksesta ruuduttain. Sekundäärilöytöjä ei ole luetteloitu. Kaivettaessa löydöt otettiin varovasti talteen ja paikallistettiin koordinaatistoon. Varsinaisia esineellisiä löytöjä oli edellisen vuoden tapaan suhteellisen vähän, mutta massatavaraa sitävästoin melko runsaasti. Löytöjen taltioinnissa pyrittiin mahdollisimman suureen tarkkuuteen. Löydöt kerättiin koordinaatti ym tiedoin muovi- ja paperipusseihin. Rautaesineet käärittiin silkkipaperiin ja asetettiin pahvilaatikoihin, joissa oli ko. löytötiedot.

Löydöt lajiteltiin ja niistä tehtiin esineluettelo erilliselle esinedokumentointilehdille. Kaivauksissa löytyneet löydöt luetteloitiin koodeilla TYA 556-.

Kaivauksen aikana otettiin maa- ja hiilinäytteitä. Maanäytteet otettiin kaivausruutujen keskikohdista. Hiilinäytteitä saatiin kaikkiaan 20 kpl, joista 11 kpl on määränsä puolesta ajoittamiskelpoisia. Näistä pyritään määrärahojen puitteissa ajoittamaan muutamia tärkeimpiä, jolloin edellisvuotisten ajoitusten kanssa saadaan aikaan tieteellisesti melkoisen kattava ajoitus koko tähän asti kaivetulle alueelle.

Turun yliopiston kemian laitekeskukseen (Kirsti Haihu) lähetettiin 9.5.91 C14 ajoitusta varten kolme hiilinäytettä. Näyte D oli otettu ruudusta 200/199 x=90 y=15 z=196 kolmannelta kerroksesta, polttohaudasta, tiililaitan vierestä. Näytteen paino oli 11,7 g. Näyte E otettiin ruudusta 200/201 x=70 y=90 z=235 raudanpelkistyskuopasta, jossa oli savesta tehty laatikko-omainen rakenne. Näytteen paino oli 38 g. Kolmas (näyte F) oli ruudusta 202/199 x=30 y=20 z=217 raudanpelkistyskuopan sisältä. Tämän näytteen paino oli 24 g.

5. HAVAINNOT

5.1. Aikaisemmat tarkastukset ja kaivaushavainnot

Tupamaen raudanpelkistyspaikka löydettiin vuonna 1988 toukokuussa suoritetun inventointityön yhteydessä. Koekuopituksessa todettiin maa-aineksen olevan hyvin mustaa ja nokista. Samassa yhteydessä löydettiin merovinkiajan paimensauvaneula. Ympäristön peltopoimuunan tuloksena saatiin talteen keramiikanpala, rautakuonaa ja piinpalasia (TYA 463:1-6). Näillä perusteilla uskottiin löytökohteen olevan merovinkiajan polttokenttäkalmisto (Raiko 1988).

Tupamaesta n. 130-150 m:n päässä itään olevalta Kellarimäeltä tunnistettiin v.1929 Nils Cleven tarkastuskäynnin yhteydessä merovinkiajan polttokenttäkalmisto löydettyjen aseiden ja korujen perusteella.

Kesän 1989 kaivauksissa Tupamäen tutkimukset saivat kenties hieman yllättävän käänteen. Alueen oletettu kalmistollisuus joutui hieman kyseenalaiseksi paikalta paljastuneiden raudanpelkistyskuoppien takia. Kesällä 1989 paikalta ei löytynyt tunnistettavia polttohautarakenteita, eikä luukeskittymiä. Ainoa esine, joka hieman antoi viitteitä kalmistollisuuden suuntaan oli kaivausalueen länsireunan tuntumasta löytynyt kolme paimensauvaneula, jotka oli kierteinen. Esineen löytöpaikka oli noin kahden metrin päässä kesän 1988 inventoinnissa löytyneen neulan löytöpaikasta.

Raudanpelkistyskuoppia tavattiin viisi kappaletta suhteellisen lähekkäin kaivausalueen länsilaidan tuntumassa. Näistä tutkittiin kaksi ja kolme peitettiin kaivausten loppuvaiheessa muovilla ja maalilla kesän 1990 tarkempia tutkimuksia ja mahdollisia nostotoimenpiteitä varten.

Kaivausalueesta kaivettiin kesällä 1989 neljätoista ruutua, eli 56 neliömetriä. Siitä tavattiin raudanpelkistyskuoppien ohella kaksi "hiilimidiolua", niistä saatiin C 14 ajoitukseen runsaasti hiiltä. Ajoitukset olivat läntisemmässä pitkänomaisessa (näyte A) 1240 AD (+110) ja itäisemmässä pyöreämmässä (näyte B) 1210 (+120). Alueen itäiseltä puoliskolta saatiin lisäksi kaksi muuta ajoitusta, jotka eivät olleet rakenteista. Näyte C1 antoi ajoituksen 600 AD (+110) ja C2 350 AD (+110).

Rautakuonaa taltioitiin kaikkiaan 59,1 kg. Tästä määrästä oli magneettista 42,9 kg ja 16,2 kg epämagneettista. Keramiikkaa kerättiin n. 1,5 kg. Palanutta savea kertyi n. 0,5 kg. Kvartsia kerättiin 0,77 kg, piitä 25,3 g. Esihistoriallista lasia saatiin talteen hyvin pieni määrä, vain 1,5 g. Väriltään se oli kobolttinsinistä. Palanutta luuta löytyi ainoastaan 16,0 grammaa. Palamatonta luuta tavattiin 10,2 g. Lisäksi löytyi pieni määrä (1,1 g) simpukankuorta.

Palaneessa savessa oli jonkin verran poikkeileikkauksellaan kolmion muotoisia paloja, jotka muistuttavat "savitiivisteitä". Muotoon on syynä lähinnä niiden muotoutuminen raudanpelkistyskuopan savivuorauksen teon yhteydessä. Savi on työntynyt pelkistyskuopan kivikehän kivien väleihin ja pelkistyspahtuman jälkeen kuoppaa purettaessa savi lohkeili tietyistä kohdin kolmio-maisiksi. Näissä paloissa voi olla myöskin puun ja oksien aiheuttamia jälkiä. Näin ollen on kaivauksilla oltava varovainen päätellessä tämän tyyppisen materiaalin alkuperä varsinkin, jos sen yhteydestä tavataan rautakuo-

naa. Kaikki ei välttämättä ole savitiivistettä, millaiseksi se yleensä tavataan luokitella.

Parissa palaneessa savenpalassa oli kourumainen painuma, jotka ilmentävät niiden todennäköisesti olevan peräisin palkeen suokappaleesta.

Esinelöydöt olivat suhteellisen harvinaisia, pääasiassa taottuja rautanauloja. Pronssiesineitä ei tavattu lainkaan. Kiviesineitä oli muutama, tärkein oli kuutilokivi, joka löydettiin toisen "biilimiilun" yhteydestä. Lisäksi oli muutama hioin.

5.2. Vuoden 1990 kaivausbavainnoista

Turvekerroksen paksuus vaihteli kaivausalueella 0-20 cm:n välillä. Toisin paikoin nokimaa alkoi heti pinnassa, turve puuttui tyystin. Rautakuonaa ja jopa sepän takomia rautanauloja tavattiin aivan pinnassa.

Nyt kaivetuilla alueilla A, B, D, E, ja F esiintyi pintakiviä melkoisen vähän. Ainoastaan alueella D oli sen eteläisemmän osan pohjoisruudussa pinnassa yksi isompi ja muutama pienempi kivi. Pohjoisemmän osan eteläisemmässä ruudussa oli kaksi isompaa ja kaksi pienempää kiveä, jotka ilmeisesti ovat myöhemmin joutuneet nykyisille paikoilleen (mahd. pellolta).

Kaivausalueen itälaidalla olevan alueen E koilliskulmassa oli muutama pienhkö kivi, jotka ovat ilmeisesti paikalle tuotuja täytemaan yhteydessä.

Muuten alueiden pintamaa oli vahakivistä.

Pintataso

Pintatasossa turpeen poiston jälkeen oli W-E suuntaisen alueen A (kolme ruutua) kahdessa läntisemmässä ruudussa havaittavissa harmaata hiekkaista humusta. Itäisimmässä ruudussa 204/210 ruutu oli pinnaltaan puoleksi edellisen kaltaista, mutta toinen puoli oli tummaa hiekkaista humusta, jonka pohjoisreunassa oli kaksi erillistä todennäköisesti launoillekalkin keskittymää. Raja harmaan ja tumman hiekkaisen humuksen välille on vedettävissä ruudun kulmasta kulmaan NW ja SE suuntaisena. Saman ruudun keskivaiheilla paljastui osittain suurehkon kiven pintaa.

Alueen A eteläpuoleisessa N-S suuntaisessa alueessa B (kaksi ruutua) oli pohjoisemmassa ruudussa 202/210 pinnassa harmaata hiekkaista humusta. Eteläisemmässä ruudussa sitävastoin oli ruskea humuspinta. Ruutujen raja-alueella oli kaksi suurehkoa kiveä.

Alueen D eteläisemmän osan ruudussa 198/198 pinnassa oli ruskeata humusta ja ruudussa 200/198 lounaiskulmassa oli ilmeisesti ajettua hiekkaa ja soraa pinnassa. Muuta osaa ruudusta peitti tumma humus ja resentti puujäte. Pohjoisemmän ruudun pinnassa oli lokunen vähäisempi kivi. Pohjoisemmän osan ruudussa 204/198 pinnan peitti tumma humus ja puujäte. Ruudussa 206/198 pinnassa oli yhtenäinen ruskea humus. Alueen D pohjoisemmassa osassa ei ollut pintakiviä.

Alue E käsitti 3 ruutua N-S suuntaisena. Kahdessa eteläisemmässä ruudussa 204/212 ja 206/212 pintamaa oli tummaa humusta ja pohjoisimmassa ruudussa 208/212 pinta oli lannoitekalkin ja humuksen peittämä. Ruudun itärajalta oli kaksi suurehkoa kiveä, jotka ovat maanomistajan muistaman mukaan tuotu paikalle maata ajettaessa. Kyseiset kivet sijoittuvat nyt kaivamatta jätettyyn alueeseen C.

Alue F oli alueen E länsipuolella, rajoittuen idässä sen keskimmäiseen ruutuun. Alue F oli W-E suuntainen ja siinä oli 2 ruutua 206/208 ja 206/210. Molempien pinnassa oli havaittavissa humusta ja lannoitekalkkia. Ruutujen rajalla oli yksi isohko litteä kivi.

Pintamaassa oleva kalkin runsaus selittyyne kalkkisäkkien varastoinnista tällä alueella.

Taso 1

Tässä tasossa alue A oli melko epäyhtenäinen. Längisimmässä ruudussa 204/206 maa oli hiekkaisen saven sekaista ruskeaa humusta. Ruudussa oli muutama pieni kivi. Keskimmäisessä ruudussa 204/208 oli länsireunalla edellisen ruudun kaltaista maata. Koilliskulmassa oli hieman nokista humusta, etelä- ja kaakkoisalueella nokista humusta sekä hiekkaisen saven sekaista ruskeaa humusta. Ruudun lounaisnurkan lähellä oli pieni noin 40 sentin halkaisijalla oleva "kiviröykkiö" nokisessa humuksessa. Itäisimmässä ruudussa

204/210 pohjoispuoli oli pääasiallisesti nokista humusta ja eteläpuoli sitä vastoin hiekkaisen saven sekaista ruskeaa humusta. Ruudussa pintatasossa paljastuneesta isosta kivistä oli paljastunut jo huomattava osa. Kaakkoiskulmassa oli pieni nokisen humuksen ja hiekan alue. Läntisimmän ja keskimäisen ruudun ylitse kulki NW ja SE suuntaisena 4,5 metriä pitkä ja noin 5 cm leveä musta NOKIVANA, jossa oli ruudun 204/206 NW kulmassa molemmin puolin noin 20 cm pituiset samanlevyiset nokivanat (3 kpl). Läntisempien ruutujen rajalla (y= 208) oli vastaavasti kaksi nokivanaa, joista pitempi oli n. 50 cm pitkä ja lyhempi noin 20 cm. Itäisimmän ruudun isohkon kiven länsipuolella oli pitkän nokivanan suuntaisena 1 metrin 5 cm:n päässä lyhyt n. 30 cm pitkä nokivana, joka ylettyi isoon kiveen hiemmentyneenä n. 20 cm matkalla levittäytyen kiven sivustoille. Se oli siis muodoltaan T kirjaimen muotoinen.

Edellämainitun nokivanan tausta on vielä epävarma. Se saattaa olla peräisin jostain rakenteesta, se saattaa jotenkin liittyä muinaiseen raudanvalmistukseen, taikka se voi olla käärrynpyörien jättämä. Viimemainittu mahdollisuus on toki pieni, vaikka vana sijaitseekin tienpohjan alla. Jatkotutkimuksissa on tarkoitus avata ruutuja alueen A pohjois- ja länsipuolelta. Tällöin mahdollisesti tästä nokivanasta tiedetään enemmän. Erikoista nokivanassa oli sen lähes luotisuora linja, mutkia siinä ei ollut.

Alueella A esiintyi isohkon kiven ja pienen "kiviröykkiön" lisäksi vain harvinaisesti pieniä irtokiviä.

Tämän alueen merkittävin esinelöytö on ilmeisesti rautaesine ruudussa 205/204. Se on pituudeltaan vain noin 10 cm. Toisesta päästä litteäksi taottu ja holkkimaiseksi taivutettu. Holkin halkaisija on vain 2-3 cm. Esineen toinen pää on kapeneva piikkimäinen ja ilmeisesti siitä on katkennut pätkä. Vastineen esineelle olen löytänyt vanhasta K.O. LINDEQVISTin Suomen historiasta vuodelta 1916 sivulta 131. Siinä on kuvattu samanlainen (n:o 3) Korroisista löytynyt. Kirjassa esine oli luokiteltu soihdunpitimeksi. Näinollen se olisi ainakin varhaiskeskiajalta, ja jos se on iäkkäämpi herää kysymys siitä milloin tällaisia soihdunpitimiä on ruvettu yleensä käyttämään? (TYA 556:3)

Alueen B eteläisemmän ruudun 1. tasossa oli tummaa humusta (jätemaata) ja pohjoisosassa 3 isohkoa kiveä, joista yksi oli suurimmaksi osaksi pohjoisem-

man ruudun 202/210 puolella. Pohjoisemman ruudun taso 1 käsitti hiekkaisen saven sekaista ruskeaa humusta. Tämän ruudun pohjoisosassa oli pieniä irtokiviä ja etelärajalta isohko kivi, joka osittain ylittää ruudun 200/210 puolelle.

Alueen D eteläisemmässä osassa ruutu 198/198 oli 1. tasossa tumman humuksen peittämä. Kiviä ei ollut. Ruudussa 200/198 oli samaa tummaa humusta, mutta sen lisäksi huomattavan runsaasti pienehköjä irtokiviä kautta koko ruudun. Tämän ruudun koilliskulmassa rajalla oli pienehkö kivikasa, joka oli muodoltaan hieman matalaa sokeritoppaa muistuttava. Alueen D pohjoisemmassa osassa molempien ruutujen (204/198 ja 206/198) pinta oli tummaa humusta. Ruudussa 204/198 oli pieniä kiviä hajallaan jonkin verran. Pohjoisemmassa ruudussa 206/198 oli kuten edellä runsaasti kiviä, mutta ne olivat kooltaan melkoisesti suurempia. Mainittavin esine 1. kerroksessa tällä alueella oli varsin leveäkantainen (n. 2,5 cm halk.) teräväpiikkinen (ohut) naula, jonka pää oli "kotkattu". Naulaa on ilmeisesti käytetty kilvessä joko kypuran, tai päällysnahan kiinnittämiseen. Teräosan pituus oli noin 3 cm.

(TYA 556:5)

Alueen E (N-S suuntainen) ruuduista eteläisiin 204/212 oli pääosin nokimaan peittämä, mutta eteläreunalla oli pieni hiekkasiintymä. Pientä kiveä esiintyi jonkin verran hajallaan ruudun eri puolilla. Lounaiskulmalla oli kaksi suurehkoa kiveä edellämämainitussa hiekkasiintymässä. Keskimmäisessä ruudussa 206/212 oli kuten edellisessäkin pääasiassa nokimaata, mutta keskellä oli pieni hiekkasiintymä. Ruudun pohjoisosassa oli runsaasti pientä kiveä. Pohjoisin ruutu 208/212 oli hieman sekalaisempi, eteläreunassa oli kapea kaista nokimaata, keskivaiheilla esiintyi puhdasta kivensekaista hiekkaa W-E suuntaisena. Pohjoisreunalla oli tumman humuksen ja lannoitekalkin sekoitusta. Alueen koko alalla oli melko yhtenäisesti pientä kiveä, keskiosassa tosin harvemmassa.

Alueessa F molempia ruutuja peitti nokimaata, mutta huomattavaa on se, että ruutujen rajalla kulki N-S suuntaisena kapeimmillaan 1 metrin ja leveimmillään 1,9 metriä leveä nokimaan ja lannoitekalkin muodostama kaista. Kiviä oli hyvin vähän. Lounaiskulmassa on yksi suurehko irtokivi ja koko alueella muutama pieni. Kivet sijaitsivat pääasiassa alueen eteläisellä puoliskolla, pohjoisosan ollessa lähes kivetön.

Taso 2

Alueella A läntisimmässä ruudussa 204/206 oli eteläreunassa nokimaan ja saveksen sekoitusta, sen pohjoispuolella oli 30 cm leveä, 2,9 metriä pitkä savikaistale luode-kaakko suuntaisena. Siitä noin 80 cm:n etäisyydellä samansuuntaisena kulki hieman kapeampi savikaistale, jonka pituus oli 2,1 metriä. Välissä oli nokimaata ja savea. Samoin oli pohjoispuolella. Luoteiskulmassa oli nokimaata. Ruudussa 204/208 kaakkoiskulmassa oli nokimaata, lounaiskulmassa olivat aiemmin mainitut savikaistale ja nokimaan ja saveksen sekoitusta. Luoteiskulmassa savikaistaleen loppupää ja nokimaan ja saveksen sekoitusta. Pohjoisreuna ja koilliskulma olivat nokimaata. Ruudun keskellä kulki 20 cm leveä hiekan ja soran muodostama kaista luode-kaakko suuntaisena. Itäisimmässä ruudussa 204/210 oli runsaat puolet hiekan ja soran peittämää. Luoteiskulmassa ja pohjoisreunalla oli nokimaata, samoin lounaiskulmalla oli vähäinen määrä nokimaata.

Alueella oli kiviä suhteellisen runsaasti, joskin ne olivat pääosin hajallaan olevia pikkukiviä. Ainoastaan itäisimmässä ruudussa oli suurempia kiviä. Näistä yksi oli jo aiemmin paljastunut yli 120 cm pitkä ja yli 60 cm leveä kivi.

Alueella B eteläisempi ruutu 200/210 oli nokimaan peittämä. Ruudun pohjoisreunalla esiintyneet suurehkot kivet tulivat enemmän näkyville ja osoittautuivat melko kookkaiksi. Pohjoisemmässä ruudussa 202/210 eteläreunassa oli kapea kaista nokimaata ja sen pohjoispuolella nokista, hiekkaisista savea luode-kaakko suuntaisena. Sen pohjoispuolella esiintyi taas nokimaata ja pieni alue soraa pohjoisella rajalla. Pientä kiveä oli tasaisesti jakautuneena koko ruudun alueella (harvassa). Etelärajalla yksi suurehko kivi puolittain ruudun 200/210 puolella. Koilliskulmassa oli kaksi suuremmanpuoleista kiveä.

Alueen D eteläisimmässä ruudussa 198/198 oli nokimaata. Eteläreunasta ruutuun työntyi onkalomainen ahdas käytävä, joka mitä ilmeisimmän on joko puujuurakon jättämä, tai myyrän käytävä. Ruudun lounaiskolkassa oli pienten kivien muodostama keskittymä (harvako), sekä pieniä kiviä hajanaisesti koko ruudun alueella. Ruudun pohjoisella rajalla oli kuitenkin neljä suurempaa kiveä, jotka osittain olivat pohjoisemmän ruudun puolella. Tästä ruudusta löytyi pieni suhteellisen kirkas väritön ilmeisesti vuorikristallin pala.

(TYA 556:467)

Ruutu 200/198 oli kauttaaltaan kivetty. Kivet olivat yleensä pieniä, mutta eteläreunassa oli puolittain tämän ruudun puolella neljä suurempaa kiveä. Maa oli nokimaata. Luoteiskulman tuntumassa oli pyöreähkö kivirakenne, jonka yhteydestä tavattiin kivien lomasta runsaanlaisesti palanutta luuta. Kyseessä on ilmeinen kalmistokiveys ja polttohautaus. Tässä yhteydessä löytyi myöskin erikoinen poltetusta savesta tehty "tiililaatta", jonka pituus oli 14 cm, leveys 10 cm ja paksuus noin 3 cm. Esine on Ulla Lähdesmäen tutkimuksessa osoittautunut puumuotissa lehdiksi ja ruoholla silatuksi. Esineen käyttöfunktio on vielä tutkimuksen tässä vaiheessa arvoituksellinen. Kyseinen esine on Liedon Vanhalinnassa Ulla Lähdesmäen konservoitavana. Poltetun savilaatan löytöruutu oli 200/199. (TYA 556:578)

Lähi ruudusta (201/199) löytyi pieni, ohuesta pronssilangasta tehty mahdollinen ketjulaitteen osa taikka vaatteen kiinnitykseen käytetty hakenen. Käyttöfunktio on vielä epävarma. Esine oli pyöreä halkaisijaltaan n. 1 cm läpimittainen. Pyöreä lenkki oli suljettu kiertämällä pronssilangan päät toistensa ympärille. Päät oli vielä taivutettu lenkkiin päin siten, että ne muodostivat kehän ulkopuolelle vielä kaksi erillistä pienempää hieman avointa lenkkiä. Löytö kuului polttohautaan ja se sijaitsi ruudun koilliskulmassa pienen sokeritoppamaisen matalan "röykkiön" juurella. Tämä esine oli vain muutaman kymmenen senttimetrin päässä aiemmin mainitusta "tiililaatasta" samassa polttohaudassa. (TYA 556:2)

Alueen D pohjoisemman osan ruudussa 204/198 maa-aines oli pääasiassa nokimaata ja humusta sekä eteläreunassa humusta, nokea ja hiekkaa. Ruudun pohjoisosassa oli soraa läikkinä. Koko ruudun alueella oli pieniä kiviä tasaisesti jakautuneena. Ruudussa 206/198 oli nokimaata ja suurehkoja kiviä ruudun keskustassa. Nämä vaikuttivat melko selvästi muodostavan jonkinlaisen rakenteen, joka saattaisi olla osa polttohaudasta. Ruudusta 204/198 tehtiin ehkä koko kaivausten merkittävin esinelöytö. Se oli pieni, halkaisijaltaan n. 3 cm oleva pronssinen, pyöreävirtainen rullapäinen hevosenkenkäsolkki, joka ajoittunee merovinki- ja viikinkiajan vaihteeseen. Esine oli erittäin hyvin säilynyt ja mm. neula oli ehjä ja liikkui vapaasti. Ei koristeltu.

(TYA 556:1)

Alueessa E eteläisimmässä ruudussa 204/212 oli pohjoisosassa nokimaata sekä nokimaan ja hiekan sekoitusta. Samoin ruudun eteläpuolella. Keskimmaisessa

ruudussa eteläpuoli oli nokimaata sekä nokimaan että hiekan sekoitusta. Pohjoispuoli oli lähinnä hiekkaa ja soraa. Keskellä ruutua oli muutama isohko kivi, muuten kiviaines oli pienikokoista. Pohjoisimmassa ruudussa 208/212 oli suurin osa ruudusta hiekan ja soran sekoitusta. Lounaiskulmassa oli pieni ala nokimaata. Eteläisimmässä ruudussa oli lisäksi sen eteläreunalla suurehkoja kiviä.

Alueella F oli ruudussa 206/208 nokimaa vallitsevana, pieniä kiviä löytyi lähinnä ruudun länsi- ja itäreunalta. Ainoastaan yksi suurehko kivi oli ruudun lounaiskulmalla. Ruudussa 206/210 oli pääasiassa nokimaata, mutta kaakokiskulmassa oli hiekkapaljastuma, jonka koko oli noin 1m x 0,5m. Koko ruudun alalla oli harvassa pieniä kiviä. Alueelta F löytyi pääasiassa ruudusta 207/208 sinertävää (läh. koboltinsinistä) lasia. Samanlaista löytyi kesän 1989 kaivausten aikana 5. kerroksesta, tosin silloin hyvin pieni määrä.

Taso 3

Alue A:ssa läntisin ruutu 204/206 oli pääasiassa nokimaan peittämää. Keskellä oli W-E suuntaisena ruutuun työntynyt puhtaan hiekan ja soran alue. Ruudussa oli pienehköjä kiviä kolmannessa kerroksessa melkoisen runsaasti. Ne sijoittuivat x= 205 eteläpuolelle W-E suuntaisena n. 70 cm leveänä vyönä. Pieniä kiviä oli tosin ympäristöissäkin, mutta ne olivat irtonaisia ja enemmän hajallaan ja pienempiä. Selvää rakennetta kivet eivät kuitenkaan muodostane. Kolmannessa tasossa kivet olivat poissa lähes kaikki. Tätä ennen oli tehty välipiirros kerroksesta. Tämä osoitti kivien olevan hyvinkin samalla korkeustasolla. Keskimmaisessä ruudussa 204/208 oli yleiskuva samankaltainen kuin edellisessäkin ruudussa. Sen etelä- ja pohjoisreunamilla oli nokimaata, tosin kapeampana kuin edellisessä. Hiekka- ja sorakaista oli vastaavasti leveämpi. "Kivivyö", joka alkoi edellisessä ruudussa W-E suuntaisena jatkui tässä ruudussa edellisen kaltaisena ja olivat poissa 3. tasossa. Ruudun koilliskulmassa oli edellisestä poiketen kolme suurempaa kiveä. Itäisimmässä ruudussa 204/210 oli nokimaata enää vain pieni esiintymä luoteiskulmassa, muuten ruutu oli paljastuneen hiekan ja soran peitossa. Keskellä ruutua oli suuri maakivi, jonka pituus oli noin 1,4 metriä ja leveys noin 0,8 metriä. Kivessä oli havaittavissa jälkiä, jotka saattavat olla iskujälkiä, mutta tämä on hyvin epävarma havainto. Tässä ruudussa kiveys kattoi koko ruudun, ollen kuitenkin harvempaa luoteiskulmalla. Kolmanteen

tasoon tultaessa suuri osa kivistä oli poistettu edellisten ruutujen ta-
paan. Alue A:ssa tuli sen kaakkoiskulmasta ruudussa 204/211 puhtaan soran
alta noen sekaista ruskealäikikästä maata.

Alue B:ssä sen eteläisemmässä ruudussa 200/210 oli nokimaata koko ruudun
alueella. Ruudussa oli myös useita suuria kiviä, joista kaksi suurinta
olivat pituudeltaan yli metrin ja leveyskin oli noin 60 cm:iä. Toinen
suurista kivistä oli kuitenkin puolittain pohjoisemman ruudun puolella.
Tässäkin ruudussa kuten alueella A poistui pienemmät kivet tasoon 3
tultaessa. Ruudussa 202/210 oli eteläpuoli nokimaan peittämää kun taas
pohjoisreuna oli paljastuneen hiekan ja soran peittämää. Ruudussa oli kaksi
suurehkoa kiveä. Näistä toinen oli puolittain eteläisemmän ruudun ja toinen
pohjoisemman alue A:n puolella. Kolmannessa kerroksessa oli koko ruudun
alalla hyvin tiheä kiveys, joka kuitenkin poistui kolmanteen tasoon
tultaessa lähes tyystin.

Alue D:n eteläisemmän osan ruutu 198/198 oli nokisen hiekan peittämää. Koko
ruudun alalla oli pientä kiveä, ruudun pohjoisreunalla oli kolme isohkoa
kiveä vierekkäin W-E suuntaisina. Ruudussa 200/198 kiviaines oli huomatta-
vasti suurempaa kuin edellisessä ruudussa. Maa-aines ruudussa oli epäyhte-
näisempää kuin ruudussa 198/198. Keskellä ruutua oli savista nokimaata, lou-
nais- ja kaakkoiskulmalla oli nokista hiekkaa. Luoteiskulmalla oli puhdasta
hiekkaa. Koko länsireuna oli huomattavan kivistä ja varsinkin koilliskulma
oli hyvinkin kivivaltaista. Siellä kivet muodostivat matalahkon lyttyynpai-
netun sokeritopan muotoisen pienen röykkiön. Yleensä kivet muodostivat sel-
västi erotettavia rakenteita tässä polttohaudassa. Lähellä ruudun pohjois-
laitaa oli nähtävissä mielenkiintoisena yksityiskohtana litteistä loh-
kotuista n. 12 cm:n halkaisijalla olevista kivistä tehty pyöreä pieni ra-
kenne. Se muistutti yksinkertaista ruusunkukkaa, jossa terälehdet ovat li-
mittäin ja keskellä pieni pyörölä. " Ruusun " halkaisija oli noin 30 cm:iä.
Keskellä olevassa pyörölässä ei ollut minkäänlaisia löytöjä. Tämän "ruusun"
funktio on arvoitus ja sitä voi vain arvailla.

Pohjoisemman osan eteläisempi ruutu 204/198 oli tasossa 3 pääosin puhtaan
hiekan ja soran peittämää. Länsilaidassa oli kapea nokisen hiekan vyöhyke.
Kiveä ei ruudussa ollut juuri lainkaan.

Pohjoisemmassa ruudussa 206/198 oli ruudun eteläpuoli puhtaasta hiekkaa ja muutama harva kivi. Pohjoispuoli sitävastoin oli nokisen hiekan peitossa. Kivet olivat suurehkoja ja ne muodostivat ilmeisiä rakenteita ja saattavat olla polttohaudan ilmentymiä, vaikka luuainesta ei löytynytäkään. Osa kivistä jäi vielä länsipuolen profiiliin, joten sieltä saattaa myöhemmissä kaivauksissa tulla esille varsinainen polttohaudaus.

Alue E oli tässä vaiheessa kaivettu jo puhtaaseen hiekkaan ja soraan kokonaisuudessaan. Merkittävin havainto tässä alueessa oli sen eteläisimmän ruudun 204/212 lounaiskulmassa tavattu pienialainen mustan nokimaan esiintymä. Tämä esiintymä on mitä todennäköisimmin raudanpelkistyskuoppa, vaikka siitä sitä nokimaasta lyhennettäessä ei vielä tavattu palanutta savea, eikä muitakaan pelkistyskuopan tunnusmerkkejä lukuunottamatta harvinaisen hyvin säilynyttä kivirakennelmaa. Kiveys oli ehjä 3. tason pintaan asti. Halkaisija (sisä) pelkistyskuopassa oli melkoisen pieni vain noin 20 cm laadasta laitaan. Maa-aines kuopassa oli hyvin mustanpuhuvaa ja hiekansekaista ja vaikutti melko maasälpäpitoiselta. Siitä poistettiin maata noin 30-40 senttimetrin syvyydellä, jossa vaiheessa työ ajan loppuessa keskeytettiin. Pohjaa ei siis vielä tavoitettu. Rautakuonaa kuopasta tavattiin minimaalisen vähän. Se tuettiin sisäpuolelta hiekalla täytetyllä muovikassilla sortumisen estämiseksi ja kuoppa peitettiin kaivausten lopussa maalla ja turpeella tulevia tutkimuksia ajatellen. Tarkoitukseni on tehdä poikkileikkaus kyseisestä kuopasta kesällä 1992 mahdollisesti jatkuvissa kaivauksissa ja dokumentoida se mahdollisimman hyvin eri tasoja. Tämä löytö edellyttää, että se osoittautuu todella varmasti pelkistyskuopaksi olisi alueelta 6. tavattu raudanpelkistyskuoppa. Merkittävää on se, että edellisenä kesänä tavatut 5 kuoppaa olivat kaikki Topamäen länsilaidalla, kun taas tämä sijaitsee ainoana itälaidan tuntumassa.

Alueella F sen läntisempi ruutu 206/208 oli nokimaan peittämä. Ruudun kaakkoiskulmassa alkoi tulla esille pyöreähkö kivirakenne. Lounaiskulmalla oli yksi suurempi kivi (50x70 cm) ja muutama pienekkö kivi. Koilliskulmassa oli vain 3 pientä kiveä, kun luoteiskulmassa ei ollut yhtään. Itäisemmässä ruudussa 206/210 lounaiskulmassa ja länsilaidalla oli nokimaata, muu osa ruudusta oli sitävastoin nokisen hiekan peitossa. Kiviä ruudussa oli jonkin verran, pääosin lounaiskulmassa ja liittyen edellisen ruudun pyöreään kivirakenteeseen, pohjoislaidalla oli vain pientä kiveä vähänläisesti.

Alueelta F löytyi sinertävää ilmeisen esihistoriallista lasia jonkin verran sekä pieni ruskea lasihelmi. (IYA 556:43)

Taso 4

Alueen A läntisin ruutu 204/206 oli tässä vaiheessa pääosiltaan kaivettu pohjasoraan ja -hiekkään. Nokimaata löytyi enää ruudun eteläreunasta keskivaiheilta. Nokimaasta löytyi pienialainen kivetty pyöreäkehko rakenne joka on mahdollisesti pieni liesi. Ruudussa oli keskellä ja länsilaidalla yhteensä kolme suurehkoa kiveä ja muuten kiviaines oli suhteellisen pienikokoista. Kaakkoiskulmassa esiintyi 5 hieman suurempaa kiveä kaaren muodossa.

Alueen keskimmaisessä ruudussa 204/208 havaittiin pohjoisreunan keskeltä osittain profiilin sisästä toinen ilmeinen kivetty liesi. Tästä liedestä n. 40-50 cm lounaaseen löytyi pyöreä nokimaaläntti, joka saattaa olla paalunjälki. Tämä on kuitenkin epävarma määrite, koska esiintymä oli suhteellisen matala. Tästä "paalunreiästä" noin 130 cm suoraan etelään oli toinen samanlainen mahdollinen paalunreikä, joka ilmeni vahvana nokiläiskänä. Ruutu oli tässä vaiheessa jo kaivettu pohjasoraan ja -hiekkään. Ruudun keskustassa kiveä löytyi tuskin nimeksikään. Pohjoislaitamalla oli kiveä runsaammin em. lieden ansioista ja koilliskulmassa löytyi 3 isompaa kiveä muuten pienikokoisen kiviaineksen joukossa. Kaakkois- ja lounaiskulmassa oli kummassakin muutama pieni kivi.

Itäisin ruutu 204/210 oli kaivettu kuten edelliset ruudut pohjasoraan. Ruutu oli melko kivinen ja siinä oli suurikokoinen (80x140 cm) kivi, joka saattaa olla alasinkivi siinä olevista tosin heikosti erottuvista iskujäljistä päätellen. Etelärajalta osittain alueen B puolella on toinen suurikokoinen kivi.

Alue B:n eteläisempi ruutu 200/210 oli vielä nokimaan peittämä. Pohjoispuolella löytyi kaksi suurta kiveä, näistä toinen oli puolittain pohjoisemman ruudun puolella. Linjalla NE-SW oli 5 suurehkoa kuitenkin edellisiä pienempiä kiviä jonomuodossa. Nämä olivat kooltaan noin 1/2 metriä pitkiä ja leveydeltään noin 30 senttimetriä. Isompien kivien lomassa koko ruudun alalla esiintyi runsaasti pienempää kiveä.

Pohjoisemmassa ruudussa 202/210 puolet (eteläp.) oli nokimaan peitossa ja pohjoisempi puoli oli hiekan ja soran peittämää. Pohjoisreunalla esiintyi kiviä harvakseltaan, näistä 3 hieman suurempaa ja niistäkin yksi alueen A

puolella puolittain. Eteläisemmällä puoliskolla kiviä oli huomattavasti runsaammin, näistä yksi em. suurempi kivi oli puolittain ruudun 200/210 puolella.

Alue D kaivettiin kauttaaltaan pohjasoraan tähän tasoon tultaessa. Eteläisimmässä ruudussa 198/198 oli runsaasti pientä kiveä koko 4. kerroksessa. Nokista hiekkaa oli vielä jonkin verran. Isompia kiviä ruudussa oli vain 4 kappaletta tässä vaiheessa.

Ruudussa 200/198 kaivettiin nokinen hiekka ja keskellä oleva nokinen savimaa (luhkaa?) pohjaan. Kivien alustat tarkastettiin ja koekuopitettiin pohjasoraan.

Pohjoisemman osan ruudussa 204/198 länsireunassa ollut kapeahko nokisen hiekan muodostama kaista kaivettiin pohjaan, muuten ruutu oli jo pohjasorassa. Kiviä ei ollut koko ruudussa. Ruudussa 206/198 4:ssä kerroksessa ollut nokinen hiekka kaivettiin pohjaan ja poistettiin loput kivet, tarkastettiin niiden alustat. Pohja koekuopitettiin.

Alue E kaivettu pohjaan jo edellisessä tasossa.

Alue F:n ruutu 206/208 oli edelleen nokimaan peittämää, vain koilliskulmassa oli pienehkö puhtaan hiekan paljastuma. Kiviä oli lähinnä kaakkoiskulmassa, jossa tuli näkyville pyöreä halkaisijaltaan 87 cm oleva kivirakenne, jonka luoteisreunalla oli suurehko kivi ikäänkuin hautakivenä. Löydös saattaa siis olla hautarakenne, mutta tässä vaiheessa sitä on vaikeata todentaa, koska kaivausajka päättyi ja löytö jouduttiin peittämään muovilla ja maalla eikä niinollen funktiota voitu vielä varmentaa. Rakenne voi liittyä yhtä hyvin raudan valmistukseen, taikka rakennusten jäänteisiin. Tältä alueelta on löytynyt kobolttin sisältä esihistorialliseksi luokitettavissa olevaa lasia jonkin verran. Näistä yksi oli Vello Löugasin suullisen arvion mukaan ilmeinen lasisen rannerenkaan katkelma. Myös ruudun koilliskulmassa oli hiekan enemmän kiviä kuin tässä ruudussa ja lasissa muutoin oli, lukuunottamatta em. kivirakennetta. Ruudun lounaiskulmassa oli ainoa suurempi kivi. Muualla ruudun alueella vain pieniä hajakiviä. Itäisemmässä ruudussa 206/208 lounaiskulmassa oli osa äsken mainittua kivirakennetta. Lounaiskulmassa oli myös nokimaata, joten vastoin pohjoisreunassa oli puhdasta hiekkaa. Koko itäpuoli ruudusta oli jo aiemmin kaivettu pohjahiekkaan lasossa 3, jo-

ten siihen ei enää kajottu. Nokimaa-alueella oli vain 2 isompaa kiveä, muuten kiviaines oli pientä ja suhteellisen vähäistä.

Vuoden 1992 kaivauksissa on tarkoituksenaan kaivaa nyt peitetty kaivamatta jäänyt "hautarakenne" ja sen ympärille jäänyt nokimaa-alue dokumentoiden se mahdollisimman huolellisesti, samalla varmentuneen sen käyttöfunktion.

Taso 5

Alueen A viidennestä kerroksesta kaivettiin ainoastaan nokiläntit pohjaan. Muu osa oli jo aiemmin kaivettu pohjasoraan.

Alueen B viidennestä kerroksesta löytyi vielä jonkin verran rautakuonaa, vähän keramiikkaa ja palanutta savea. Nokimaa kaivettiin pohjaan kummankin ruudun puolelta (200/210 ja 202/210). Pienemmät kivet poistettiin vaa'ituksen jälkeen ja tutkittiin niiden alustat. Suuret kivet jätettiin paikalleen niiden koon takia.

Alue D:tä ei enää kaivettu. (Pohjasorassa)

Alue E:tä ei enää kaivettu (Pohjasorassa)

Alue F jätettiin osittain vuoden 1992 kaivauksiin aiemmin mainituista syistä. (Yksi kerros + pyöreä kivrakenne).

Yleisenä huomiona kesän 1990 kaivaustuloksia arvioitaessa on ensinnäkin se, että raudanpelkistyskuoppia löytyi ainoastaan yksi ja sekin Tupamäen itälaidoilta, kun edellisellä kesänä näitä kuoppia löytyi kaikkiaan viisi ja ne kaikki sijaitsivat mäen läntisellä puolella lähes rivissä. Vallitsevat tuulet puhaltavat Pyhäjärven suunnalta kohtisuoraan tätä riviä vastaan, joten on ajateltavissa se, että muinaiset raudan valmistajat osasivat jollain tavalla hyödyntää luonnon ilmavirtauksia paljevoiman lisäksi. Samanlainen rivi muoto on havaittavissa mm. Ruotsissa Jämtlannissa Mysselössä (R55 40), jossa kuopat ovat järven rantatöyräällä (Gert Magnusson 1986, 100). Tässä on tietysti osaltaan vaikuttanut myöskin järvimalmien saatavuus kuoppien sijoittelun perusteena, mutta toisaalta voidaan kysyä sitä miksei pelkistys-

kuoppia ole sijoitettu aivan rantaan, mikä olisi ollut vielä käytännöllisempää ?

Toisena yleisesti huomioitavana seikkana pitäisin sitä, että maasälpäpitoisen maan määrä oli näillä kaivauksilla huomattavasti vähäisempää kuin kesän 1989 kaivauksella, mikä selittyy sillä, että pelkistyskuoppia nyt kaivetulla alueella oli vain yksi. Tämä vahvistanee ajatusta maasälvän käytöstä raudanpelkistystapahituksen suoja aineena.

Yhtenä kaivauksen mielenkiintoisimmista löydöistä voitaneen pitää poltettua savesta tehtyä "tiililaattaa", jonka käyttöfunktio on vain arvailujen varassa. Sen sijoitus polttohaudan kivirakenteen yhdeksi osaksi antaa ajattelun aihetta. Samassa haudassa ollut pieni "kiviruuusu" on hyvin arvoituksellinen. Toinen hieman kauempana ollut mahdollinen pyöreä "hautarakenne" on sekin arvoituksellinen muotonsa, että myöskin sen läheisyydestä löytyneen koboltinsinisen mitä ilmeisimmän esihistoriallisen lasin takia, varsinkin kun yksi palasista on tulkittu lasisen rannerenkaan katkelmaksi. Tämä kyseinen "hauta" saattaa jatkotutkimuksissa osoittautua joksikin muuksi rakenteeksi, mutta miksi se on jo eri kysymys ?

Pronssiesineitä, tosin vaatimattomia löytyi kaksi, kun niitä kesällä 1989 ei löytynyt yhtään. Molemmat esineet tavattiin kaivausalueen länsilaidalta alueelta D polttohautojen tuntumasta. Rautaesineitä tuli esiin edellisen kesän tapaan. Pääasiassa ne olivat rautanauvoja, tulusraudan katkelma, soihdunpidike, mahdollinen rautapadan pohjapala jne.

Rautakuonaa kaivausalueelta saatiin talteen yhteensä 40,49 kg. Tästä oli magneettista 33,47 kg ja epämagneettista 7,02 kg. Magneettisuus mitattiin karkeasti sauvamagneetilla, erotteluperusteena oli vain reagoiko kuonanpala magneettiin vai ei.

Jakauma oli kerroksittain seuraavanlainen :

Kerros	magneett.	epämagn.	yhteensä
Pinta	433,8 g	60,2 g	494,0 g
1.	9974,6 "	2171,8 "	12146,4 "

Kerros	magneett.	epämagn.	yhteensä
2.	10242,0 g	1838,6 g	12080,6 g
3.	9056,2 "	2130,5 "	11186,7 "
4.	2253,2 "	279,0 "	2532,2 "
5.	1505,3 "	540,3 "	2045,6 "
	Yht. 33465,1 g	7020,4 g	40485,5 g

5. kerroksen rautakuonalöytöihin on laskettu mukaan myös viimevuonna (1989) peitettyistä ja näissä kaivauksissa tutkituista raudanpelkistyskuopista tavattu kuona. Tätä rautakuonaa löytyi ruudusta 200/201 magneettista 73,7 g ja epämagneettista 15,9 g. Ruudusta 205/200 tavattiin vastaavasti magneettista 913,6 g ja epämagneettista 53,1 g. Yhteensä tätä "edellisvuotista" kuonaa oli 1056,3 g, joten vuoden 1990 tulos oli todellisuudessa ainoastaan 39429,2 grammaa ja kesän 1989 kaivausalueelta tavattiin rautakuonaa tosiasiallisesti 60151,9 grammaa.

Yhteensä rautakuonaa on löydetty kahden kesän (1989 ja 1990) kaivauksissa 99581,1 grammaa, eli hieman alle 100 kg 112 neliömetrin alalta.

Keramiikkaa taltioitiin seuraavasti :

Kerros	määrä	Kesän 1989 vast.
Pinta	10,5 g	- g
1.	30,9 "	74,3 "
2.	76,6 "	337,5 "
3.	169,7 "	434,3 "
4.	44,0 "	506,0 "
5.	5,6 "	135,2 " (+6. kerroksen 7,3 g)
	yht. 337,3 g	yht. 1494,6 g

Ylläolevasta vertailutaulukosta voidaan nähdä näissä kaivauksissa taltioituneen keramiikan olevan määrältään ainoastaan vajaa 1/4 kesän 1989 tuloksesta. Keramiikka oli tyypillistä ruskeaa taikka ruskeanmustaan vivahtavaa rautakauden keramiikkaa. Se oli yleensä karkeatekoista, sekoitteena karkeahkoa kvartsi- ja maasälpäpitoista hiekkaa. Tosin joukossa oli hienompitekoistakin ja laadullisesti parempaa. Virolainen tohtori Vello Lõugas tutki

Tupamäen löytöjä kesältä 1990 ja hänen mielestään keramiikkaa on ainakin kymmentä eri laatua, joista vanhimmat ajoittuisivat noin ajalle 100 eKr. Näinollen jopa esiroomalaisen rautakauden löytöaineistoa olisi Tupamäeltä tavattavissa! Seinämän vahvuus vaihteli karkeasti ottaen 10,5 mm:n ja 5,5 mm:n välillä. Ruudusta 200/210 (3.krs) löytyi palanen naarmupintaista keramiikkaa. Seinämän vahvuus siinä on 6,7 mm.

Palanutta savea saatiin taltioitua :

Kerros	määrä	(v.1989)
Pinta	53,9 g	34,5 g
1.	36,8 "	78,2 "
2.	199,4 "	127,0 "
3.	103,9 "	98,9 "
4.	58,7 "	109,8 "
5.	10,4 "	65,1 "
yht. 463,1 g		yht. 513,5 g

Palanutta savea tavattiin edellisvuotista vähemmän, kuten ylläolevasta taulukosta selviää. Ero ei kuitenkaan ole merkittävän suuri. Väri vaihtelu palaneessa savessa on melkoisen suurta. Väri vaihtelee vaalean tuhkanharmaasta tiilen väriseen ja jopa mustanpuhuvan tummanruskeaan. Ruudusta 200/199 toisesta kerroksesta löytyi kolme palaa, jotka ilmeisesti ovat peräisin tiilenmuotoisesta saviesineestä. Ruudusta 206/208 tavattiin 3. kerroksesta palaneen saven pala, joka voisi olla savihelmi säännöllisen pyöreytensä takia ja lisäksi siinä näyttäisi olevan keskeltä lävistävä hyvin ohut reikä. Onko löytö savihelmi on hyvin kyseenalaista, mutta kuitenkin se mahdollisuus on olemassa. Ruudusta 206/208 toisesta kerroksesta löytyi savenpala, joka on hyvin uurteinen, ja antaa vaikutelman siitä että se olisi ruoholla silattu. Kyseessä on ilmeinen raudanpelkistyskuopan savivuorauksen palanen. Läheltä edellistä löytöä ruudusta 207/208 neljännestä kerroksesta tavattiin palaneen saven pala, jossa oli näkyvässä pieni kourumainen pinta, joka ilmaisee sen olleen palkeen suokappaleen osa.

Palanutta luuta saatiin taltioitua :

Kerros	määrä	(1989)
Pinta	- g	0,3 g
1.	3,4 "	1,3 "
2.	53,1 "	4,9 "
3.	9,2 "	1,2 "
4.	0,7 "	4,4 "
5.	2,3 "	3,7 " (+ 6.kerroksen 0,3 g:aa)
yht.	68,7 g	yht. 16,0 g

Palanutta luuta tavattiin nyt kesän 1990 kaivauksissa huomattavasti enemmän kuin edellisellä kesänä. Syynä lisääntymiseen on pidettävä pääosin nyt löytynyttä polttohautaa alueelta D. Sieltä löytyi ruuduista 201/198 ja 201/199 kolme "suurempaa" luukeskittymää, joissa oli yhteensä 55,9 grammaa. Kerros oli toinen. Kesän 1990 ainoasta löytyneestä raudanpelkistyskuopasta ruudussa 204/212 löytyi mustasta nokimaasta vähäinen määrä (1,0 g) palanutta luuta. Herääkin kysymys siitä, että onko myöskin vainajien poltettua luuta käytetty pelkistystapahtumassa suoja-aineena muun luuaineksen ohella? Vai onko ehkä kyseessä sittenkin jonkinlainen palokuoppahauta? Kuopan tarkempi tutkiminen on vielä toistaiseksi tekemättä. On kuitenkin huomioitava se, että jo kesän 1989 rautakuonasta löytyi palanutta luuta, joka on vielä kuitenkin tarkemmin tutkimatta.

Palamatonta luuta löytyi:

Kerros	määrä	(1989)
Pinta	- g	- g
1.	4,1 "	- "
2.	5,2 "	- "
3.	-	0,2 "
4.	0,7 "	10,0 "
yht.	10,0 g	10,2 g

Palamaton luu oli pääosiltaan joko nautaeläimen taikka hevosen hammasta. Sitä löydettiin eniten toisesta kerroksesta ruudusta 204/209 ja määrä oli 4,2 grammaa. Myös ruuduista 200/211 ja 202/210 neljännessä kerroksesta ta-

vattiin pienehkö määrä samanlaista hammasluuta. Ruudusta 206/209 toisesta kerroksesta löytyi pienikokoinen ilmeisesti riistaeläimen nikama. Sen paino oli ainoastaan 1,0 gramma.

Simpukankuoria ei tällä kertaa tavattu lainkaan ja kesällä 1989 sitä löydettiin hyvin vähän eli ainoastaan 1,1 grammaa, joten sillä ei ilmeisestikään ole ollut suurtakaan merkitystä raudanvalmistusprosessissa.

Kvartssia taltioitiin :

Kerros	määrä	(1989)
Pinta	9,2 g	22,4 g (+peltopoiminta 40,6 g)
1.	79,5 "	115,3 "
2.	473,1 "	236,5 "
3.	149,0 "	94,3 "
4.	9,4 "	75,4 "
5.	11,5 "	173,8 " (+6.kerroksen 11,6 g)
<hr/>		
yht.	731,7 g	769,9 g

Kvartssia saatiin 1990 kesällä talteen hieman vähemmän kuin kesällä 1989, mutta ero on kuitenkin minimaalinen. Kvartsi on jakaantunut suhteellisen tasaisesti koko tähän asti kaivetulla n. 112 neliömetrin alueella, varsinkin jos huomioidaan se, ettei nyt harjoitettu peltopoimintaa, eikä kaivettu kuudetta kerrosta.

Piitä saatiin kerättyä :

Kerros	määrä	(1989)
Pinta	1,7 g	- (peltopoiminnasta 4,6 g)
1.	19,6 "	15,8 g
2.	4,4 "	-
Kerros	määrä	(1989) (piitä)
3.	4,1 g	4,3 g
4.	-	0,6 "

5. - - (1989 myös 6. krs negat. tulos)

Yht. 29,8 g yht. 25,3 g

Piin osalta on todettavissa löytömaerien olevan kumpanakin vuonna lähes yhtä suuret. Määrä on kummassakin tapauksessa hyvin pieni.

Kivilaji-iskoksia ei tällä kertaa tavattu lainkaan.

Lasia löytyi seuraavasti :

Kerros	määrä	(1989)
Pinta	- g	0,9 g (peltopoiminta)
1.	7,3 "	-
2.	23,6 "	-
3.	3,9 "	-
4.	0,8 "	-
5.	-	0,6 g

yht. 35,6 g yht. 1,5 g

Kesän 1990 lasimäärä on huomattavasti runsaampi kuin kesän 1989 kaivauksissa. Esihistorialliseksi tulkittava lasi oli pääasiassa koboltinsinistä, mutta myöskin vihertävää, lievästi sinertävää löytyi jonkin verran. Myös ruskehtavaa lasia tavattiin. Yhdessä palassa oli puolet patinoitunut ruskehtavaksi, toinen puoli oli vastaavasti vaalean sinertävä. Useat palat olivat pinnaltaan karkeita ja kuoppaisia sekä pintamuodoltaan aaltoilevia, jopa hieman "propellimaisia". Myös kuplia esiintyi jonkin verran. Ehkä mielenkiintoisin palanen tuli päivänvaloon ruudusta 206/209 kolmannesta kerroksesta. Tohtori Vello Löugas tunnisti sen itäistä perua olevaksi lasisen rannerenkaan katkelmaksi. Väriltään se oli koboltinsininen. Pituus oli 23 mm:iä ja leveys 12,5 mm, paksuudeltaan se oli 6,6 mm. Ohuempaakin lasia löytyi jopa 1,2 mm paksua. Jotkut lasinpalat olivat hyvinkin modernin tuntuista, mutta koska ne löytyivät kaikki suhteellisen pieneltä alalta ja toistaiseksi tunnistamattoman mahdollisen hautarakenteen lähetyviltä, se-

kä ennen kaikkea koska alueen maaperä ei vaikuta pahemmin sekoittuneelta, olen taltioinut nekin. Lasimateriaalissa oli havaittavissa pinnalla helmiäishohtoa, joka aiheutunee piioksidista. Oksidikerrosten määrä on myöhemmin tarkoitus määrittää lasin likimääräisen iän toteamiseksi. Muutama selvästi resentti palanen pinnan tuntumasta hylättiin.

Tässä yhteydessä lienee hyvä mainita ruudun 206/208 toisesta kerroksesta löytynyt pieni ruskea lasihelmi, toistaiseksi ainoa alueelta löydetty. Haluaisijaltaan se oli 7,0 mm:iä ja paksuudeltaan 5,4 mm:iä. Rei'än läpimitta oli 2,3 mm:iä. Helmi painoi vain 0,4 grammaa.

Kesän 1990 lasimäärä on helmi mukaan lukien yhteensä 36,0 grammaa.

Savukvartsia/vuorikristallia löytyi ruudusta 198/198 toisesta kerroksesta polttohaudasta pieni pala. Väritään se on kirkas (=väritön). Painoa palalla on ainoastaan 0,9 grammaa.

Hiilinäytteitä saatiin talteen kaikista viidestä kerroksesta yhteensä 369,2 grammaa. Näistä lähetettiin Turun yliopiston radiohiiliajoituslaboratorioon Lemminkäisenkatu 3:een ajoitettaviksi kolme näytettä :

Näyte D 3.kerros ruutu 200/199 polttohaudasta "tiililaatan" vierestä. X=90 y=15 z= 196. Näytteen paino 11,7 grammaa.

Näyte E Raudanpelkistyskuopan pohjalta, laatikkomaisen rakenteen yhteydestä. Ruutu 200/201 x=70 y=90 z=235(kesän 1989 kaivausalue). Rakenne nostettiin maasta kesällä 1990 tutkimuksia varten ja on Liedon Vanhalinnassa konservoitavana. Näytteen paino 38,0 gr.

Näyte F Kesällä 1989 maahan jätetyn raudanpelkistyskuopan sisältä n. 10 cm kuopan pohjasta. Ruutu 202/199 x=30 y=20 z=217. Näytteen paino 24,0 grammaa.

Ajoitustuloksia on odotettavissa syksyllä 1991 ja silloin saadaan suhteutettua toisiinsa vuoden 1989 ajoitukset ja nyt ajoitettavat näytteet ja voidaan suorittaa samalla mielenkiintoista vertailua erilaisten ilmiöiden kesken (raudanpelkistyskuopat/polttohauta/hiilimiilut).

Ajoitettavista näytteistä mainittakoon niiden olevan suhteellisen puhdasta hiiltä, hiekka-aines on niistä poistettu.

Kerroksittain taltioitu hiili jakautui seuraavasti :

Kerros	määrä	(1989)
1.	27,4 g	52,0 g
2.	36,5 "	55,5 "
3.	161,4 "	90,5 "
4.	13,0 "	199,5 "
5.	57,2 "	231,0 "
6.	ei kaiv.	64,5 "
<hr/>		
yht.	295,5 g	693,0 g

Kyseisiin määriin eivät sisälly lähetetyt C14 ajoitusnäytteet. Jäljelle jääneillä näytteillä on myöhemmin varojen salliessa mahdollisuus täydentää tarpeen vaatiessa radiohiiliajoitusta.

Kesän 1990 viidennen kerroksen hiilinäytteet ovat peräisin raudanpelkistyskuopista ruuduissa 200/201 205/200 ja 204/212 (viimem. vain 0,5 g).

Viimeksi mainitun pelkistyskuopan vähäinen hiilimäärä todennäköisesti tulee lisääntymään tuntuvasti kunhan kuoppa saadaan lopullisesti tutkittua kunnan myönteessä toivon mukaan jatkossa rahaa jatkotutkimuksiin kesäksi 1992.

Löytöaineiston sisältämä esineistö oli suhteellisen vähäistä. Aseita, tai niiden osia ei tavattu lainkaan. Pronssikoruja löytyi 2 kappaletta. Toinen oli rullapäinen hevosenkenkäsolki (TYA 556:1), joka oli halkaisijaltaan tasapyöreä ja koristeeton. Se oli erittäin hyvin säilynyt ja mm. neula täysin ehjä ja liikkuva. Pronssihometta oli hyvin vähän. Esine tuli päivänvaloon alueelta D sen pohjoisosasta polttohautojen tuntumasta, mutta ei kuitenkaan itse polttohaudasta. Toinen pronssiesine (TYA 556:2) on ilmeisesti pieni ketjulaitteen osa tai vaatteen kiinnitysbaka (?). Se oli tehty ohuesta pronssilangasta, joka muodosti halkaisijaltaan hieman yli 1 cm:n pyöreän lenkin. Lenkki oli saatu aikaan kiertämällä langan päät toistensa ympärille. Pronssilangan päät oli vuorostaan taivutettu sisäänpäin pyöreik-

si lenkeiksi, jolloin langan molemmat päät tulivat lähelle isompaa pyöreää lenkkiä ja tehtyä "surrausta". Näin ollen esine muodostaa 3 lenkkiä (pienemmät hieman avoimia).

Rautaesineitä tavattiin hieman runsaammin. Kesän 1989 tapaan löydettiin jonkinverran rautanauvoja. Nauloista merkittävin on ilmeisesti hyvin leveäkantainen (25,9 mm x 18,3 mm). Sen piikkiosa on pituudeltaan vain n. 25 mm:iä ja se on keskeltä taipunut kaarelle. Piikin paksuus juuresta on ainoastaan n. 4 mm:iä kaveten kärkeä kohti. Kyseessä on todennäköisesti kilvenkupuran naula (TYA 556:5). Naula löytyi läheltä rullapäistä hevosenkenkäsolkea ja saattaa ajoittua sen kanssa merovinki- ja viikinkiajan vaihteen tienoille.

Samalta alueelta A löydettiin suhteellisen läheltä tulusraudan kaariosa (lyhyt katkelma) (TYA 556:4) 3.kerroksesta ja se ajoittunee merovinkiaikaan.

Polttohaudasta ruudussa 201/198 3.kerroksesta löytyi hyvin pahasti ruostunut rautaesine (TYA 556:6), joka ilmeisesti on vyönsoljen jäännös. Alueelta B löytyi ruudusta 203/211 1.kerroksesta omituisen muotoinen pieni rautaesine, jonka sivuprofiili muistuttaa sarjakuvahahmo Aku Ankan päätä kauloineen. Sen pituus on n. 30 mm:iä. Esineen käyttötarkoitus on arvoitus, ehkäpä jonkinlainen naula? (TYA 556:7)

Polttohaudasta löytyi myös 89,5 mm:iä pitkä ja 4,5 mm paksu niitti (TYA 556:8). Löytöruutu oli 200/198 ja kerros toinen.

Yksi hevosenkengän katkelma (TYA 556:9) tavattiin ruudusta 204/209 pinta-kerroksesta, joten sen esihistoriallisuus on kyseenalaista, mutta ei mahdollista.

Kiviesineitä löydettiin muutama. Polttohaudan pintakerroksesta, osittain maanpinnasta tavattiin hiekkakivinen hioma-alusta (TYA 556:10). Pituus 21 cm:iä, leveys 16,5 cm, paksuus 8,5 cm. Löytöruutu oli 198/199.

Varsinaisen kaivausalueen ulkopuolelta pintamaasta löytyi ison maakiven vierestä ruudusta 204/217 pitkulainen hiekkakivinen esine, joka ilmeisesti on jonkinlainen hierrin/jauhinkivi (TYA 556:11). Muodoltaan se on "venytetty" suhteellisen suorasiivuinen soikio, jonka molemmissa päissä on hyvin selvät hakkausjäljet, muutoin esine on kulunut hyvin sileäksi, lukuunottamatta yhtä tahoaa, jossa on selkeät hiertämisestä tulleet urat ja myöskin laakea selvärajainen "taso". Esineen pituus on 11,2 cm, leveys 5,1 cm, sekä

paksuus keskeltä 4,3 cm. Esinettä on siis käytetty hiertämiseen ja murskaamiseen, kohteena ovat ilmeisesti olleet pelkistystapahtuman suoja-aineet, hiili ja kenties jopa rautakuona, joka ei kuitenkaan tunnu uskottavalta koska materiaali on kovempaa ja vaatii enemmän iskuenergiaa rikkoutuakseen ja toisaalta hiekkakivi tuskin kestäisi pitkään moista toimintaa. Kulumisjäljistä päätellen esinettä on käytetty tarkoitukseensa melkoisen kauan, mitä se toiminta sitten on ollutkin.

Lisäksi löytyi 3 kpl:tta kivisen hioimen katkelmia, näistä tosin yksi voi muotonsa puolesta olla vaikkapa jonkin kiviesineen katkelma. Se löydettiin polttohaudasta ruudusta 198/198 kolmannesta kerroksesta.

Saviesineitä löydettiin kuusi kappaletta. Palkeen suuosan katkelmia selvine kourumaisine sileine urineen tavattiin kaksi kpl:tta. Palkeen puhallusreiän läpimitta oli n. 18 mm:iä.

Polttohaudasta ruudusta 201/199 tavattiin kiintoisa saviesineen katkelma, joka on ilmeisesti palanen kudontapainon "syrjästä" ja ilmaisee vainajan olleen ilmeisestikin väispuolinen. Löytökerros oli 4., joten se oli aivan polttohaudan pohjan läheisyydessä. Löytökohta oli suhteellisen lähellä pronssilankaesineen paikkaa "sokeritoppamaisen" pienen "röykkion" juurella. On ehkä syytä vielä erikseen mainita tässä polttohaudassa sijainneesta "kivivirususta", joka ehkä sopinee sekin paremmin naisen kuin miehen hautaan. Saviesineistä omalaatuisimmat olivat "tiililaatta", joka oli kooltaan n. 10x14x2,5 cm ja laatikkomainen saviesine raudanpelkistyskuopan pohjalla. Viime mainittu löytyi jo kesän 1989 kaivauksissa, mutta nostettiin vasta tämän kaivauksen yhteydessä.

Ruudusta 207/212 1.kerroksesta löytyi pieni ilmeisesti savihelmen palanen.

5.3. Havainnot kaivauskohdeesta ennen tutkimusta

Kaivausalue on päältä suhteellisen laakea ja tasainen. Pinnassa on normaalia pientä epätasaisuutta, pieniä kohoimia ja kuopanteita, sekä jokunen irtolohkare, joista suurin osa on paikalle tuotua. Maanpinnassa oli havaittavissa jonkin verran resenttiä jätettä, kuten rauta- ja piikkilankaa, vanne rautaa sekä puujätettä. Näitä ei kuitenkaan esiintynyt häiritsevän runsaassa määrin. Kaivausalueen pohjoisosasta suhteellisen laajalta alueelta pinnasta aina 10-15 cm:n syvyyteen ulottui kuitenkin selvä, voimakas lannoitekalkkikerros. Alueella on vuosittain varastoitu kalkkia, joka on tiivisty-

nyt maahan vahvaksi kerrostumaksi ja tehnee kyseenalaiseksi fosfaattianalyysien tarkoituksenmukaisuuden.

Alueen pintakasvillisuus muodostuu pääosin heinäkasveista ja vadelmapensaista sekä horsmasta. Mäen pohjois- ja luoteispuolella kasvaa istutettuja nuoria koivuja. Länsipäässä on muutama istutettu kuusi ja tammi. Eteläreunassa kasvaa jonkin verran mäkitervakkoa.

5.4. Kaivaushavainnot kerroksittain

Kaivausalueen kaivaushavainnot käsittelen ruuduttain ja ala-alueittain (A, B, D, E ja F. Ala-alue C jätettiin toistaiseksi kaivamatta käytännön syistä).

5.4.1. Karikekerros

Maanpinnan korkeus ennen turpeen poistoa vaihteli 49,77 mpy ja 50,58 mpy välillä. Turvekerros oli paksuudeltaan 0 - 20 cm:n välillä. Ohuinta turvekerros oli ala-alueen F lounaiskulmassa ja paksuinta ala-alueen B kaakkoskulmassa. Turve oli melko sitkeätä runsaan vadelma- ja ruohojuuriston takia. Ala-alueen E koilliskulmassa oli neljä pintakiveä, jotka maanomistajan antamien tietojen mukaan ovat ympäröivältä pellolta tuotuja. Länsireunalla olevan ala-alueen D pinnassa oli jonkin verran pintakiveä, joka kuitenkin on resenttiä, koska niiden alla oli tummaa humusta ja puujätettä.

5.4.2 Pintataso (1. kaivauskerroksen pinta)

ALA-ALUE A: käsitti kolme W-E suunnassa olevaa ruutua 204/206 204/208 sekä 204/210.

Ruutu 204/206 : koko alaltaan harmaan hiekkaisen humuksen peittämä. Rautakuonaa ei löytynyt, eikä muutakaan massatavaraa.

Löydöt: ei

Ruutu 204/208 : koko alaltaan harmaan hiekkaisen humuksen peittämä, luukuunnottamatta koilliskulmassa olevaa pientä lannoitekalkkiesiintymää. Maanomistajan mukaan kalkkia on varastoitu paikalla useita vuosia. Rautakuonaa ei löytynyt, eikä muutakaan massatavaraa.

Löydöt: hevosenkengän katkelma TYA 556:9 (r.204/209).

Ruutu 204/210 : NW-SE suuntainen raja, jonka eteläpuoli on harmaan hiekkaisen humuksen peittämä ja pohjoispuoli vastaavasti tumman hiekkaisen humuksen peitossa. Ruudun luoteis- ja koilliskulmissa oli jonkin verran lan-noitekalkkia. Lähellä ruudun keskusta tuli näkyviin kolme kiveä, jotka ovat peräisin samasta isommasta haljenneesta kivistä.

Rautakuonaa: magneett. 7,6 g ja epämag. 1,6 g. Yhteensä 9,2 g. Muuta massatavaraa ei löytynyt.

Löydöt: ei

ALA-ALUE B: N-S suuntainen ja siinä oli kaksi ruutua 200/210 ja 202/210.

Ruutu 200/210 : pääosin ruskean humuksen peitossa, ainoastaan luoteiskulmassa oli pieni läntti harmaata hiekkaisista humusta, kiviä ruudussa oli kaksi, näistä toinen oli osittain pohjoisemmän ruudun puolella.

Rautakuonaa : ei löytynyt, eikä muutakaan massatavaraa.

Löydöt : ei

Ruutu 202/210 : harmaan hiekkaisen humuksen peitossa, kaakkoiskulmassa oli ruskeaa humusta sekä suurehko kivi osittain eteläisemmän ruudun puolella.

Rautakuonaa : ei löytynyt, eikä muutakaan massatavaraa.

Löydöt : ei

ALA-ALUEITA C ei kaivettu

ALA-ALUE D: käsitti neljä ruutua N-S suuntaisina. Ruudut olivat 198/198 ja 200/198 edellisenä kesänä (1989) avatun ruudun 202/198 eteläpuolella sekä sen pohjoispuolella olevat ruudut 204/198 ja 206/198.

Ruutu 198/198 : kauttaaltaan ruskean humuksen peittämä,

Rautakuonaa : magneett. 140,5 g. epämag. 3,7 g. Yhteensä 144,2 g.

Kvartsi : 5,4 g.

Löydöt : Hioma-alusta (r.198/199)) TYA 556:36

Ruutu 200/198 : lounaiskulmassa hiekkaa ja soraa, muu osa tumman humuksen ja puujätteen peittämää. Pohjoisosassa 4 kiveä, joista yksi suurehko koilliskulmassa.

Rautakuona : magneett. 242,1 g. epämagn. 53,1 g. Yhteensä 295,2 g.

Keramiikka : 8,1 g. Palanut savi : 21,6 g. Kvartsi : 3,8 g.

Löydöt : ei

Ruutu 204/198 : tumman humuksen ja puujätteen peittämä.

Rautakuona : magneett. 8,7 g. epämagn. 1,8 g. Yhteensä 10,5 g.

Keramiikka : 2,4 g.

Löydöt : ei

Ruutu 206/198 : ruskean humuksen peittämä.

Rautakuona : ei, eikä muutakaan massatavaraa.

Löydöt : ei

ALA-ALUE E : käsitti S-N suuntaisena ruudut 204/212 206/212 208/212

Ruutu 204/212 : tumman humuksen peittämä.

Rautakuona : ei, eikä muutakaan massatavaraa.

Löydöt : ei

Ruutu 206/212 : tumman humuksen peittämä, pohjoisreunassa lannoitekalkkia.

Rautakuona : ei

Palanut savi : 32,3 g.

Löydöt : Rautanaulan katkelma TYA 556:27 (r.206/213)

Ruutu 208/212 : lannoitekalkin ja humuksen peittämä. Itäreunassa 2 profiilissa olevaa suurehkoa kiveä (pellolta tuotua maata).

Rautakuona : magneett. 29,3 g. epämagn. - . Yhteensä 29,3 g. Ei muuta massatavaraa.

Löydöt : ei

ALA-ALUE F : käsitti W-E suuntaisena ruudut 206/208 ja 206/210

Ruutu 206/208 : lannoitekalkin ja humuksen peittämä.

Rautakuona : ei, eikä muutakaan massatavaraa.

Löydöt : ei

Ruutu 206/210 : lannoitekalkin ja humuksen peittämä, länsireunassa isohko kivi.

Rautakuona : magneett. 5,6 g. epämagn. - . Yhteensä 5,6 g. Ei muuta massat.

Löydöt : Hioimen katkelma TYA 556:34 (r.206/211)

5.4.3. Taso 1 (1.kaivuukerroksen pohja)

ALA-ALUE A :

Ruutu 204/206 : hiekkaisen saven sekainen ruskea humus. Ruudun poikki NW-SE suuntaisena kulki n.5 cm leveä musta nokivana kokonaispituudeltaan 4,4 m. NW puoleisessa kulmassa 4 pienempää nokiläikkää samoin ruudun itärajalla, jossa oli pitkän vanan kummallakin puolella 1 lyhyempi nokivana. Ruudussa oli muutama pienehkö kivi.

Rautakuona : magneett. 418,0 g. epämagn. 7,0 g. Yhteensä 425,0 g.

Keramiikka : 0,3 g. Pii : 13,3 g. Kvartsi 14,6 g.

Löydöt : Soihdunpidin TYA 556:3 (r.205/206) Jaahokki TYA 556:16 (r.205/207)

Ruutu 204/208 : länsipuolella hiekkaisen saven sekaista ruskeata humusta, lounaiskulmassa nokista humusta, jossa oli myös rykelmä pienehköjä kiviä kooltaan 40x50 cm . Edellisessä ruudussa ollut nokivana jatkui saman suuntaisena yli ruudun kaakkoiskulman. Ruudun itäpuoli oli hieman nokista humusta ja hiekkaisen saven sekaista ruskeaa humusta.

Rautakuona : magneett. 57,7 g. epämagn. 32,1 g. Yhteensä 89,8 g.

Keramiikka : 1,6 g. Kvartsi 12,5 g. Löydöt: ei

Ruutu 204/210 : pohjoisosa nokista humusta, eteläosa hiekkaisen saven sekaista humusta. Ruudussa pientä kiveä jonkin verran. Ruudun länsirajalla oli 50 cm pitkä nokivana pitemmän nokivanan suuntaisena, välin ollessa n.90 cm.

Rautakuona : magneett. 11,0 g. epämagn. 12,3 g. Yhteensä 23,3 g.

Palanut savi : 1,2 g. Kvartsi : 18,3 g. Palanut luu : 3,3 g.

Löydöt : Jäähokki TYA 556:12 (r.204/211) Rautanaula TYA 556:29 (r.205/211)

Lasia TYA 556:58 (r.204/211), TYA 556:60 (r.204/210)

ALA-ALUE B :

Ruutu 200/210 : jätemaata (tumma humus), pohjoisosassa kolme suurehkoa kiveä, näistä yksi osittain ruudun 202/210 puolella.

Rautakuona : magneett. 14,0 g. epämagn. - g. Yhteensä 14,0 g.

Kvartsi : 3,9 g.

Löydöt : ei

Ruutu 202/210 : hiekkaisen saven sekainen ruskea humus. Etelärajalalla suurehko kivi, osittain ruudun 200/210 puolella. Pohjoisosassa pientä kiveä.

Rautakuona : magneett. 240,8 g. epämagn. 34,0 g. Yhteensä 274,8 g.

Kvartsi : 0,3 g.

Löydöt : Tunnistamaton rautaesine TYA 556:7 (r.203/211), jäähokki TYA 556:11, Lasia TYA 556:62 (r.202/210)

ALA-ALUE D :

Ruutu 198/198 : tumman humuksen peittämä. Ei kiviä.

Rautakuona : magneett. 47,1 g. epämagneett. 214,1 g. Yhteensä 261,2 g.

Kvartsi : 1,1 g.

Löydöt : ei

Ruutu 200/198 : tumman humuksen peittämä, runsaasti pientä kiveä.

Rautakuona : magneett. 2112,2 g. epämagn. 137,0 g. Yhteensä 2249,2 g.

Keramiikka : 21,4 g. Kvartsi : 6,6 g. Palanut luu : 0,8 g.

Palamaton luu : 0,8 g.

Löydöt : ei

Ruutu 204/198 : tumman humuksen peittämä, kauttaaltaan pieniä kiviä.

Rautakuona : magneett. 1279,8 g. epämagn. 378,1 g. Yhteensä 1657,9 g.

Keramiikka : 4,5 g.

Löydöt : Kilvenkupuran naula TYA 556:5 (r.204/199)

Ruutu 206/198 : tumman humuksen peittämä, koko ruudun alalla eri kokoista kiveä, joukossa muutama melko suuri.

Rautakuona : magneett. 4638,7 g. epämagn. 378,1 g. Yhteensä 5016,8 g.

Palanut savi : 7,9 g. Kvartsi : 7,0 g. Löydöt : ei

ALA-ALUE E :

Ruutu 204/212 : nokimaata, keskellä pientä kiveä, eteläreunassa kolme suurempaa, joiden tuntumassa oli pienehkö ala hiekkaa.

Rautakuona : magneett. 316,6 g. epämagn. 127,7 g. Yhteensä 444,3 g.
Palanut savi : 3,3 g. Kvartsi : 2,3 g. Pii : 0,7 g. Palamaton luu : 1,5 g.
Löydöt: Jäähokki IYA 556:15 (r.204/213), rautanaula IYA 556:18 (r.205/213)

rautanaula TYA 556:19 (r.205/212), rautanaula TYA 556:20 (r.205/212), lasinpaloja IYA 556:53 (r.205/213), lasinpala IYA 556:59 (r.205/212), lasinpala TYA TYA 556:61 (r.204/213)

Ruutu 206/212 : nokimaata, keskellä pieni hiekkasiintymä. Eteläosa vähäkinvinen, keskellä ruutua muutama kivi. Koilliskulmassa ja pohjoislaidalla oli hieman enemmän pientä kiveä.

Rautakuona : magneett. 396,3 g. epämagn. 56,8 g. Yhteensä 453,1 g.
Keramiikka : 3,7 g. Palanut savi : 8,7 g. Kvartsi : 0,5 g.

Löydöt : Rautanaulan katkelma IYA 556:28 (r.207/213), savihelmen katkelma TYA 556:41 (r.207/212), lasinpala IYA 556:54 (r.206/212), lasinpala TYA 556:63 (r.206/212), lasinpala IYA 556:64 (r.206/213)

Ruutu 208/212 : eteläreunassa kapea kaista nokimaata, keskellä hiekkaa laidasta laitaan ja pohjoisosa oli tummaa nokimaata sekä lannoitekalkkia. Koko ruudussa oli pientä kiveä. Itälaidalla oli 2 suurempaa kiveä profiilissa ja ne on ilmeisesti tuotu myöhemmin paikalle.

Rautakuona : magneett. 67,4 g. epämagn. 3,4 g. Yhteensä 70,4 g.
Palanut luu : 0,2 g. Palamaton luu : 1,4 g.

Löydöt : Lasinpala TYA 556:57 (r.208/212)

ALA-ALUE F :

Ruutu 206/208 : länsipuoli ruudusta oli nokimaata ja itäpuoli nokimaan ja lannoitekalkin sekoitusta. Raja oli N-S suuntainen. Lounaiskulmassa oli yksi suurehko kivi, kaakkoiskulmassa pienempi. Muuten ruutu oli lähes kivetön.

Rautakuona : magneett. 103,7 g. epämagn. 1,7 g. Yhteensä 105,4 g.
Palanut savi : 3,5 g. Kvartsi : 7,7 g. Pii : 5,6 g.

Löydöt : Lasinpaloja TYA 556:46 (r.207/209)

Ruutu 206/210 : länsipuolella ja eteläreunassa oli nokimaan ja lannoitekal-kin sekoitusta. Pohjoispuoli ja itäreuna olivat pääosin nokimaan peittämää.

Lounaiskulmassa oli nokimaata ja lannoitekalkkia. Kiviä oli vähän etelälaidalla.

Rautakuona : magneett. 9,3 g. epämagn. 27,8 g. Yhteensä 37,1 g.

Keramiikka : 1,0 g. Palanut savi : 10,6 g. Kvartsi : 4,7 g. Palamaton luu : 0,4 g.

Löydöt : Rautanaula TYA 556:22 (r. 206/211), rautanaulan katkelma TYA 556:23 (r.207/211), rautanaulan katkelma TYA 556:24 (r.207/210), lasinpala TYA 556:55 (r.206/211), lasinpala TYA 556:56 (r.206/211)

5.4.4. Taso 2 (2.kaivuukerroksen pohja)

ALA-ALUE A :

Ruutu 204/206 : pääosa ruudusta oli savisen nokimaan peittämää. Luoteiskulmassa oli puhdasta nokimaata. Ruudun poikki kulki NW-SE suuntaisena kaksi 15-25 cm leveää savivanaa pituusiltaan 2,8 metriä ja 2,1 metriä. Ne tuntuivat kuuluvan jonkinlaiseen rakenteeseen, ehkä raudanvalmistukseen liittyvään. Ruudussa oli harvassa pieniä kiviä lähinnä länsireunalla.

Rautakuona : magneett. 160,5 g. epämagn. 72,3 g. Yhteensä 232,8 g.

Keramiikka : 13,1 g. Palanut savi : 7,3 g. Kvartsi : 56,7 g.

Löydöt : Jäähokki TYA 556:13 (r.204/207), rautanaulan katkelma TYA 556:25 (r.204/207).

Ruutu 204/208 : Pohjoisosassa ruudusta oli vahvaa nokimaata, sekä länsireunassa hieman nokimaan ja saven sekoitusta. Lisäksi edellisen ruudun savivanat jatkuivat tähän ruutuun n. 50 cm:n ja 70 cm:n matkalla. Keskellä ruutua oli lähes W-E suuntaisena n. 20 cm leveä hiekan ja soran muodostama vyö laidasta laitaan. Eteläisen puoliskon länsiosa oli savista nokimaata ja itäosa nokimaata. Ruudussa oli kauttaaltaan pientä kiveä.

Rautakuona : magneett. 367,6 g. epämagn. 266,6 g. Yhteensä 634,2 g.

Keramiikka : 6,4 g. Palanut savi : 14,8 g. Kvartsi : 36,4 g. Pii : 0,7 g.

Palanut luu : 2,1 g. Palamaton luu : 4,2 g.

Löydöt : Rautanaulan katkelma TYA 556:32 (r.205/208), savinen palkeen suosan katkelma TYA 556:39 (r.205/208).

Ruutu 204/210 : Ruudun pohjoisreuna ja luoteiskulma oli nokimaan peitossa, samoin lounaiskulmassa oli vähän nokimaata. Ruudun itäosa oli hiekan ja so-

ran peittämä. Ruudussa olim yleensä vain pientä sekalaista kiveä, lukuunot-
tamatta yhtä suurta n. 1,2 m pitkää ja 0,7 m leveää kiveä, jossa oli vähäi-
siä merkkejä työskentelystä (alasinkivi ?). Lisäksi ruudun etelärajalalla
puolittain eteläisemmän ruudun (202/210) puolella oli suurehko kivi.

Rautakuona : magneett. 105,4 g. epämagn. 49,8 g. Yhteensä 155,2 g.
Keramiikka : 0,1 g. Palanut savi : 3,4 g. Kvartsi : 195,2 g. Palanut
luu : 0,6 g.

Löydöt : Lasinpaloja IYA 556:47 (r.204/211)

ALA-ALUE B :

Ruutu 200/210 : Ruutu oli nokimaan peittämä. Pohjoisosassa oli kolme suurta
kiveä. Näistä yksi oli osittain pohjoisemmän ruudun puolella ja yksi idän
puoleisessa profiilissa. Ruudussa oli pientä kiveä harvassa.

Rautakuona : magneett. 1335,6 g. epämagn. 119,4 g. Yhteensä 1455,0 g.
Keramiikka : 1,1 g.

Löydöt : ei

Ruutu 202/210 : Ruudun pohjoisosa oli nokimaata, jossa pohjoisreunassa oli
pienehkö soraesiintymä. Eteläreunassa oli kapea kaista nokimaata ja sen
pohjoispuolella 25-80 cm leveä nokisen, hiekkaisen saven vyöhyke NW-SE
suuntaisena. Ruudussa oli pohjois- ja etelärajoilla suurehko kivi puolit-
tain naapuriruutujen puolella. Muuten kiveys oli suhteellisen pientä haja-
naista kiveä.

Rautakuona : ei Keramiikka : 8,5 g.

Löydöt : ei

ALA-ALUE D :

Ruutu 198/198 : Ruutu oli kauttaaltaan nokimaan peittämä. Pohjoisreunassa
ruudun rajalla rivissä kolme kiveä, muuten kiveys oli harvaa pientä kiveä.
Lounaiskulmassa oli pieni kivirykelmä. Eteläreunassa oli N-S suuntainen il-
meinen myyrän käytävä.

Rautakuona : magneett. 1036,4 g. epämagn. 298,8 g. Yhteensä 1335,2 g.
Keramiikka : 4,8 g. Palanut savi : 10,4 g. Kvartsi : 53,7 g., näissä oli
yksi kirkas savukvartsi/vuorikristalli IYA 556:467 (r.198/198)

Löydöt : ei

Ruutu 200/198 : Ruutu oli nokimaan ja erittäin runsaan kiveyksen peittämä. Kiveyksessä havaittiin selviä polttohautaan viittaavia rakenteita. Ruudun keskikohdan pohjoispuolella oli havaittavissa pyöreähkö kivikehä, jonka tuntumassa oli erikoinen pieni ohuista kiviliuskoista limitetty ruusunkukan muotoinen asetelma. Sen halkaisija oli noin 30 cm. Keskellä oli pyöreä löydön aukko halkaisijaltaan n. 8-9 cm. Läheltä ruudun keskusta löytyi jonkinlainen " tiililaatta " kooltaan n. 10x14x2,5 cm. Mahdollisesti sitä on käytetty raudanvalmistusprosessissa. Se oli hyvin kovaksi palanut ja tumman ruskean-punaisen sinertävä. Laatta oli selvästi haudan kivikehään asetettu. Routa on rikkonut laatan pieniin osiin. Esine taltioitiin ja toimitettiin yliopiston kokoelmiin numerolla TYA 556:578

Rautakuona : magneett. 1593,2 g. epämagn. 132,7 g. Yhteensä 1725,9 g.
Keramiikka : 20,2 g. Palanut savi : 40,4 g. Kvartsi : 9,3 g. Palanut luu : 49,3 g.

Löydöt : Pronssilankasilmutka TYA 556:2 (r.201/199), niitti TYA 556:8 (r.200/198) , padanpohjan pala (?) TYA 556:10 (r.201/199)

Ruutu 204/198 : Ruudun eteläosa oli humuksen, noen sekä hiekan sekaista, käsittäen valtaosan ruudusta. Pieniä soraesiintymiä oli lähinnä ruudun pohjoisosassa. Pieniä kiviä oli koko ruudun alalla.

Rautakuona : magneett. 912,2 g. epämagn. 129,5 g. Yhteensä 1041,7 g.
Palanut savi : 7,2 g.

Löydöt : Rullapäinen (pronssi) hevosenkenkäsolkki TYA 556:1 (r.204/199).

Ruutu 206/198 : Ruutu oli mustaa nokimaata. Suurehkoja kiviä oli melko runsaasti koko ruudun alalla ja ne antoivat vaikutelman mahdollisesta hautarakenteesta, vaikka löytöaineisto ei siihen viitannutkaan.

Rautakuona : magneett. 2680,3 g. epämagn. 336,2 g. Yhteensä 3016,5 g.
Keramiikka : 9,3 g. Palanut savi : 2,6 g. Kvartsi : 64,0 g.

Löydöt : ei

Edellisen ruudun suuri rautakuonamäärä aiheutuu viereisen ruudun 205/200 raudanpelkistyskuopasta. Samaa asiaa heijastelee melko suuri rikotun kvartsin määrä. (Käytetty pelkistystapahtumassa suoja-aineena)

ALA-ALUE E :

Ruutu 204/212 : Ruutu oli pääosin nokimaan peittämä, osa ruudusta oli kuitenkin nokimaata ja hiekkaa. Ruudun lounaiskulmassa oli suurehkoja kiviä. Muualla oli jonkinverran pientä kiveä.

Rautakuona : magneett. 175,3 g. epämagn. 7,8 g. Yhteensä 183,1 g.

Keramiikka : 7,0 g. Palanut savi : 2,2 g.

Löydöt : ei

Ruutu 206/212 : Ruutu oli pohjoisosiltaan hiekan ja soran peittämä. Keskellä ruutua oli hieman nokimaata ja nokimaan sekä hiekan sekoitusta. Kiviä ruudussa oli jonkinverran, pääasiassa keskellä, jossa löytyi kolme suurempaakin kiveä.

Rautakuona : magneett. 161,8 g. epämagn. 57,5 g. Yhteensä 222,3 g.

Keramiikka : 3,6 g. Palanut savi : 6,0 g. Kvartsi : 2,9 g.

Pii : 3,4 g. Palanut luu : 0,1 g.

Löydöt : Lasinpaloja TYA 556:48 (r.207/212)

Ruutu 208/212 : Lähes koko ruutu oli hiekkaa ja soraa. Ainoastaan lounaiskulmassa oli hieman nokimaata. Kiviä oli hieman nokimaassa ja ruudun pohjoisreunalla sekä itäisessä profiilissa.

Rautakuona : magneett. 9,7 g. epämagn. 42,1 g. Yhteensä 51,8 g.

Palanut savi : 56,5 g.

Löydöt : ei

ALA-ALUE F :

Ruutu 206/208 : Koko ruutu oli nokimaata, jossa pientä harvaa kiveä. Lounaiskulmassa oli yksi isompi kivi.

Rautakuona : magneett. 113,3 g. epämagn. 75,7 g. Yhteensä 189,0 g.

Keramiikka : 2,5 g. Palanut savi : 24,7 g. Kvartsi : 10,4 g. Pii: 0,7 g.

Palanut luu : 0,2 g. Palamaton luu : 1,0 g. (riistaeläimen nikama ?)

Löydöt : Ruskea lasihelmi IYA 556:43 (r.206/208), lasinpaloja IYA 556:44 (r.207/208)

Ruutu 206/210: Lähes koko ruutu oli nokimaan peittämä, ainoastaan kaakkois-

kulmassa oli pieni hiekka-alue. Kiviä ruudussa oli niukasti ja nekin pieniä.

Rautakuona : magneett. 113,1 g. epämagn. 209,3 g. Yhteensä 322,4 g.

Palanut savi : 23,9 g. Kvartsi : 41,0 g.

Löydöt : Jäähokki TYA 556:14 (r.207/210), rautanaula TYA 556:17 (r.206/210), rautanaula TYA 556:21 (r.207/211), lasinpaloja TYA 556:44 (r.207/211), lasinpala TYA 556:51 (r.206/210)

5.4.5. Taso 3 (3.kaivuukerroksen pohja)

ALA-ALUE A :

Ruutu 204/206 : Ruutu oli valtaosaltaan nokimaata. Idästä ruutuun työntyi hiekan ja soran paljastuma keskiosan kohdalla. Sen leveys suurimmillaan oli n. 1m ja paljastuma päättyi n. 20 cm ruudun länsirajasta. Kiviä oli melko vähän ja nekin olivat keskittyneet ruudun länsireunalle. Ennen 3. tasoon tuloa oli hiekan ja soran paljastumassa W-E suuntaisena n. 80 cm leveydellä pieniä kiviä. Edellisen kerroksen savivanat olivat hävinneet.

Rautakuona : magneett. 129,0 g. epämagn. 21,6 g. Yhteensä 150,6 g.

Keramiikka : 3,6 g. Palanut savi : 10,6 g.

Löydöt : ei

Ruutu 204/208 : Ruudussa oli pohjois- ja eteläreunalla kaista nokimaata ja keskellä ruutua hiekkaa ja soraa. Pieniä kiviä oli luoteiskulmassa jonkin verran ja vastaavasti koilliskulmassa oli kolme suurempaa kiveä. Muutama kivi oli myöskin ruudun kaakkoiskulmassa. Ennen 3. tasoa poistettiin melko runsaasti pienempää kiveä.

Rautakuona : magneett. 139,0 g. epämagn. 31,8 g. Yhteensä 170,8 g.

Keramiikka : 2,0 g. Kvartsi : 4,9 g.

Löydöt : Tulusraudan katkelma TYA 556:4 (r.204/209)

Ruutu 204/210 : Ruutu oli pääasiassa hiekan ja soran peittämä. Luoteiskulmassa oli pieni ala nokimaata. Kiveä ruudussa oli melko runsaasti. Tässä ruudussa sijaitti suurikokoinen maakivi, joka on saattanut toimia jonkinlaisena alasimena. Ruudusta poistettiin runsaasti pienikokoista kiveä ennen 3. tasoa.

Rautakuona : magneett. - epämagn. -

Palanut luu : 2,0 g.

Löydöt : ei

ALA-ALUE B :

Ruutu 200/210 : Ruutu oli nokimaata, jossa oli kaksi suurta maakiveä (toinen ruudun pohjoisrajalla) , etelä- ja itäreunalla oli myös muutama suurehko kivi sekä jonkin verran pienempää kiveä. Ruudusta poistettiin melkoisesti kiviä ennen 3. tasoa.

Rautakuona : magneett. 375,7 g. epämagn. 60,0 g. Yhteensä 435,7 g.

Keramiikka : 29,8 g.

Löydöt : ei

Ruutu 202/210 : Ruudun eteläpuoli oli nokimaan peitossa. Kolmasosa ruudusta pohjoisosassa oli hiekan ja soran peitossa. Ruudun pohjois- ja etelärajalla oli suuri kivi. Lisäksi ruudun eteläisellä puolella oli jonkin verran pienempää kiveä. Ennen 3. tasoa oli huomattavan paljon pienekköä kiveä, jotka poistettiin.

Rautakuona : magneett. 220,3 g. epämagn. 263,9 g. Yhteensä 484,2 g.

Keramiikka : 13,9 g.

Löydöt : Palkeen suosa (palan.savea) TYA 556:38 (r.202/210)

ALA-ALUE D :

Ruutu 198/198: Ruutu oli nokista hiekkaa, jossa oli runsaasti pientä kiveä. Pohjoisrajalla oli kolme suurempaa kiveä (30-50 cm)

Rautakuona : magneett. 1664,1 g. epämagn. 338,7 g. Yhteensä 2002,8 g.

Keramiikka : 32,2 g. Palanut savi : 0,6 g. Kvartsi : 3,6 g.

Löydöt : Kiviesineen katkelma (hioin?) TYA 556:37 (r.198/198)

Ruutu 200/198 : Ruudun länsi-, etelä- ja itälaita olivat nokisen hiekan peitossa. Ruudun keskellä varsinaisen polttohaudan kohdalla oli pyöreähkö savinen nokimaaläntti. Kiveys oli hyvin runsasta ja suurempaa kiveä oli melkoisen paljon tasaisesti jakautuneena. Pohjoisreunalla oli suurehko syrjälään oleva kivi, joka oli edellisena kesänä esiin tulleen raudanpelkistyskuopan reunakivi. (tutkittiin kesällä 1990). Ruudun koilliskulmassa oli pienekö "röykkiö", jossa oli hieman suurempiakin kiviä.

Rautakuona : magneett. 3588,7 g (!) epämagn. 730,8 g. Yhteensä 4319,5 g.
Keramiikka : 36,5 g. Palanut savi : 42,1 g. Kvartsi : 54,5 g. Palanut
luu : 6,9 g. (luukeskittymä)

Löydöt : Tunnistamaton rautaesine (solki?) TYA 556:6 (r.201/198), hioimen
katkelma TYA 556:35 (r.201/199).

Ruutu 204/198 : Ruutu oli valtaosaltaan hiekan ja soran peittämä, ainoas-
taan länsireunalla oli kapea nokisen hiekan kaista. Kiviä ei ruudussa juu-
rikaan esiintynyt.

Rautakuona : magneett. 1292,1 g. epämagn. 204,8 g. Yhteensä 1496,9 g.
Keramiikka : 4,8 g. Kvartsi : 4,6 g.

Löydöt : ei

Ruutu 206/198 : Ruudun eteläpuoli oli hiekkää, jossa oli muutamia kiviä.
Pohjoispuoli oli nokista hiekkää, jossa esiintyi melkoisesti suurehkoja ki-
viä, jotka muodostivat jonkinlaisen rakenteen. Tämä saattanee olla jonkin-
lainen hautarakenne, vaikka siihen viittaavia löytöjä ei vielä tullutkaan
esiin. Kaivausten päättyessä läntiseen profiiliin jäi useita suuria kiviä.
Vaikutti siltä, että rakenne jatkuisi länteen päin.

Rautakuona : magneett. 1009,8 g. epämagn. 321,6 g. Yhteensä 1331,4 g.
Keramiikka : 11,3 g. Kvartsi : 0,6 g.

Löydöt : ei

ALA-ALUE E :

Ruutu 204/212 : Ruudussa oli lähes pelkästään hiekkää ja soraa, ainoastaan
lounaiskulmassa oli voimakas nokiläikkä.

Rautakuona : magneett. - epämagn. 46,9 g. Yhteensä 46,9 g.
Keramiikka : 3,0 g. Kvartsi : 23,3 g. Palanut luu : 0,4 g.

Löydöt : ei

Ruutu 206/212 : Ruutu oli kauttaaltaan hiekan ja soran peittämä.

Rautakuona : magneett. 1,8 g. epämagn. 0,7 g. Yhteensä 2,5 g.
Keramiikka : 15,1 g. Palanut savi : 3,3 g. Kvartsi : 2,2 g. Pii: 4,1 g.

Löydöt : ei

Ruutu 208/212 : Ruutu oli pelkkää hiekkää ja soraa.

Rautakuona : magneett. - epämagn. -
Palanut savi : 2,6 g.
Löydöt : ei

ALA-ALUE F :

Ruutu 206/208 : Ruutu oli vahvan nokimaan peittämä. Lounaiskulmassa oli yksi suurehko kivi ja itälaidalla muutama pienempi.

Rautakuona : magneett. 231,5 g. epämagn. 38,8 g. Yhteensä 270,3 g.
Keramiikka : 2,4 g. Palanut savi : 39,7 g. Kvartsi : 55,4 g.

Löydöt : Rautanaulan katkelma TYA 556:30 (r.207/209), lasinen koboltinsininen rannerenkaan katkelma (?) TYA 556:42, lasinpaloja TYA 556:49 (r.206/208) lasinpala TYA 556:52 (r.206/209)

Ruutu 206/210 : Ruudun lounaiskulmassa oli nokimaata, jossa jonkin verran kiviä. Muu osa ruudusta oli nokista hiekkaa, jossa vain pohjoisreunalla oli pieniä kiviä.

Rautakuona : magneett. - epämagn. -
Löydöt : ei

5.4.6. Taso 4 (4. kaivuukerroksen pohja)

ALA-ALUE A :

Ruutu 204/206 : Ruutu oli jo hiekkaa ja soraa. Luoteis- ja lounaiskulmissa oli yksi suurempi kivi, muuten ruudun eri puolilla oli pientä kiveä hajallaan. Eteläreunassa oli pieni läikkä nokimaata pienten kivien ympäröimänä. Myös kivien ulkopuolella oli jonkin verran nokimaata (n. 10 cm leveydeltä). Kyseessä lienee paalunjälki.

Rautakuona : magneett. 0,8 g. epämagn. - Yhteensä 0,8 g.
Löydöt : ei

Ruutu 204/208 : Ruutu oli kaivettu hiekkään ja soraan, ainoastaan pohjoisreunassa oli pieni nokimaaläntti. Koilliskulmassa löytyi kaksi isohkoa kiveä, muuten kivet olivat pieniä ja keskittyivät lähinnä pohjoisreunalle. Ruudussa oli N-S suuntaisena kaksi nokiläiskää, joiden väli oli 1,5 metriä. Ne saattavat olla paalun jälkiä, mutta ne eivät olleet kovinkaan syviä, jo-

ten arvio on hyvin epävarma. Toisaalta pyöreähkö muoto ja sopivan kokoinen läpimitta tekee sen kuitenkin mahdolliseksi.

Rautakuona : magneett. - epämagn. -

Palanut luu : 0,2 g.

Löydöt : ei

Ruutu 204/210 : Ruutu oli kaivettu hiekkaan ja soraan. Ruudussa olleen suuren maskiven (alasinkivi?). Lisäksi ruudussa oli muutama pienempi kivi.

Rautakuona : magneett. - epämagn. -

Keramiikka : 10,0 g.

Löydöt : ei

ALA-ALUE B :

Ruutu 200/210 : Ruudussa oli nokimaata ja useita suuria kiviä. Lisäksi oli lukuisasti pienempiä kiviä.

Rautakuona : magneett. 869,3 g. epämagn. 66,2 g. Yhteensä 935,5 g.

Keramiikka : 26,3 g. Palanut savi : 0,8 g. Palanut luu : 0,3 g.

Palamaton luu : 0,4 g. (naudan/hevos.hammas ?)

Löydöt : ei

Ruutu 202/210 : Ruudun eteläinen puoli oli nokimaata ja pohjoinen puoli oli hiekkaa ja soraa. Eteläisellä ja pohjoisella rajalla oli suuri kivi, sekä muutama pienempi ruudun eri puolilla.

Rautakuona : magneett. 78,4 g. epämagn. 14,9 g. Yhteensä 93,3 g.

Löydöt : ei

ALA-ALUE D :

Kaivettu kokonaisuudessaan pohjaan. Kivien alustat tutkittiin ja alue koe-kuopitettiin edellisessä kerroksessa.

ALA-ALUE E :

Kaivettu pohjaan, kivien alustat tutkittu ja alue koe-kuopitettu edellisessä kerroksessa.

ALA-ALUE F :

Ruutu 206/208 : Nokimaata, jossa lounaiskulmassa oli yksi suuri kivi. Ruudun luoteiskulmassa oli hajallaan muutama pieni kivi. Itälaidalla koko sivun mitalla oli hieman suurempia kiviä. Ruudun kaakkoiskulmassa on halkaisijaltaan n. 70 cm kivirakenne, jossa oli havaittavissa jonkinlaisia kehärakenteita. Se saattaa olla jonkinlainen hauta, siitä on kuitenkin tutkimusten tässä vaiheessa mahdotonta sanoa mitään varmaa. Ajan puutteen takia ja kaivausajan loputtua, jouduttiin rakenne peittämään seuraaviin kaivauksiin asti tarkempia tutkimuksia varten (kesä 1992).

Rautakuona : magneett. 152,9 g. epämagn. 51,0 g. Yhteensä 203,9 g.

Keramiikka : 7,7 g. Palanut savi : 41,5 g. Kvartsi : 0,6 g.

Löydöt : Lasinpaloja TYA 556:50 (r.206/209)

Ruutu 206/210 : Ruudusta kaivettiin ainoastaan länsireuna ja itäreunaa ei enää kaivettu, koska siinä oli saavutettu pohjataso jo 3. lasossa. Nyt kaivetun alueen pohjoisosassa oli hiekkaa pieneltä alalta. Eteläisempi puoli oli nokimaan peittämä, siinä oli kaksi suurempaa kiveä ja edellisessä ruudussa esiintynyt kivirakenne oli puolittain tämän ruudun puolella.

Rautakuona : magneett. 44,1 g. epämagn. 9,1 g. Yhteensä 53,2 g.

Palanut savi : 2,5 g.

Löydöt : ei

5.4.7. Taso 5 (5.kaivuukerroksen pohja)

ALA-ALUE A :

Alueella olevat kivet käännettiin, niiden alustat tutkittiin ja alue koekuopitettiin. Oletetut paalunjäljet kaivettiin pohjaan. Ei löytöjä.

ALA-ALUE B :

Ruutu 200/210 : Ruudun nokimaa kaivettiin pohjasoraan, kivien alustat tutkittiin ja pohjasora koekuopitettiin.

Rautakuona : magneett. 496,4 g. epämagn. 334,8 g. Yhteensä 831,2 g.

Keramiikka : 5,6 g. Palanut savi : 3,4 g. Palanut luu : 1,3 g.

Löydöt : ei

Ruutu 202/210 : Ruudun nokimaa kaivettiin pohjasoraan, kivien alustat tutkittiin ja pohjasora koekuopitettiin.

Rautakuona : magneett. 15,2 g. epämagn. 125,7 g. Yhteensä 140,9 g.

Palanut savi : 1,1 g.

Löydöt : ei

5.5. Raudanpelkistyskuopat (5.kaivuukerros)

Vuoden 1989 kaivauksissa jätettiin kolme raudanpelkistyskuoppaa maahan myöhempiä tutkimuksia ja mahdollista talteenottoa varten.

Ruutu 200/201 : Kuopan reunuskivet oli poistettu jo kesällä 1989. Pohjalta paljastuneen laatikkomaisen savirakenteen ympäriltä poistettiin nokimaa, tällöin ilmeni savirakenteen olevan tehdyn hiekkakiven päälle. Savilaatikko oli jonkin verran kallellaan, joten sen funktio on todennäköisesti ollut rautakuonan juoksutus ulos kuopasta. Tämä on siinä mielessä mielenkiintoista, että menetelmä mm. Ruotsissa on tietävästi ollut erilainen. Siellä on pohjalla ollut koveraksi tehty savilevy, jonka pohjassa olevasta reiästä kuona on juoksutettu ulos. Tämä savirakenne TYA 556:579 nostettiin maasta ja toimitettiin kipsattuna Liedon Vanhalinnaan konservoitavaksi. Kuopasta otettiin hiilinäyte, joka on ajoitettavana Turun yliopiston radiohiiliajoituslaboratoriossa (näyte E)

Rautakuona : magneett. 89,6 g. epämagn. - Yhteensä 89,6 g.

Löydöt : ei

Ruutu 202/199 : Osa kuopan reunakivistä oli poistettu jo kesällä 1989, nyt poistettiin ruutua 200/199 vastassa olleet pystykivet. Kuopassa ollut nokimaa poistettiin. Tässä tapauksessa pohjalta ei tavattu pohjarakennetta. Kuopasta otettiin hiilinäyte ajoitettavaksi (näyte F).

Rautakuona : magneett. 342,5 g. epämagn. 70,9 g. Yhteensä 413,4 g.

Löydöt : ei

Ruutu 205/200 : Ruudun reunuskivet on poistettu jo kesän 1989 kaivauksissa. Ainoastaan kuopan pohjan palanut savi oli jäljellä. Kyseinen kuoppa oli ensimmäinen, joka tuli esille edellisen kesän kaivauksissa. Nokimaa poistettiin pohjan ympäriltä näiden kaivausten yhteydessä. Pohjalla oli suurehko hiekkakivilohkare, jonka päälle on tehty savivuoraus. Siitä oli jäljellä

ainoastaan kapea savirengas ja pieni saviläikkä renkaan sisällä kivessä. Kivi oli hieman kallellaan, joten tämä on ehkä ajanut saman asian, kuin aiemmin mainittu savilaatikko. Tätäkin pohjaa yritettiin nostaa, mutta hiekkakivi oli palanut kuumuudessa niin hauraaksi, että se rikkoutui lukemattomiksi palasiksi. Näin ollen oli tyydyttävä kuva-aineistoon.

Rautakuona : magneett. 913,6 g. epämagn. 53,1 g. Yhteensä 966,7 g.

Löydöt : ei

Ruutu 204/212 : Ainoa kesällä 1990 löytynyt mahdollinen raudanpelkistyskuoppa kaivausalueen itäreunalta. Kesän 1990 kaivausten yhteydessä jätettiin yksi pelkistyskuoppa maahan jatkotutkimuksia varten. Kuoppa oli harvinaisen hyvin säilynyt ja mm. reunakiveys oli lähes ehjä. Kuopasta poistettiin osa nokimaasta, ei kuitenkaan pohjaan asti. Kohde tuettiin sisäpuolelta hiekillä täytetyllä muovikassilla ja peitettiin lopuksi muovilla ja maalla. Kuopan halkaisija oli huomattavasti muita vastaavia pienempi. Se sijaitsee juuri ja juuri suunnitellun kaivausalueen ulkopuolella alueitten yhtymäkohdassa, joten jouduttiin avaamaan pienialainen (n. 0,25 neliometriä) lisäruutu. Tämän kuopan vieressä on suurehko kivi, jossa on selvästi havaittavissa iskujälkiä (alasinkivi?).

Rautakuona : magneett. 6,4 g. epämagn. 57,7 g. Yhteensä 64,1 g.

Keramiikka : 1,0 g. Palanut savi : 6,6 g. Kvartsi : 1,1 g. Palanut luu : 1,4 g.

Löydöt : ei

5.6. Havainnot profiileista

Kaivausalueelle ei jätetty varsinaisia profiilikaistoja, vaan yleiskuva ja havainnot profiileista tehtiin kaivauksen seinämistä.

Profiileja jätettiin runsaasti piirtämättä, koska kaivausalue rajoittui usealla suunnalla edelliskesänä kaivettuun alueeseen.

ALA-ALUE A : Profiili välillä 206/206 - 206/208 (W-E suuntainen).

Profiilin vahvuus vaihteli 26 ja 38 cm:n välillä. Turvekerroksen paksuus oli välillä 0-5 cm eli melko ohut. Turpeen alla oli länsipäässä humuksen ja noen sekoitusta, joka ulottui noin 20 cm:n syvyyteen. Esiintymän leveys oli kapeimmillaan vain n. 12 cm leveä. Siitä itäänpäin oli savista maata, jossa oli noki- ja ruosteläikkiä, tämä osa oli hyvin tiiviiksi painunut. Tämän

kerrostuman vahvuus vaihteli 6-22 cm välillä, sen katkaisi välillä noin 14 cm:n levyinen tummanruskea savisen maan alue. Savisen maan alle levittäytyi humuksen ja noen sekoitusta 2-8 cm ohuena kerroksena, joka on edellä mainitun humus- ja nokikerrokseen liittyvä. Keskeltä sen katkaisi mustan nokimaan muodostama 14 cm leveä ja 20 cm syvä "kuopanne", joka sijaitsi tummanruskean savimaamuodostuman alla suunnilleen saman levyisenä (n. 12-14 cm.) se saattaisi olla mahdollinen paalunjälki, mutta tämä on hyvin epävarmaa, mutta toisaalta sellaisista oli merkkejä aivan lähietäisyydellä. Humus- ja nokikerroksen alla oli nokimaata kerroksen paksuuden vaihdellessa 2 ja 18 cm:n välillä. Tämän kerrostuman alla alkoi hiekkakerros. Tällä paikalla on mahdollisesti sijainnut jonkinlainen rakennelma, ehkäpä paja ? Tulevan kesän tutkimus antanee asiaan enemmän selvyyttä.

ALA-ALUE B : Profiili välillä 200/212 - 200/210 (E-W suuntainen).

Profiilin vahvuus vaihteli 46 ja 54 cm välillä. Turvekerroksen paksuus oli 1-4 cm välillä. Turpeen alla oli ajettu jätemaakerros, vahvuudeltaan 14-26 cm. Tämän kerroksen alla oli nokimaakerros, joka oli 20-30 cm paksu. Nokimaakerroksen alla oli hiekka- ja sorakerros. Sekä jätemaassa, että myös nokimaassa oli jonkin verran irtokiviä.

ALA-ALUE E : Profiili välillä 210/212 - 210/214 (W-E suuntainen).

Tässä profiilissa oli päällimmäisenä ohuehko jätemaakerros vahvuudeltaan noin 0-4 cm. Profiilin itäpäässä jätemaasta oli kasattu 22 cm vahvuudelta. Jätemaakerroksen alla oli ohut parisen senttimetriä vahva turvekerros. Tämän kerroksen alla oli kalkin ja humuksen sekoitekerros vahvuudeltaan 1-10 cm. Kalkki on peräisin varastoiduista lannoitekalkkisäkeistä. Tämän kerroksen alla oli 3-8 cm vahva nokimaakerros, jonka alla oli jo puhtaan hiekan kerrostuma ja sora.

6. YHTEENVETO

Turun yliopiston arkeologian oppiaine tutki kesällä 1990 Säkylän Pyhäjoen kylässä sijaitsevan raudanpelkistyspaikan ja polttokenttäkalmiston. Nyt tutkitun alueen laajuus oli 56,25 neliometriä, eli lähes yhtä suuri kuin edellisessä kesänä tutkittu. Näin ollen koko kaivauskelpoisesta alasta on nyt tutkittu noin 1/4. Alueen etelä- ja itälaidalta on osa kohteesta luboutunut täyttemaata otettaessa ja juurikaskuoppaa kaivettaessa. Luboutunut ala on ol-

lut suuruudeltaan n. 60 neliometriä. Muuten alueeseen ei ole kohdistunut kovinkaan paljoa muuttavaa mekaanista toimintaa.

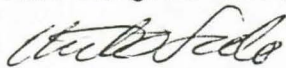
Kesän 1990 kaivauksissa löydettiin ainoastaan yksi raudanpelkistyskuopaksi tulkittava rakenne, kun niitä edellisessä kesänä tavattiin viisi. Tämä rakenne sijaitsi Tupamäen itäreunalla, kun taas aiemmin löytyneet olivat länsilaidalla. Näissä viimeksi tehdyissä kaivauksissa löytyi edellisestä ke-sästä poiketen myös polttohauta, sekä kaksi muuta epävarmempaa mahdollista polttohautaa, joiden olemus varmistunee jatkotutkimuksissa. Sekä polttohau-dasta että kahdesta pelkistyskuopasta on otettu hiilinäytteet ja ne on toi-mitettu ajoitettaviksi Turun yliopiston radiohiiliajoituslaboratoriolle. Laboratoriolla on ollut vaikeuksia ajoitusten järjestelyissä, mutta toivon mukaan ne tapahtuvat suunnitelmista poiketen keväällä 1992. Tällöin saatai-siin ratkaistua paikan ajoitusongelma nimenomaan pelkistyskuoppien ja polt-tohaudan osalta. Esineistön antamien viitteiden mukaan paikka olisi mero-vinkiajalta. Ajoitetut hiilinäytteet ovat antaneet lukemat 350 jKr - 1240 j.Kr. (+- 110).

Löytynyt vähäinen esineistö on mielenkiintoista. Pronssiesineitä löytyi kaksi; rullapäinen pieni hevosenkenkäsolkki merovinki- ja viikinkiajan vaih-teesta ja erikoinen silmukkamainen pronssilangasta kierretty esine.

Yhden toistaiseksi kaivamattomam mahdollisen pyöreän hautarakenteen yhtey-destä löytyi koboltinsinistä ja ruskeasävyistä lasia, joiden joukosta tri Vello Löugas tunnisti sinisen lasirannerenkaan katkelman. Tällaisia on Vi-rossa tavattu jonkin verran ja ne ovat itäistä perua.

Vello Löugas oli jo aiemmin maininnut, että keramiikkalöytöjen valossa paikka vaikuttaa asuinpaikalta. Nyt löytyneet ilmeiset paalunjäljet anta-vat aiheen olettaa että paikalla on ollut rakenteita, ellei asuinrakennuk-sia niin ainakin jonkinlainen pajarakenus ehkä. Pajaan viittaava esineistö tosin toistaiseksi puuttuu.

Viime mainittuun ongelmaan saattavat kesän 1992 kaivaukset antaa vastauk-sen.

Turussa 21.3 1992

Unto Salo, professori
Kaivausten valvoja

Harto Roth HUK
Kaivausjohtaja

x=6768 53

y=1575 82 z=50,74

SÄKYLÄN PYHÄJOKI

LIITE 2

LUETTELO KAIVAUSKERTOMUKSEN LIITEKARTOISTA

Kartta n:o 1	Yleiskartta	Mk	1:500
" "	2 Kaivausaluekartta	"	1:100
" "	3 Pintavaaituskartta	"	1:100
" "	4 Pintataso	"	1:20
" "	5 Taso 1	"	1:20
" "	6 Taso 2	"	1:20
" "	7 Taso 3	"	1:20
" "	8 Taso 4	"	1:20
" "	9 Yksityiskohtakartta, mahdoll. raudanpelk. kuoppa	"	1:20
" "	10 Profiilikartta 1-3	"	1:20

LUETTELO TALTEENOTETUISTA NÄYTTEISTÄ

HIILINÄYTTEET

Ruutu	204/212	1 krs.	x=95	y=90	z= 157	2,7 g.	
"	204/213	"				2,2 "	
"	205/211	"	x=90	y=0		7,6 "	
"	206/211	"	x=10	y=90	z=145	7,7 "	
"	206/212	"	x=10	y=45	z=145	1,3 "	
"	207/210	"	x=27	y=46	z=142	5,9 "	
Ruutu	204/213	2. krs.	x=10	y=80	z=163	13,7 g.	TYA 556:559
"	205/211	"				8,4 "	
"	205/213	"	x=16	y=58	z=159	3,2 "	
"	207/208	"	x=70	y=11	z=151	10,1 "	TYA 556:562
							(pyöreästä kivirakenteesta)
"	207/210	"				1,1 "	
"	198/198	3. krs.	x=95	y=70	z=162	12,1 "	TYA 556:567
							(polttohauta)
"	198/198	"	x=65	y=40	z=205	31,6 "	TYA 556:566
							(polttohauta)
"	198/198	"	x=65	y=40	z=205	38,2 "	TYA 556:565
							(polttohauta)

"	198/198	"	x=65	y=40	z=205	40,6 "	TYA 556:564 (polttohauta)
"	200/199	"	x=90	y=15	z=196	11,7 "	TYA - Lähetetty Ty:n radiohiiliajoitiuslaborat. Näyte D. Polttohaudasta "tiililaatan" vierestä.
"	201/199	"	x=40	y=30	z=196	5,8 "	TYA 556:568 (polttohauta)
"	201/199	"	x=5	y=35	z=201	7,4 "	TYA 556:569 (polttohauta)
"	204/213	"	x=32	y=88	z=168	7,1 "	TYA 556:570
"	208/212	"	x=0	y=50	z=162	18,6 "	TYA 556:571
"	201/199	4.krs.				12,4 "	TYA 556:572 (Osittain palamatonta, polttohaudasta)
"	202/210	"				0,6 "	TYA 556:573
"	200/201	5.krs				51,2 g.	TYA 556:574 (pelkistyskuopasta, jossa savirakenne)
"	204/212	"				0,5 "	TYA 556:575 (pelkistyskuoppa)
"	205/200	"				5,5	TYA 556:576 (pelkistyskuoppa)

LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA
SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, TUPAMÄKI 1990

LIITE 3 (1)

18961	Alue A	Turvepinta	W	4.6.1990
18962	Alue A	Pintataso	W	" " "
18963	Alue B	Turvepinta	S	" " "
18964	Alue B	Pintataso	S	5.5. "
18965	Alue A	Taso 1	W	7.6. "
18966	Alue B	Taso 1	S	" " "
18967		Yleiskuva. Kaivausalue	W	11.6. "
18968	Alue D	Turvepinta x= 200-206 y= 198-200.Keskellä v.1989 kaivettu alue x= 202-204 y= 198-200	S	12.6. "
18969		Kiveys ruutu 204/212		7.6. "
18970	Alue D	Pintataso	S	13.6. "
18971	Alue A	Taso 2	W	14.6. "
18972	Alue B	Taso 2	S	" " "
18973	Alue D	Taso 1	S	" " "
18974	Alue D	Työkuva, ruutu 201/199, kerros 2	SE	15.6. "
18975	Alue B	Työkuva, ruutu 200/210-212, kerros 3	W	" " "
18976	Alue D	Rullapäinen hevosenkenkäsolkki in situ, kerros 1, ruutu 204/199 x= 79 y= 69 z= 49,99 mpy.		" " "
18977	Alue E	Turvepinta	S	18.6. "
18978	Alue D	"Savitiili" ruutu 200/199, kerros 1	N	" " "
18979	Alue E	Pintataso	S	19.6. "
18980	Alue B	Kerros 2, eli taso 3 ennen kivien poistoa.	S	21.6. "
18981	Alue A	Kerros 2, eli taso 3 ennen kivien poistoa.	W	" " "
18982	Alue A	Taso 3	W	25.6. "
18983	Alue B	Taso 3	S	" " "
18984	Alue D	Taso 2 x= 200-206 y= 198-200	S	" " "
18985	Alue D	Taso 2 x= 200-202 y= 198-200	E	" " "
18986	Alue D	Taso 2 kiveys, ruutu x=200-201 y=198-199	E	" " "
18987	Alue D	Taso 2 Eteläpään kiveys.	N	" " "
18988	Alue E	Taso 1	S	26.6. "
18989	Alue D	Työkuva, kerros 3	S	27.6. "
18990	Alue B	Taso 4	S	28.6. "
18991	Alue A	Taso 4 (pohjataso)	W	29.6. "
18992	Alue A	Pohjataso, kiveys x=205 y=208-209		" " "

LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA
SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, TUPAMÄKI 1990

LIITE 3 (2)

18993	Alue A	Pohjataso, nokimaaläiskä x= 205 y= 208		" "	"
18994	Alue A	Pohjataso, kiveys x= 204 y= 207		" "	"
18995	Alue A	Pohjataso, tumma läiskä. x= 204 y= 208		" "	"
18996	Alue D	Taso 3 x= 200-202 y= 198-200		2.7.	"
18997	Alue D	Turvepinta, x=206-208 y= 198-200	S	" "	"
18998	Alue D	Turvepinta, x=198-200 y= 198-200	N	" "	"
18999	Alue D	Pintataso, x=206-208 y= 198-200	N	3.7.	"
19000	Alue D	Pintataso, x=198-200 y= 198-200	S	" "	"
19001	Alue D	Vuoden 1989 kaiv.ruudut x= 202-204 y=198-200 siistittynä pohjatasossa.	N	" "	"
19002	Alue E	Kerros 2	S	" "	"
19003	Alue E	Taso 2	S	4.7.	"
19004	Alue D	Taso 1 x= 198-200 y=198-200	S	" "	"
19005	Alue B	Eteläpää, kerros 5	N	" "	"
19006	Alue B	Taso 5	S	" "	"
19007	Alue B	Taso 5, kiveys poistettu	N	" "	"
19008	Alue F	Turvepinta	E	" "	"
19009	Alue F	Pintataso	W	" "	"
19010	Alue D	Taso 1, x= 206-208 y= 198-200	N	5.7.	"
19011	Alue E	Taso 3 (pohjataso)	S	9.7.1990	"
19012	Alue E	Taso 3 (pohjataso)	N	" "	"
19013	Alue F	Taso 1	E	" "	"
19014		Ruutu 204/212 nokimaakuoppa ja sen kiveys (raudanpelkistyskuoppa ?)		" "	"
19015	Alue D	Taso 2 x= 198-200 y= 198-200	S	" "	"
19016	Alue D	Taso 2 x= 206-208 y= 198-200		10.7.	"
19017		Nokimaakuopan turvepinta ja kiveys avattavan alueen luoteiskulmassa x= 204-204,5 y= 211,5-212		" "	"
19018		V.1989 pelkistyskuopan savipohja, ruutu 200/201		" "	"
19019		Pintataso x= 204-204,5 y= 211,5-212		" "	"
19020	Alue F	Työkuva 2. kerros	W	" "	"
19021	Alue A	Profiili W-E suuntainen x= 206 y= 206-208	N	" "	"
19022	Alue B	Profiili E-W suuntainen x= 200 y= 210-212	S	" "	"
19023		Taso 1 nokimaakuoppa x= 204-204,5 y= 211,5-212		" "	"

LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA
 SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, TUPAMÄKI 1989

LIITE 3 (3)

		Kehikon lounaiskulma 203,5/211,5			
19024		Taso 1 x= 204-204,5 y= 211,5-212		" "	"
19025	Alue F	Taso 2	E	11.7.	"
19026	Alue E	Profiili W-E suuntainen x= 210 y= 212-214	N	" "	"
19027		V.1989 raud.pelkistyskuopan savirakenne, ruutu 200/201.	N	" "	"
19028		Savirakenne poistettu.		" "	"
19029	Alue D	Taso 3 x= 206-208 y= 198-200	S	12.7.	"
19030	Alue D	Taso 3 x= 198-200 y= 198-200	E	" "	"
19031	Alue F	Taso 3	E	" "	"
19032		V.1989 raudanpelk.kuopan pohja, ruutu 205-200	W	13.7.	"
19033		V.1989 raudanpelk.kuoppa ruutu 202/199		" "	"
19034	Alue F	Taso 4 kiveys, ruutu 206/207	S	" "	"
19035	Alue F	Taso 4 kiveys, ruutu 206/207		" "	"
19036	Alue F	Taso 4 (kostutettu osa)	E	" "	"
19037		V.1989 raud.pelk.kuopan savipohja osin kaiv.	S	" "	"
19038		Savipohjan leikkaus, ruutu 205/200 (v.1989)		" "	"
19039		Pelkistyskuopan leikkaus ruutu 202/199 (v.1989)		" "	"
19040	Alue D	Taso 4 x= 198-200 y= 198-200	W	" "	"
19041	Alue D	Taso 4 x= 206-208 y=198-200	E	" "	"
19042		Kaivausalueen täyttö klo 13.00 alk.		" "	"
19043		" " " " "		" "	"
19044		Ruutu 204/212	S	" "	"

LUETTELO DIAKUVISTA

LIITE 4 (1)

SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, TUPAMÄKI 1990

230:1	Alue A	Turvepinta	W	4.6.1990
230:2	Alue A	Pintataso	W	5.6. "
230:3	Alue B	Turvepinta	S	" " "
230:4	Alue B	Pintataso	S	" " "
230:5	Alue A	Taso 1	W	7.6. "
230:6	Alue B	Taso 1	S	" " "
230:7		Yleiskuva kaivausalueesta	W	11.6. "
230:8	Alue D	Turvepinta, x= 200-206 y= 198-200, keskellä v.1989 kaivettu alue x= 202-204 y= 198-200	S	12.6. "
230:9	Alue A ja B	Työkuva kerros 2.	W	" " "
230:10	Alue D	Pintataso, x= 200-206 y= 198-200, keskellä v.1989 kaivettu alue x= 202-204 y= 198-200	S	13.6. "
230:11	Alue A	Taso 2	W	14.6. "
230:12	Alue B	Taso 2	S	" " "
230:13	Alue D	Taso 1, x= 200-206 y= 198-200. Keskellä v.1989 kaivettu x= 202-204 y= 198-200	S	" " "
230:14	Alue D	Työkuva, ruutu 201/199. Kerros 2.	SE	15.6. "
230:15	Alue B	Työkuva, ruutu 200/210. Kerros 3.	W	" " "
230:16	Alue D	Rullapäinen hevosenkenkäsolkki in situ ruutu 204/199, x= 79 y= 69 z= 49,99 mpy. Kerros 1.		" " "
230:17	Alue E	Turvepinta	S	18.6. "
230:18	Alue D	"Savitili" ruutu 200/199. Kerros 1	N	" " "
230:19		Kahvitauko	SE	" " "
230:20	Alue E	Pintataso	S	19.6. "
230:21	Alue B	Kerros 2 (taso 3), ennen kivien poistoa	S	21.6. "
230:22	Alue A	Kerros 2 (taso 3), ennen kivien poistoa	W	" " "
230:23	Alue A	Taso 3	W	25.6. "
230:24	Alue B	Taso 3	S	" " "
230:25	Alue D	Taso 2 x= 200-206 y= 198-200. Keskellä v.1989 kaivettu x= 202-204 y= 198-200	S	" " "
230:26	Alue D	Taso 2, x= 200-202 y= 198-200	E	" " "
230:27	Alue E	Työkuva, taso 1, kostutettu ennen kuv.	S	26.6. "

LUETTELO DIAKUVISTA

LIITE 4 (2)

SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, TUPAMÄKI

230:28	Alue E	Taso 1	S	26.6.1990
230:29	Alue D	Työkuva, kerros 3	S	27.6. "
230:30	Alue B	Taso 4	S	28.6. "
230:31	Alue A	Työkuva, länsipäätä kaivet. pohjatasoon.	SW	" " "
230:32	Alue E	Työkuva, alueen pohjoispää. Kerros 2.		" " "
230:33	Alue D	Työkuva, kerros 3.	SW	" " "
230:34	Alue A	Taso 4 (pohjataso)	W	29.6. "
230:35	Alue A	Yksityiskohtakuva, taso 4 (pohjataso) ruutu 205/208 kiveys.	N	" " "
230:36	Alue A	Yksityiskohtakuva, kerros 3, ruutu 205/208 Nokimaaläiskä.	N	" " "
230:37	Alue A	Yksityiskohtakuva, kerros 3, ruutu 204/207 kiveys,		" " "
230:38	Alue A	Yksityiskohtakuva, kerros 3, ruutu 204/208, Nokimaaläiskä		" " "
230:39	Alue D	Taso 3. x= 200-202 y=198-200		2.7. "
230:40	Alue D	Turvepinta, x= 198-200 y= 198-200	N	" " "
230:41	Alue D	Turvepinta, x= 206-208 y= 198-200	S	" " "
230:42		Sadepäivän ruokatauko		" " "
230:43	Alue D	Pintataso, x= 206-208 y= 198-200	N	3.7. "
230:44	Alue D	Pintataso, x= 198-200 y= 198-200	S	" " "
230:45	Alue D	V.1989 kaivausruutu x= 202-204 y= 198-200 siistittynä pohjatasossa.	N	" " "
230:46	Alue E	Kerros 2.	S	" " "
230:47		Yleiskuva kaivausalueesta, alue E taso 2. alue B 5.kerros, alue A tasossa 4, alue D tasossa 3 (x= 200-206 y= 198-200), alue D kerros 1 (x= 198-200 y= 198-200, sekä x= 206-208 y= 198-200) klo 13.00	W	" " "
230:48		Kaivajat kahvitauolla.	SW	" " "
230:49		Yleiskuva kaivausalueesta. Sadekatokset a- sennettu.	W	" " "
230:50	Alue E	Taso 2.	S	4.7. "
230:51	Alue D	Taso 1. x= 198-200 y= 198-200	S	" " "
230:52	Alue B	Työkuva, kerros 5.	SE	" " "

LUETTELO DIAKUVISTA

LIITE 4 (3)

SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, TUPAMÄKI 1990

230:53	Alue D	Työkuva, kerros 1, x= 206-208 y= 198-200	N	4.7.1990
230:54	Alue B	Eteläpää, kerros 5.	N	" " "
230:55	Alue B	Taso 5.	S	" " "
230:56	Alue B	Taso 5.	N	" " "
230:57	Alue F	Turvepinta	E	" " "
230:58	Alue F	Pintataso	W	5.7. "
230:59	Alue D	Taso 1, x= 206-208 y= 198-200	N	" " "
230:60	Alue E	Taso 3 (pohja)	S	9.7. "
230:61	Alue E	Taso 3 (pohja)	N	" " "
230:62	Alue F	Taso 1	E	" " "
230:63		Yksityiskohtakuva. Ruutu 204/212 (ruudun lounaiskulma). Nokimaakuoppa ja sen kiveys.		" " "
230:64		Yksityiskohtakuva. Ruutu 204/212. Nokimaakuoppa ja se kiveys.		" " "
230:65		Säkylän Sanomien toimittaja ja kaivausjohtaja Harto Roth.		" " "
230:66	Alue D	Taso 2., x= 198-200 y= 198-200	S	" " "
230:67		Yksityiskohtakuva. Ruutu 204/212 (lounaiskulma). Nokimaakuoppa.	N	10.7. "
230:68	Alue D	Taso 2. x= 206-208 y= 198-200		" " "
230:69		Turvepinta, x= 204-204,5 y= 211,5-212. Nokimaakuoppa+ kiveys avattavan alueen luoteiskulmassa (vasemmalla ylhäällä).		" " "
230:70		Pintataso, x= 204-204,5 y= 211,5-212		" " "
230:71	Alue A	W-E suuntainen profiili x= 206 y= 206-208	N	" " "
230:72	Alue B	E-W suuntainen profiili x= 200 y= 210-212	S	" " "
230:73		Taso 1, x= 204-204,5 y= 211,5-212		" " "
230:74		Taso 1, x= 204-204,5 y= 211,5-212. Kehikon lounaiskulma 203,5/211,5.		" " "
230:75	Alue F	Taso 2	E	11.7. "
230:76	Alue E	W-E suuntainen profiili x= 210 y= 212-214	N	" " "
230:77		Savirakenne v. 1989 .Ruutu 200/201.	N	" " "
230:78		Savirakenne v.1989 poistettu. Ruutu 200/201	N	12.7. "
230:79	Alue D	Taso 3. x= 206-208 y=198-200	S	" " "

LUETTELO DIAKUVISTA

LIITE 4 (4)

SÄKYLÄ, PYHÄJOKI, Tupamäki 1990

230:80	Alue D	Taso 3. x= 198-200 y= 198-200	E	12.7.1990
230:81	Alue F	Taso 3.	E	" " "
230:82		V.1989 kaivettu pelkistyskuopan savipohja ruutu 205/200.	W	13.7. "
230:83		V.1989 kaivettu raudanpelkistyskuoppa, ruutu 202/199		" " "
230:84	Alue F	Taso 4, ruutu 206/207 kiveys.	S	" " "
230:85	Alue F	Taso 4, ruutu 206/207 kiveys, (kehikon lounaiskulma x= 206 y= 207,23).		" " "
230:86	Alue F	Taso 4, (kostutettu osa)	E	" " "
230:87		V.1989 kaivauksilta savipohja, osin kaivettu, ruutu 205/200.	S	" " "
230:88		Savipohjan leikkaus (kostutettu), ruutu 205/200.	SW	" " "
230:89		V.1989 löydetyn pelkistyskuopan pohjan leikkaus (kostutettu), ruutu 202/199.	S	" " "
230:90	Alue D	Taso 4, x= 206-208 y= 198-200	E	" " "
230:91	Alue D	Taso 4, x= 198-200 y= 198-200	W	" " "

LÄHTEET

Arkistolähteet

Raike Eeva : Säskylän Pyhäjoen Tupamäen tarkastuskertomus 1988

Roth Harto: Säskylän Pyhäjoen Tupamäen kaivauskertomus 1989

Painamattomat lähteet

Löugas Vello : Suullinen arvio 4.4.1990

Kirjallisuus

Barth Otto : Metallografia, Valtion hankintakeskus, Helsinki 1946

Lindeqvist K.O. : Suomen historia ,WSOY, Porvoo 1916

ARKISTOTIETOJA

Kunta:	Säkylä	
Kylä:	Pyhäjoki	
Tila:	Rn. 2:136	
Omistaja:	Eero Mäki	
Peruskartta:	1133 12 Säkylän Pyhäjoki	1985
Koordinaatit:	x= 6768 53 y= 1575 82 z= 50,74 mpy	
Aikaisemmat tiedot:	Inventointi Beva Raike	1988
	Kaivaus Harto Roth	1989
Aikaisemmat löydöt:	TYA 463:1-6	1988
	TYA 496:1-847	1989
Löydöt 1990:	TYA 556:1-579	
Mustavalkonegatiivit:	TYA 18961-19044	
Diapositiivit:	TYA 230:1 - 91	
Liitekartat:	Peruskarttaote A4	Mk 1:20000
	Yleiskartta	Mk 1:500
	Tasokartat	Mk 1:20
	Pintavaaituskartat	Mk 1:100
	Kaivausaluekartta	Mk 1:100
	Yksityiskohtakartta	Mk 1:20
	Profiilikartta	Mk 1:20

LÖYTÖLUETTELO SAKYLÄN PYHÄJOEN TUPAMAEN KAIVAUKSISTA V. 1990

I PRONSSIESINEET

556:1 Rullapäinen hevosenkenkäsolkki	2. krs	r.204/199	x=79	y=69	z=186
556:2 Pronssilankasilmutka	"	r.201/199	x=52	y=68	z=190

II RAUTAESINEET

556:3 Soihdunpidin ?	1. krs	r.205/206	x=71	y=60	z=160
556:4 Tulusraudan katkelma	3. "	r.204/209	x=60	y=75	z=173
556:5 Kilvenkupuran naula ?	1. "	r.204/199	x=30	y=15	z=172
556:6 Tunnistamaton(solki?) esine	3. "	r.201/198	x=16	y=98	z=196
556:7 Tunnistamaton esine	1. "	r.203/211	x=70	y=59	z=159
556:8 Niitti (pit. 8,8 cm)	2. "	r.200/198	x=52	y=36	z=196
556:9 Hevosenkengän katkelma	Pinta "	r.204/209	x=45	y=30	
556:10 Padanpohjan pala ?	2. "	r.201/199	x=24	y=12	z=192
556:11 Jäähokki	1. "	r.203/211	x=20	y=61	z=154
556:12 Jäähokki	1. "	r.204/211	x=46	y=50	z=154
556:13 Jäähokki	2. "	r.204/207	x=95	y=66	z=171
556:14 Jäähokki	2. "	r.207/210	x=4	y=4	z=143
556:15 Jäähokki	1. "	r.204/213	x=50	y=30	z=159
556:16 Jää	1. "	r.205/207	x=20	y=80	z=157
556:17 Ra.	2. "	r.206/210	x=34	y=51	z=147
556:18 Rautana	1. "	r.205/213	x=95	y=73	z=146
556:19 Rautanaula	1. "	r.205/212	x=43	y=49	z=145
556:20 Rautanaula	1. "	r.205/212	x=33	y=43	z=151
556:21 Rautanaula	2. "	r.207/211	x=40	y=50	z=146
556:22 Rautanaula	1. "	r.206/211	x=28	y=5	z=137
556:23 Rautanaulan katkelma	1. "	r.207/211	x=50	y=90	z=141
556:24 Rautanaulan katkelma	1. "	r.207/210	x=10	y=92	z=138
556:25 Rautanaulan katkelma	2. "	r.204/207	x=26	y=91	z=165
556:26 Rautanaulan katkelma	1. "	r.204/211	x=25	y=72	z=160
556:27 Rautanaulan katkelma	Pinta "	r.206/213	x=35	y=23	z=144
556:28 Rautanaulan katkelma	1. "	r.207/213	x=20	y=70	z=141

MITÄ TEHDÄÄN?
 Löytöluettelo
 ei ole kirjoitettu
 A3
 LUETTELOINTI-
 LAAVAKSELLE

556:29 Rautanaula	1. krs	r.205/211	seulalöytö
556:30 Rautanaulan katkelma	3. "	r.207/209	x=5 y=55 z=153
556:31 Rautanaulan katkelma	1. "	r.203/212	seulalöytö
556:32 Rautanaulan katkelma	2. "	r.205/208	seulalöytö

III KIVIESINEET

556:33 Hierrin	Turvekerros	r.204/217	x=81 y=47 z=154 (varsinaisen kaivausalueen ulkopuolelta)
556:34 Hioimen katkelma	Turvekerros	r.206/211	x=60 y=5 z=132
556:35 Hioimen katkelma	3. krs	r.201/199	x=60 y=85 z=199
556:36 Hioma-alusta	Turvekerros	r.198/199	x=53 y=88 z=202
556:37 Kiviesin.katkelma(Hioin?)	3. "	r.198/198	x=20 y=20 z=189

IV SAVIESINEET

556:38 Palkeen suosa	3. krs	r.202/210	Seulalöytö
556:39 Palkeen suosa	2. "	r.205/208	Seulalöytö
556:40 Kudontapainon katkelma ?	4. "	r.201/199	x=30 y=80 z=203
556:41 Savihelmen katkelma ?	1. "	r.207/212	Seulalöytö

V LASI

556:42 Rannerenkaan katkelma ?	3. "	r.206/209	x=50 y=100 z=159
556:43 Lasihelmi	2. "	r.206/208	x=25 y=80 z=152
556:44 Lasin paloja	2. "	r.207/211	x=57 y=67 z=146
556:45 Lasin paloja	2. "	r.207/208	Seulalöytö
556:46 Lasin paloja	1. "	r.207/209	Seulalöytö
556:47 Lasin paloja	2. "	r.204/211	Seulalöytö
556:48 Lasin paloja	2. "	r.207/212	Seulalöytö
556:49 Lasin paloja	3. "	r.206/208	Seulalöytö
556:50 Lasin paloja	4. "	r.206/209	Seulalöytö
556:51 Lasin pala	2. "	r.206/210	Seulalöytö
556:52 Lasin pala	3. "	r.206/209	x=33 y=50 z=163
556:53 Lasin paloja	1. "	r.205/213	Seulalöytö
556:54 Lasin pala	1. "	r.206/212	Seulalöytö
556:55 Lasin pala	1. "	r.206/211	x=48 y=55 z=136

556:56	Lasin pala	1.krs	r.206/211	x=97 y=45 z=137
556:57	Lasin pala	1. "	r.208/212	Seulalöytö
556:58	Lasin pala	1. "	r.204/211	Seulalöytö
556:59	Lasin pala	1. "	r.205/212	Seulalöytö
556:60	Lasin pala	1. "	r.204/210	Seulalöytö
556:61	Lasin pala	1. "	r.204/213	Seulalöytö
556:62	Lasin pala	1. "	r.202/210	Seulalöytö
556:63	Lasin pala	1. "	r.206/212	x=25 y=98 z=144
556:64	Lasin pala	1. "	r.206/213	x=89 y=30 z=137

VI RAUTAKUONA

	magn.	epämagn.	paino/g	kerros	ruutu	Huom.
556:65	x		57,3	Pintaturve	198/198	(2 voim.magn)
556:66	x		83,2	"	199/198	(kvartsih.)
556:67	x		132,1	"	200/199	(1 malmia?)
556:68	x		110,0	"	201/199	
556:69	x		8,7	"	204/198	(1 voim.magn)
556:70	x		7,6	"	204/210	
556:71	x		5,6	"	206/210	
556:72	x		29,3	"	209/212	
556:73		x	3,7	"	198/198	
556:74		x	37,7	"	200/199	
556:75		x	15,4	"	201/199	
556:76		x	1,8	"	204/198	
556:77		x	1,6	"	204/210	
556:78	x		6,3	1.krs	198/199	
556:79	x		13,1	"	199/198	
556:80	x		27,7	"	199/199	
556:81	x		1158,9	"	200/198	(palamat. puu- ta ja hiiltä, 1 malminokare)
556:82	x		350,9	"	200/199	
556:83	x		510,8	"	201/198	(malmia, 1 hy- vin magn.)
556:84	x		91,6	"	201/199	
556:85	x		14,0	"	201/211	
556:86	x		240,8	"	202/211	(2 malminok.)

556:87	x	12,4	"	203/211
556:88	x	237,2	"	203/212
556:89	x	573,7	"	204/198 (lasitt.kvart-
				sihiekk., palamat.puuta, malmia, hiiltä, palan. luuta?)
556:90	x	281,2	"	204/199
556:91	x	54,9	"	204/206 (3 hyvin voim.
				magn.)
556:92	x	13,7	"	204/207
556:93	x	19,4	"	204/208
556:94	x	12,9	"	204/209 (1 ositt.la-
				sitt.)
556:95	x	3,1	"	204/211
556:96	x	26,0	"	204/212
556:97	x	12,2	"	204/213
556:98	x	55,1	"	205/198
556:99	x	369,8	"	205/199 (kvartsih.,
				malmia, 1:ssä pal.vuorauksavea)
556:100	x	18,8	1.krs	205/206
556:101	x	330,6	"	205/207 (2 hyv.magn.
				palaa, kuonassa malmia)
556:102	x	25,4	"	205/209 (isossa pa-
				lassa granaattia?)
556:103	x	1,2	"	205/210
556:104	x	6,7	"	205/211
556:105	x	122,6	"	205/212
556:106	x	155,8	"	205/213 (1 voim.magn)
556:107	x	175,7	"	206/198 (1 pun.gra-
				naatteja, lasia?)
556:108	x	182,8	"	206/199 (4 malminok.)
556:109	x	285,1	"	206/212 (malmia, raut.)
556:110	x	111,2	"	206/213 (malmia, 1 hy-
				vin magn.)
556:111	x	974,0	"	207/199 (palam.puuta)
556:112	x	1213,6	"	207/199
556:113	x	1038,1	"	207/199 (1 malminok.)
556:114	x	1054,5	"	207/199 (")
556:115	x	85,0	"	207/208

556:116	x	18,7	1. krs	207/209	
556:117	x	9,3	"	207/211	
556:118	x	24,0	"	208/212	
556:119	x	12,4	"	208/213	
556:120	x	31,0	"	209/212	
556:121		x	9,0	"	198/199
556:122		x	205,1	"	199/199 (1 pohjapala)
556:123		x	19,4	"	200/198
556:124		x	4,0	"	200/199
556:125		x	99,1	"	201/198 (pajakuona ?)
556:126		x	14,5	"	201/199
556:127		x	17,9	"	202/211
556:128		x	16,1	"	203/211
556:129		x	14,6	"	203/212
556:130		x	108,4	"	204/198
556:131		x	29,7	"	204/199
556:132		x	2,5	"	204/206
556:133		x	4,5	"	204/207
556:134		x	26,1	"	204/208
556:135		x	3,1	"	204/209
556:136		x	0,7	"	204/211
556:137		x	7,3	"	204/212
556:138		x	117,8	"	205/198
556:139		x	122,2	"	205/199
556:140		x	0,7	"	205/206
556:141		x	8,9	"	205/207
556:142		x	2,9	"	205/209 (kevyt)
556:143		x	2,2	"	205/210
556:144		x	9,4	"	205/211
556:145		x	3,6	"	205/212
556:146		x	116,8	"	205/213
556:147		x	38,3	"	206/198
556:148		x	75,4	"	206/199(1 kevytkuona)
556:149		x	3,5	"	206/211 (kelluva)
556:150		x	33,2	"	206/212
556:151		x	23,6	"	206/213
556:152		x	1001,9	"	207/199

556:153	x		1,7	"	207/209 (kevyt)
556:154	x		24,3	"	207/211
556:155	x		3,4	"	208/212

	magn.	epämagn.	paino/g	2.krs.	ruutu	huom.
556:156	x		609,1	"	198/198	1 palassa la- sittumaa (voim.magn!), 3 voim.magn. palaa, näistä yhdessä kirkk.sinin.lasia!
556:157	x		98,9	"	198/199	1 voim.magn.
556:158	x		185,2	"	199/198	3 " "
556:159	x		143,2	"	199/199	1 voim.magn. (kevyt)
556:160	x		405,7	"	200/198	4 voim.magn.
556:161	x		637,6	"	200/199	
556:162	x		197,5	"	200/210	1 malminok.
556:163	x		487,7	"	200/211	1 kev.kuona
556:164	x		630,2	"	200/211	1 voim.magn.
556:165	x		456,2	"	201/198	11 " "
556:166	x		93,7	"	201/199	voim.magn.
556:167	x		20,2	"	201/211	toinen voim. magn. (raakarautaa?) x=67 y=77 z=162
556:168	x		51,2		202/212	
556:169	x		127,0	"	203/212	1 voim.magn.
556:170	x		710,4	"	204/199	1 malminok.
556:171	x		15,9	"	204/206	
556:172	x		96,2	"	204/207	1 voim.magn.
556:173	x		6,2	"	204/209	
556:174	x		2,9	"	204/211	
556:175	x		152,3	"	204/213	1 voim.magn.
556:176	x		201,8	"	205/198	
556:177	x		48,4	"	205/206	
556:178	x		229,5	"	205/208	
556:179	x		131,9	"	205/209	2 voim.magn.
556:180	x		35,2	"	205/210	
556:181	x		67,3	"	205/211	
556:182	x		23,0	"	205/212	1 voim.magn.
556:183	x		993,5	"	206/198	3 " "

						2 malminok.
556:184	x		793,7	2.krs	206/199	3 voim.magn.
						1:ssä granaatteja, 1 malminok.
556:185	x		893,1	"	206/199	
556:186	x		46,4	"	206/208	1 kelluva
556:187	x		25,9	"	206/210	5 voim.magn.
556:188	x		140,2	"	206/212	
556:189	x		18,0	"	206/213	
556:190	x		999,2	"	207/198	4 voim.magn.
						3:ssa palamat.puuta
556:191	x		297,2	"	207/198	
556:192	x		66,9	"	207/209	
556:193	x		87,2	"	207/211	1 voim.magn.
						1:ssä palan.luuta/simp.kuorta?
556:194	x		6,6	"	207/213	
556:195	x		9,7	"	208/212	1 voim.magn.
	magn.	epämagn.	paino/g	2.krs		
556:196		x	178,4	"	198/198	
556:197		x	16,5	"	198/199	
556:198		x	84,2	"	199/198	
556:199		x	19,7	"	199/199	1 kev.kuona
556:200		x	13,4	"	200/198	
556:201		x	83,3	"	200/199	
556:202		x	7,8	"	200/210	1 kev.kuona
556:203		x	81,8	"	200/211	1 " "
556:204		x	10,7	"	201/198	
556:205		x	25,3	"	201/199	
556:206		x	29,8	"	201/211	
556:207		x	25,4	"	203/212	
556:208		x	124,0	"	204/199	
556:209		x	43,2	"	204/206	
556:210		x	3,5	"	204/207	
556:211		x	3,7	"	204/209	
556:212		x	18,1	"	204/210	
556:213		x	4,3	"	204/211	
556:214		x	7,8	"	204/213	

	magn.	epämagn.	paino/g	2. krs	
556:215		x	5,5	"	205/198
556:216		x	25,6	"	205/206 vaal. savea tai kalkkia, palan. savivuorausta
556:217		x	221,5	"	205/208
556:218		x	41,4	"	205/209
556:219		x	27,4	"	205/210
556:220		x	15,8	"	205/211 1 kev. kuona
556:221		x	213,8	"	206/198
556:222		x	122,4	"	206/199
556:223		x	38,9	"	206/208 1 kelluva
556:224		x	86,3	"	206/210
556:225		x	20,8	"	206/212
556:226		x	36,7	"	206/213
556:227		x	3,9	"	207/208
556:228		x	32,9	"	207/209
556:229		x	44,6	"	207/210
556:230		x	78,4	"	207/211 1 kev. kuona
556:231		x	42,1	"	208/212
	magn.	epämagn.	paino/g	3. krs	
556:232	x		423,2	"	198/198 5 voim. magn. 1:ssä luuta?
556:233	x		1116,5	"	198/199 1 pohjapala, jossa luuta?, 1 malminok., 1 voim. magn., 1 kev. kuona
556:234	x		124,4	"	199/198 2 voim. magn.
556:235	x		1295,3	"	200/198 4 " " 1:ssä hien. luuta
556:236	x		956,8	"	200/199 4 voim. magn. 2:ssa pal. savea, 2 malminok.
556:237	x		818,1	"	200/199 2 voim. magn.
556:238	x		457,4	"	200/199 1 malminokare kvartsihiekkää, 4 voim. magn.
556:239	x		17,7	"	201/198
556:240	x		43,4	"	201/199 1 voim. magn.
556:241	x		61,7	"	201/210 2:ssa luuta?

	magn.	epämagn.	paino/g	3. krs	
556:242	x		375,7	"	201/211 3 voim.magn. 1:ssä palamat.puuta
556:243	x		342,5	"	202/199 Raudanpelkis- tyskuopasta (v.1989 löydetty!)
556:244	x		188,6	"	202/210 3 voim.magn.
556:245	x		31,7	"	202/211
556:246	x		263,5	"	204/199 2 voim.magn. toinen malmia
556:247	x		78,4	"	204/206 2 voim.magn.
556:248	x		22,2	"	204/207 las.kvartsia.
556:249	x		13,7	"	204/208
556:250	x		364,9	"	205/198 pohjapala
556:251	x		663,7	"	205/199 16 malminok.
556:252	x		28,4	"	205/207
556:253	x		125,3	"	205/209 2 voim.magn.
556:254	x		307,2	"	206/198 1 " " 1:ssä hiiltä.
556:255	x		517,1	"	206/199 " palamat. puuta.
556:256	x		207,1	"	206/208
556:257	x		1,4	"	206/212
556:258	x		0,4	"	206/213
556:259	x		185,5	"	207/199
556:260	x		23,5	"	207/208 1 voim.magn.
556:261	x		0,9	"	207/209
556:262		x	100,3	"	198/198
556:263		x	220,8	"	198/199
556:264		x	17,6	"	199/198
556:265		x	275,9	"	200/198
556:266		x	414,0	"	200/199 1 sul.kvartsi
556:267		x	20,9	"	201/198
556:268		x	20,0	"	201/199
556:269		x	2,8	"	201/210
556:270		x	57,2	"	201/211
556:271		x	70,9	"	202/199 Raudanpelkis-

tyskuoppa (v.1989 löyt.)

	magn.	epämagn.	paino/g	3. krs	
556:272		x	220,4	"	202/210 kevytkuonaa
556:273		x	43,5	"	202/211
556:274		x	23,1	"	204/199
556:275		x	17,0	"	204/206
556:276		x	3,5	"	204/207
556:277		x	46,9	"	204/212
556:278		x	9,0	"	205/198
556:279		x	172,7	"	205/199
556:280		x	1,1	"	205/207
556:281		x	31,8	"	205/209
556:282		x	109,1	"	206/198
556:283		x	144,0	"	206/199
556:284		x	18,1	"	206/208
556:285		x	68,5	"	207/199
556:286		x	4,6	"	207/208
556:287		x	16,1	"	207/209
556:288		x	0,7	"	207/212
556:289	x		986,0	4. krs	198/198 12 voim. magn. 1:ssä puuta, 1 kevyt kuona
556:290	x		356,2	"	200/210 3 voim. magn. 1:ssä puuta
556:291	x		187,1	"	200/211 1:ssä puuta, 2 voim. magn., hiiltä
556:292	x		121,7	"	201/199 2 voim. magn. 2 malminokar., lasitt.
556:293	x		326,0	"	201/211 1 voim. magn. 1 malminok., 1:ssä luuta?
556:294	x		78,4	"	202/211 1 voim. magn., 2 malminok., 1 kev. kuona
556:295	x		15,9	"	200/201 Raudanpelk- kistyskuop. pohja (v.1989 löyt.)
556:296	x		0,8	"	205/207
556:297	x		52,8	"	206/208 1 malminokare

	magn.	epämagn.	paino/g	4. krs	
556:298	x		44,1	"	206/210
556:299	x		54,8	"	207/208
556:300	x		45,3	"	207/209
556:301		x	81,9	"	198/198
556:302		x	7,8	"	200/210 3 kev. kuonap.
556:303		x	10,2	"	200/211 1 " "
556:304		x	55,9	"	201/199
556:305		x	48,2	"	201/211 3 kev. kuonap.
556:306		x	14,9	"	202/211 4 " "
556:307		x	30,7	"	206/208 1 " "
556:308		x	9,1	"	206/210
556:309		x	3,7	"	207/208
556:310		x	16,6	"	207/209 1 kev. kuonap.

	magn.	epämagn.	paino/g	5. krs	ruutu	huom.
556:311	x		73,7	5. krs	200/201	Raudanpelkistyskuop. pohja (v.1989 löyt.) 1 voimakk. magneett.
556:312	x		493,9	"	200/211	
556:313	x		2,5	"	201/211	
556:314	x		15,2	"	202/210	
556:315	x		6,4	"	204/212	Raudanpelkistyskuop. pohja 2 voim. magn.
556:316	x		913,6	"	205/200	Raud. pelkistyskuop. pohja (v.1989) 17 voim. magn., 3 malminok., kalkkia/savea?
556:317		x	4,5	"	200/210	kevytkuonaa
556:318		x	321,4	"	200/211	
556:319		x	8,9	"	201/211	kevytkuonaa
556:320		x	125,7	"	202/210	" "
556:321		x	10,8	"	204/212	Raudanpelkistyskuop. pohja, 2 kev. kuonapal.

	magn.	epämagn.	paino/g	krs	ruutu	huom.
556:322		x	53,1	5.krs	205/200	Raud.pelkistysk.pohja (v.1989)

VII KERAMIikka

			paino/g	krs	ruutu	
556:323	1 pala		8,1	Pinta	201/199	
556:324	Reunapala (uurt.)		2,4	"	204/199	x=15 y=80 z=165
556:325	1 pala		13,1	1.krs	200/198	
556:326	2 palaa		8,3	"	201/198	
556:327	1 pala		4,5	"	204/198	
556:328	1 "		0,3	"	204/207	
556:329	2 palaa		3,0	"	206/212	
556:330	1 pala		0,7	"	206/213	
556:331	1 "		1,0	"	207/211	
556:332	Reunapala		0,9	2.krs	198/198	(seulalöytö)
556:333	3 palaa		3,5	"	199/198	
556:334	1 pala		0,4	"	199/199	
556:335	3 palaa		8,9	"	200/198	
556:336	1 pala		1,1	"	200/210	
556:337	2 palaa		2,0	"	201/198	
556:338	5 "		9,3	"	201/199	
556:339	Reunapala (maljam. ast?)		8,5	"	203/211	x=22 y=18 z=165
556:340	1 pala		0,9	"	204/213	
556:341	1 "		5,0	"	205/206	
556:342	2 palaa		8,1	"	205/207	
556:343	1 pala		6,4	"	205/208	
556:344	1 "		0,1	"	205/210	
556:345	1 "		0,6	"	205/212	
556:346	1 "		5,5	"	205/213	
556:347	3 palaa		9,3	"	206/199	
556:348	1 pala		3,6	"	206/213	
556:349	1 "		2,5	"	207/208	
556:350	7 palaa		28,0	3.krs	198/198	
556:351	1 pala		2,2	"	198/199	
556:352	2 " (toinen reunap.)		2,0	"	199/198	

	paino/g	krs	ruutu	
556:353 6 palaa	22,2	3. krs	200/198	
556:354 7 "	9,3	"	200/199	
556:355 3 " (1 naarmupint.?)	24,6	"	200/210	
556:356 1 pala	3,1	"	200/211	
556:357 2 palaa	2,1	"	201/211	
556:358 3 palaa	2,2	"	201/199	
556:359 Reunapala	2,8	"	201/199	x=85 y=35 z=192
556:360 2 palaa	5,9	"	202/210	
556:361 6 "	4,3	"	202/211	
556:362 3 "	3,7	"	203/211	
556:363 1 pala	2,2	"	204/207	
556:364 2 palaa	2,0	"	204/209	
556:365 1 pala	1,0	"	204/212	
556:366 1 "	2,0	"	204/213	
556:367 4 palaa	4,8	"	205/199	
556:368 1 pala	1,4	"	205/207	
556:369 1 "	11,3	"	206/199	
556:370 1 "	2,4	"	207/208	
556:371 3 palaa	15,1	"	207/212	
556:372 1 pala	15,1	"	208/210	
556:373 6 palaa	14,9	4. krs	200/210	
556:374 6 "	11,4	"	200/211	
556:375 1 pala	10,0	"	205/210	
556:376 2 palaa	7,7	"	207/209	
556:377 2 "	5,6	5. krs	201/211	

VIII PALANUT SAVI

	paino/g	krs	ruutu
556:378	21,6	Pinta	201/199
556:379	32,3	"	207/212
556:380	1,6	1. krs	204/209

556:381	0,7	"	204/212
556:382	1,2	"	205/211
556:383	2,6	"	205/212
556:384	3,1	"	206/198

	paino/g	krs	ruutu
556:385	1,5	1. krs	206/199
556:386	0,2	"	206/210
556:387	9,6	"	206/211
556:388	5,6	"	206/212
556:389	0,2	"	206/213
556:390	0,2	"	207/198
556:391	3,1	"	207/199
556:392	3,5	"	207/209
556:393	0,8	"	207/210
556:394	2,9	"	207/212

	paino/g	krs	ruutu
556:395 pal. savea+kuonaa (väri!)	9,5	2. krs	198/198
556:396	0,9	"	199/199
556:397	1,7	"	200/198
556:398 osia tiil.muot.esin.	20,3	"	200/199
556:399	1,8	"	201/198
556:400 raud. pelk. paik. vier.	16,6	"	201/199
556:401	7,3	"	204/207
556:402	1,4	"	204/211
556:403	2,2	"	204/213
556:404	7,2	"	205/199
556:405	4,5	"	205/208
556:406	10,3	"	205/209
556:407	1,2	"	205/210
556:408	0,8	"	205/211
556:409	2,6	"	206/199
556:410 Ruoholla silattu?	6,0	"	206/208
556:411	6,6	"	206/208

556:412	3,4	"	206/209
556:413	5,0	"	206/210
556:414	1,9	"	206/211
556:415	3,2	"	206/213
556:416	5,0	"	207/208
	paino/g	krs.	ruutu
556:417	3,7	2. krs	207/209
556:418	0,5	"	207/210
556:419	16,5	"	207/211
556:420	2,8	"	207/213
556:421	56,5	"	208/212
556:422	0,6	3. krs	199/199
556:423	19,8	"	200/198
556:424	2,5	"	200/199
556:425	9,7	"	201/198
556:426	10,1	"	201/199
556:427	3,5	"	204/200
556:428	8,6	"	204/206
556:429	2,0	"	205/207
556:430	1,5	"	206/208
556:431	39,7	"	206/209
556:432	3,2	"	206/213
556:433	0,1	"	207/212
556:434	2,6	"	208/212
556:435	1,1	4. krs	200/199
556:436	0,8	"	201/211
556:437	10,7	"	202/211
556:438	2,1	"	202/212
556:439	30,7	"	206/208
556:440	2,5	"	206/210
556:441	10,8	"	207/208
556:442	3,1	5. krs	200/211
556:443	0,3	"	201/211
556:444	1,1	"	202/210
556:445 Raud. pelk. kuop. pohja	5,9	"	204/212

IX KVARTSI

556:446	5,4	pintak.	198/198	
556:447	3,8	"	201/199	
556:448	1,1	1.krs	199/199	
	paino/g	krs.	ruutu	
556:449	1,2	1.krs	200/198	
556:450	5,0	"	201/198	
556:451	0,4	"	201/199	
556:452	3,9	"	201/211	
556:453	0,3	"	202/211	
556:454	5,2	"	204/208	
556:455	7,3	"	204/209	
556:456	18,3	"	204/211	
556:457	0,7	"	204/212	
556:458	14,6	"	205/206	
556:459	1,6	"	205/212	
556:460	7,0	"	206/199	
556:461	0,5	"	206/210	
556:462	0,5	"	206/213	
556:463	5,4	"	207/208	
556:464	2,3	"	207/209	
556:465	4,2	"	207/211	
556:466	2,4	2.krs	198/198	
556:467	Savukvartsi/vuorikrist.	0,93	"	198/198 Polttohaudasta
556:468	27,6	"	199/198	
556:469	22,8	"	199/199	
556:470	6,2	"	200/199	
556:471	3,1	"	201/198	
556:472	4,4	"	203/212	
556:473	79,4	"	204/211	
556:474	56,7	"	205/206	
556:475	14,9	"	205/208	
556:476	21,5	"	205/209	
556:477	12,2	"	205/210	
556:478	Mukana kvartsiydin	103,6	"	205/211 x=67 y=45 z=153

556:479		21,9	"	206/198
556:480		42,1	"	206/199
556:481		1,7	"	206/208
556:482		3,8	"	206/209
556:483		6,2	"	206/210
		paino/g	krs.	ruutu
556:484		3,6	2. krs	206/211
556:485		2,9	"	206/212
556:486		4,9	"	207/209
556:487		14,5	"	207/210
556:488		16,7	"	207/211
556:489		0,8	3. krs	198/198
556:490		2,8	"	198/199
556:491		29,9	"	200/198
556:492		5,8	"	200/199
556:493		16,8	"	201/198
556:494		2,0	"	201/199
556:495		4,9	"	204/208
556:496		0,3	"	204/213
556:497		10,3	"	204/212
556:498		4,6	"	205/199
556:499		12,7	"	205/212
556:500		0,6	"	206/199
556:501		52,7	"	206/208
556:502		0,5	"	206/213
556:503		2,7	"	207/208
556:504		1,6	"	207/212
556:505		2,0	4. krs	198/198
556:506		5,5	"	200/199
556:507		1,3	"	201/199
556:508		0,6	"	206/208
556:509		5,4	5. krs	200/213
556:510		0,4	"	202/212
556:511	Raud. pelk. kuop. pohja	1,4	"	204/212
556:512		4,3	"	207/208

X PII

556:513	Ison kiven pintaurasta	1,7	Pintakrs.	204/217	Vars.kaiv.al.ulkop.
556:514		13,3	1.krs	205/207	x=45 y=70
556:515		0,7	"	205/212	
556:516	Valkoinen pii,poltettu?	5,6	1.krs	207/208	x=80 y=20 z=141
556:516		0,3	2. "	205/209	
556:517		0,7	"	206/208	x=20 y=7 z=161
556:518	Valkoinen pii,polt.?	3,4	"	206/212	
556:519		4,1	3.krs	207/212	x=95 y=85 z=151

XI PALANUT LUU

556:520		0,1	1.krs	200/198	
556:521		0,6	"	201/198	
556:522		0,2	"	201/199	
556:523		0,5	"	204/211	
556:524		1,8	"	205/210	
556:525		0,2	"	208/212	
556:526		0,3	2.krs	200/199	
556:527	kahden ruudun alalta keskittymä	43,2	"	201/198 ja 201/199	x=145-175 y=70-125 z=192 polttohauta
556:528	polttohauta, keskitt.	5,8	"	201/198	x=0-15 y=50-60 z=196
556:529		0,2	"	202/212	
556:530		0,2	"	204/211	
556:531		1,0	"	205/208	
556:532		1,1	"	205/209	
556:533		0,4	"	205/210	
556:534		0,6	"	206/198	
556:535		0,1	"	206/213	
556:536		0,2	"	207/209	
556:537	Luukeskitt.polttoh.	6,9	3.krs	201/199	x=35-50 y=25-40 z=196
556:538		2,0	"	204/211	
556:539		0,4	"	204/212	
556:540		0,3	4.krs	200/211	

556:541	0,2	"	202/210
556:542	0,2	"	205/209
556:543	1,3	5. krs	200/211
556:544 Raud. pelk. kuop. pohja	1,0	"	204/212

XII PALAMATON LUU

	paino/g	krs.	ruutu
556:545	0,8	1. krs	200/198
556:546	1,5	"	205/212
556:547	0,4	"	207/211
556:548	1,4	"	208/212
556:549 Naudan/hevos. hammas?	4,2	2. krs.	204/209 x=17 y=12 z=173
556:550 Riistaeläim. nikama?	1,0	"	206/209 x=44 y=60 z=153
556:551 Naudan/hevos. hammas?	0,4	4. krs.	200/211 x=93 y=47 z=184
556:552 " " "	0,3	"	202/210

XIII HIILINÄYTTEET

556:553	2,7	1. krs.	204/212 x=90-100 y=85-100 z=157
556:554	2,2	"	204/213
556:555	7,6	"	205/211 x=90 y=0
556:556	7,7	"	206/211 x=10 y=90 z=145
556:557	1,3	"	206/212 x=10 y=45 z=145
556:558	5,9	"	207/210 x=27 y=46 z=142
556:559	13,7	2. krs	204/213 x=10 y=80 z=163
556:560 Ositt. palan. puuta!	8,4	"	205/211 x=89 y=75
556:561	3,2	"	205/213 x=16 y=58 z=159
556:562 Pyöreästä kivirakent.	10,1	"	207/208 x=70 y=11 z=151
556:563	1,1	"	207/210
556:564 Polttohaudasta	40,6	3. krs	198/198 x=65 y=40 z=205
556:565 " "	38,2	"	198/198 x=65 y=40 z=205
556:566 " "	31,6	"	198/198 x=65 y=40 z=205
556:567 " "	12,1	"	198/198 x=95 y=70 z=162
556:568 " "	5,8	"	201/199 x=35-50 y=25-40

						z=196
556:569	"	"	7,4	"	201/199	x=5 y=35 z=201
556:570			7,1	"	204/213	x=32 y=88 z=168
556:571			18,6	"	208/212	x=0 y=50 z=162
556:572	Polttohaud.ositt.pal.		12,4	4.krs	201/199	
556:573			0,6	4.krs	202/210	
556:574	Raudanpelk.kuoppa		51,2	5.krs	200/201	Savirakent.yhteydes- tä.(laatikkomainen)
556:575	"	"	0,5	"	204/212	
556:576	"	"	5,5	"	205/200	
556:577	Liitupiipun pes.pala		0,4	1.krs	201/198	(Resentti)

XIV ERIKOISET SAVIESINEET

556:578	Tiililaatta (polttoh.)			3.krs	200/199	x=80 y=22 z=196
556:579	Savilaatikko (pelk.kuoppa)			5."	200/201	x=70 y=90 z=235
(molemmat löydetty kesällä 1989)						

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

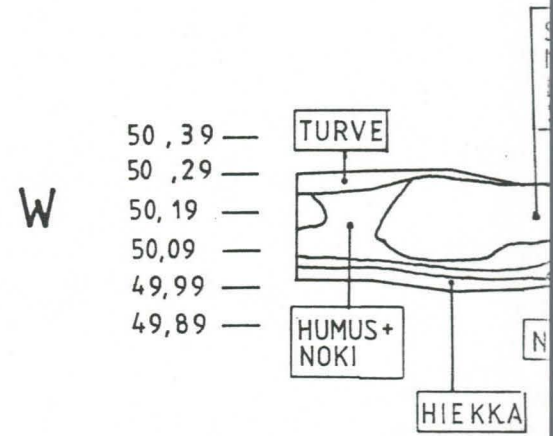
Piirt. PR

Profiilikartta

mk 1:20

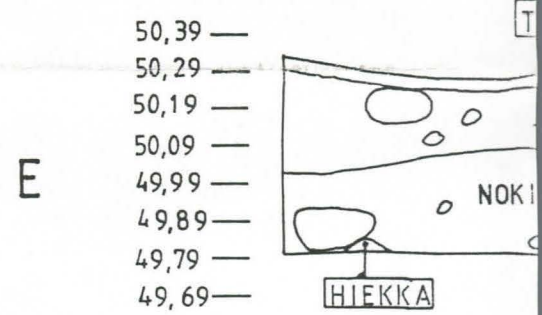
korkeudet mpy (kp 50.74)

Alue A, W-E suunta

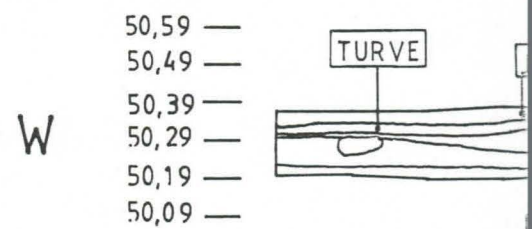
206¹/₂₀₆

Alue B, E-W suunta

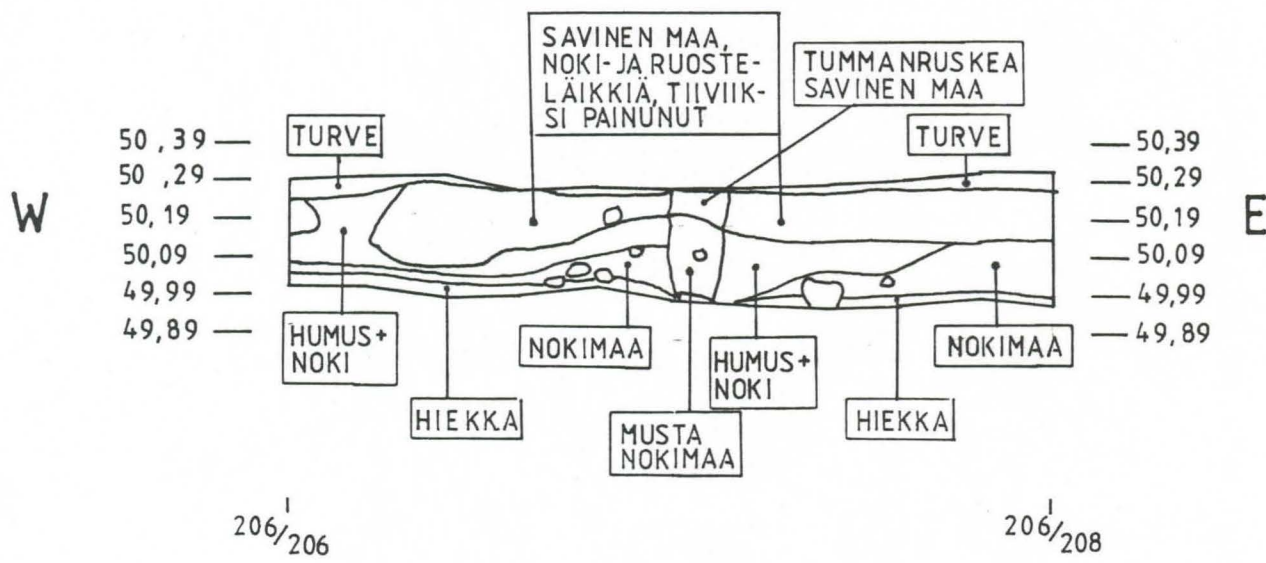
200¹/₂₁₂

Alue E, W-E suunta

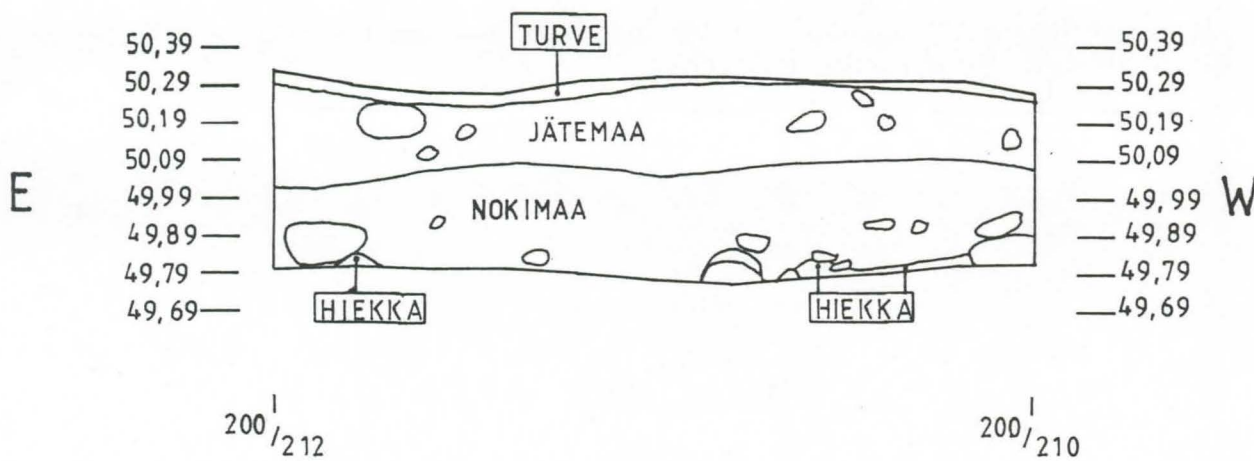

210¹/₂₁₂

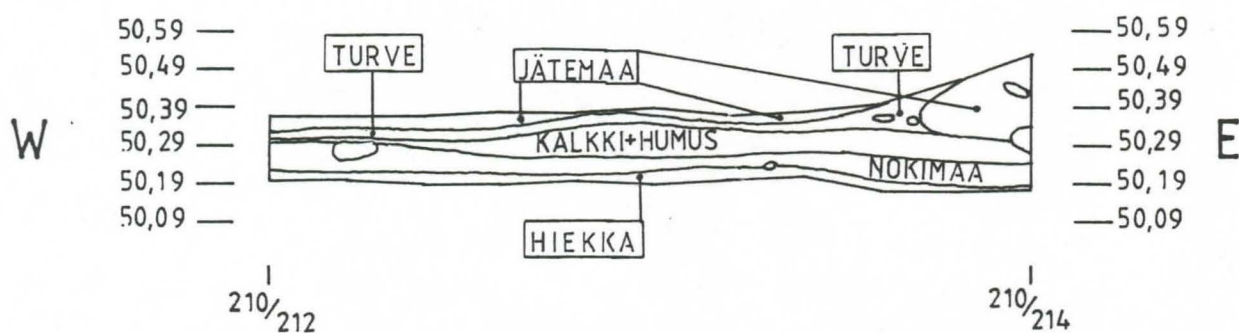
Alue A, W-E suuntainen profiili, x=206 ja y= 206 - 208

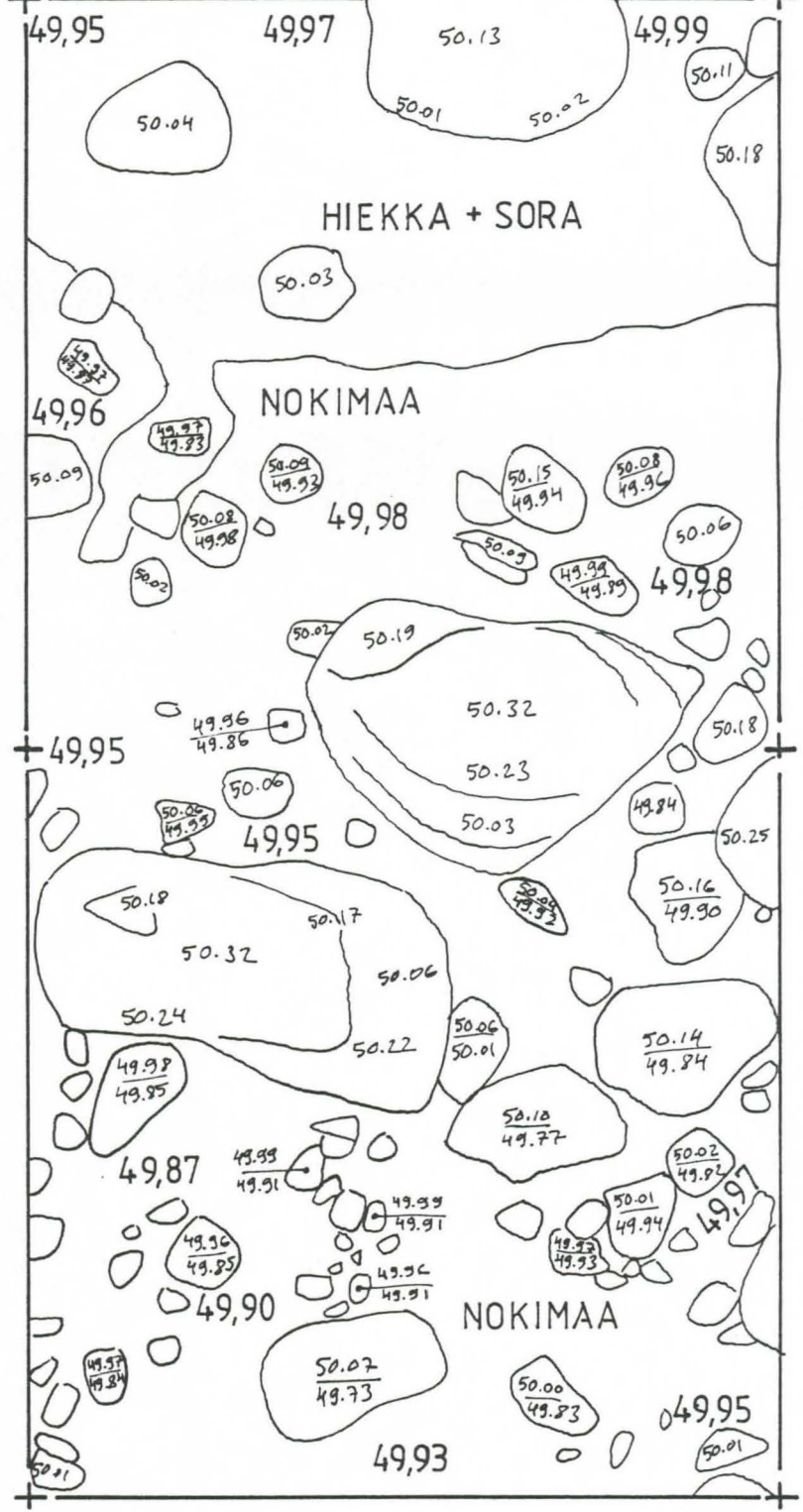
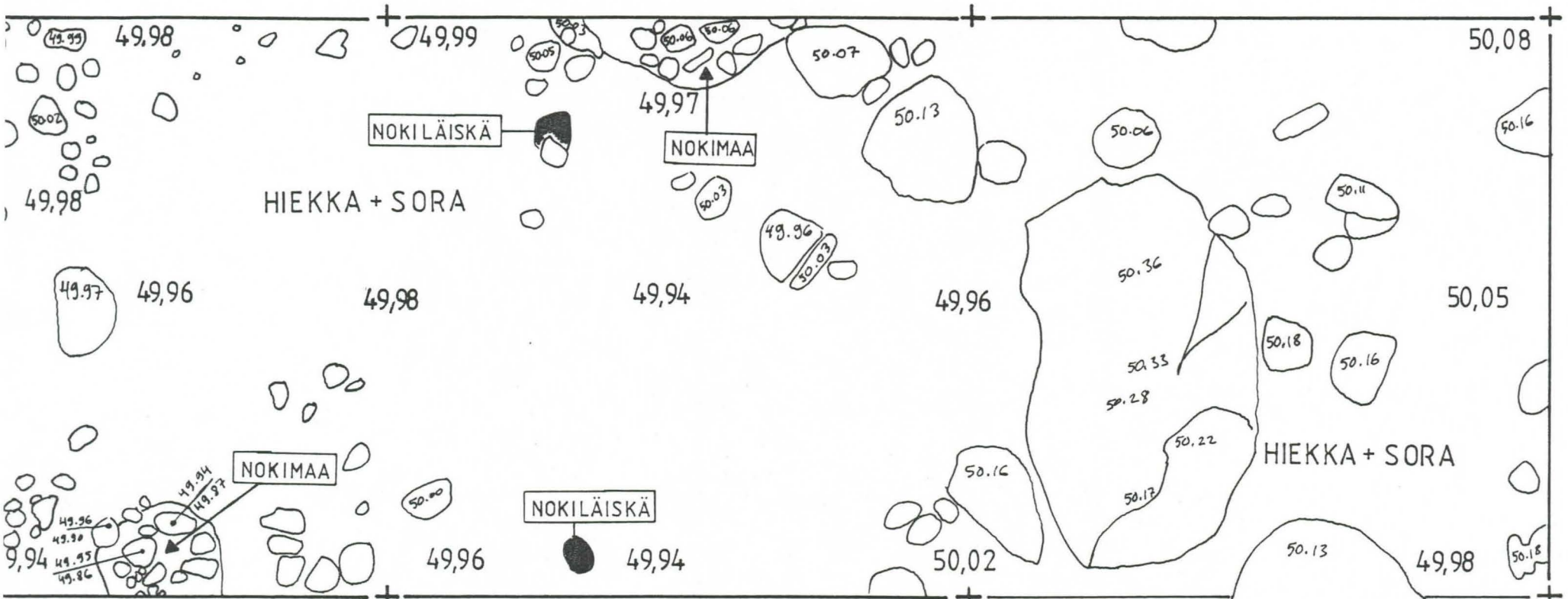

Alue B, E-W suuntainen profiili, x=200 ja y= 210 - 212

Alue E, W-E suuntainen profiili, x=210 ja y= 212 - 214

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

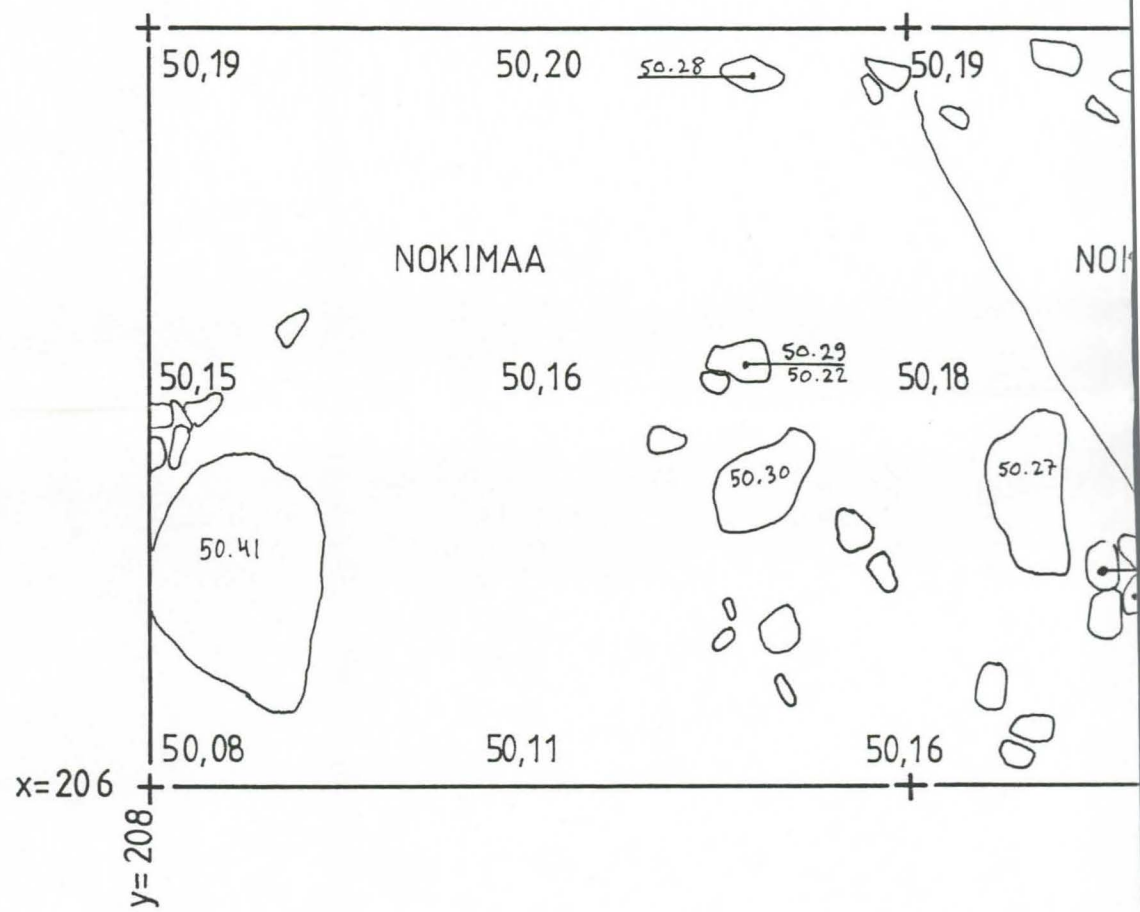
Piirt. PR

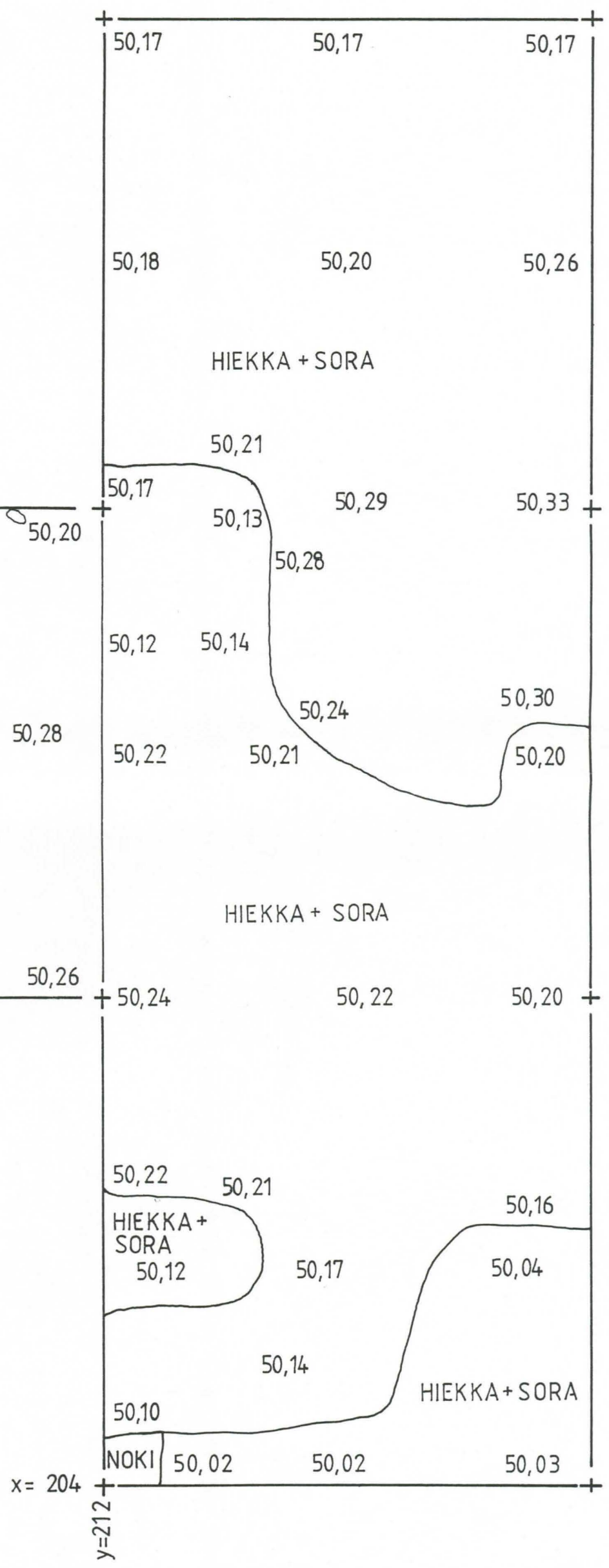
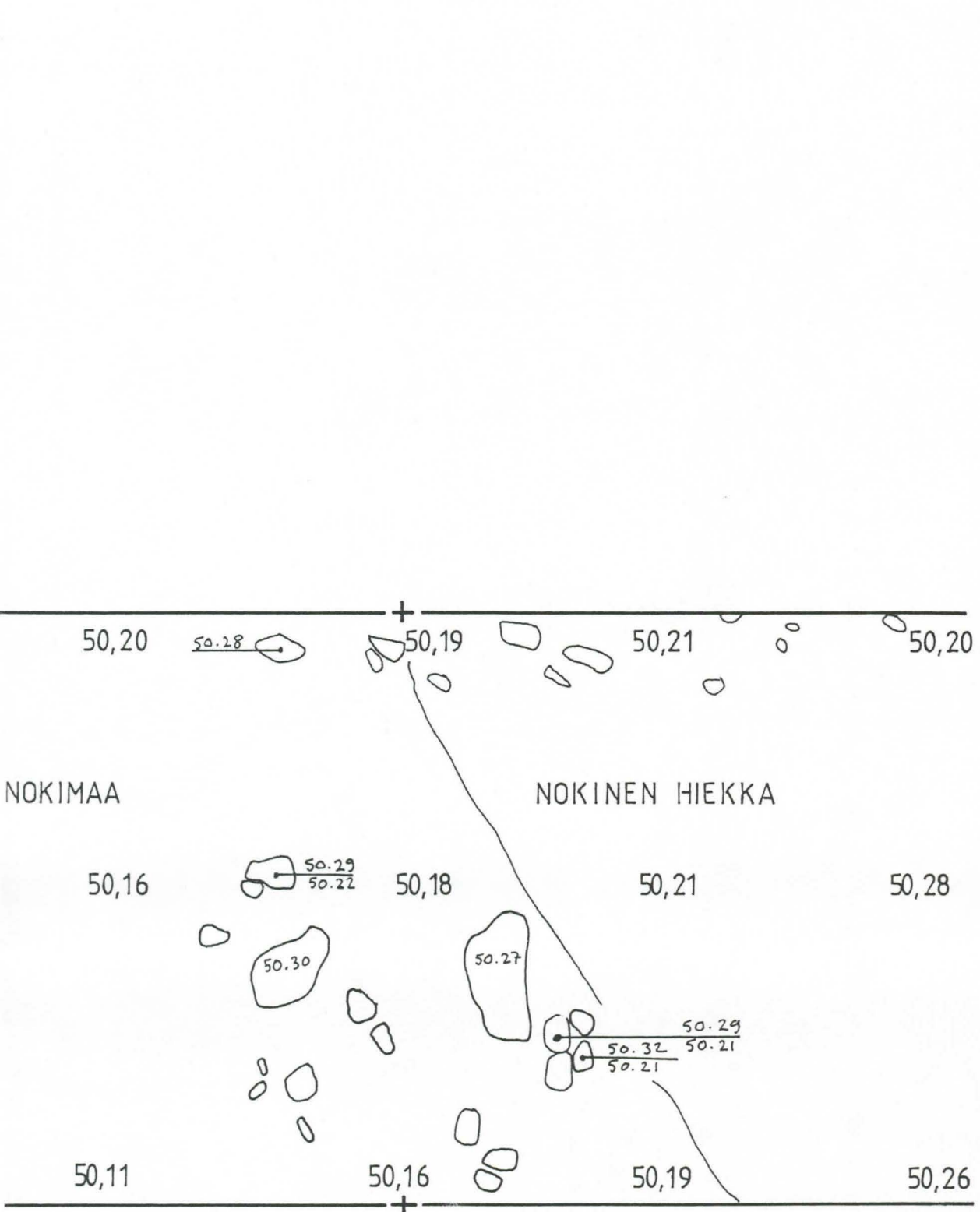
Tasokartta, alueet E ja F

Taso 3

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

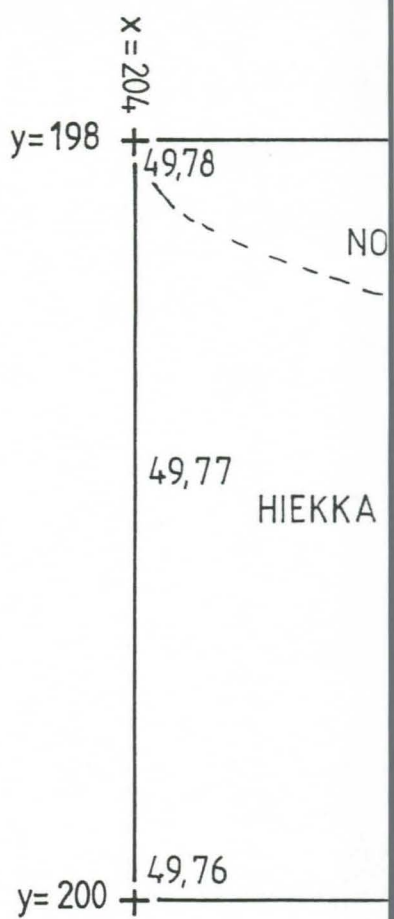
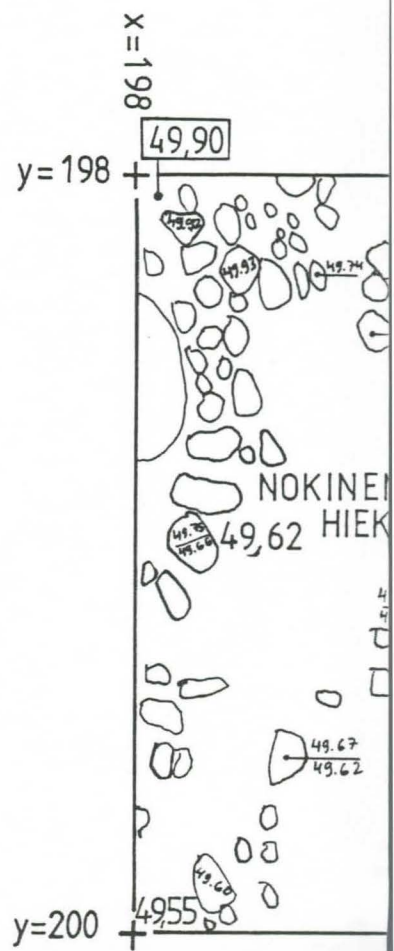
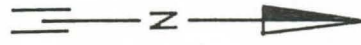
Piirt. PR

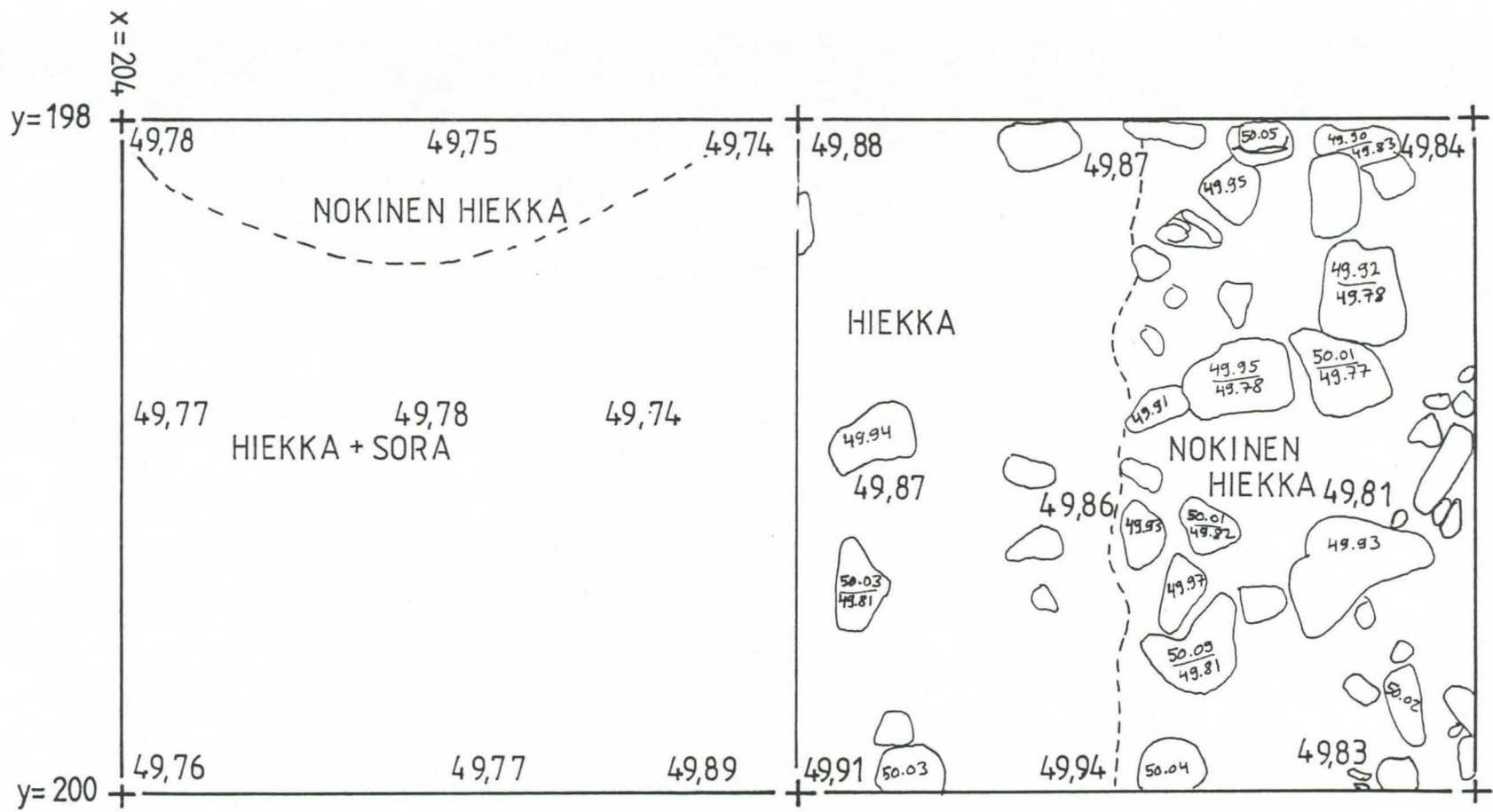
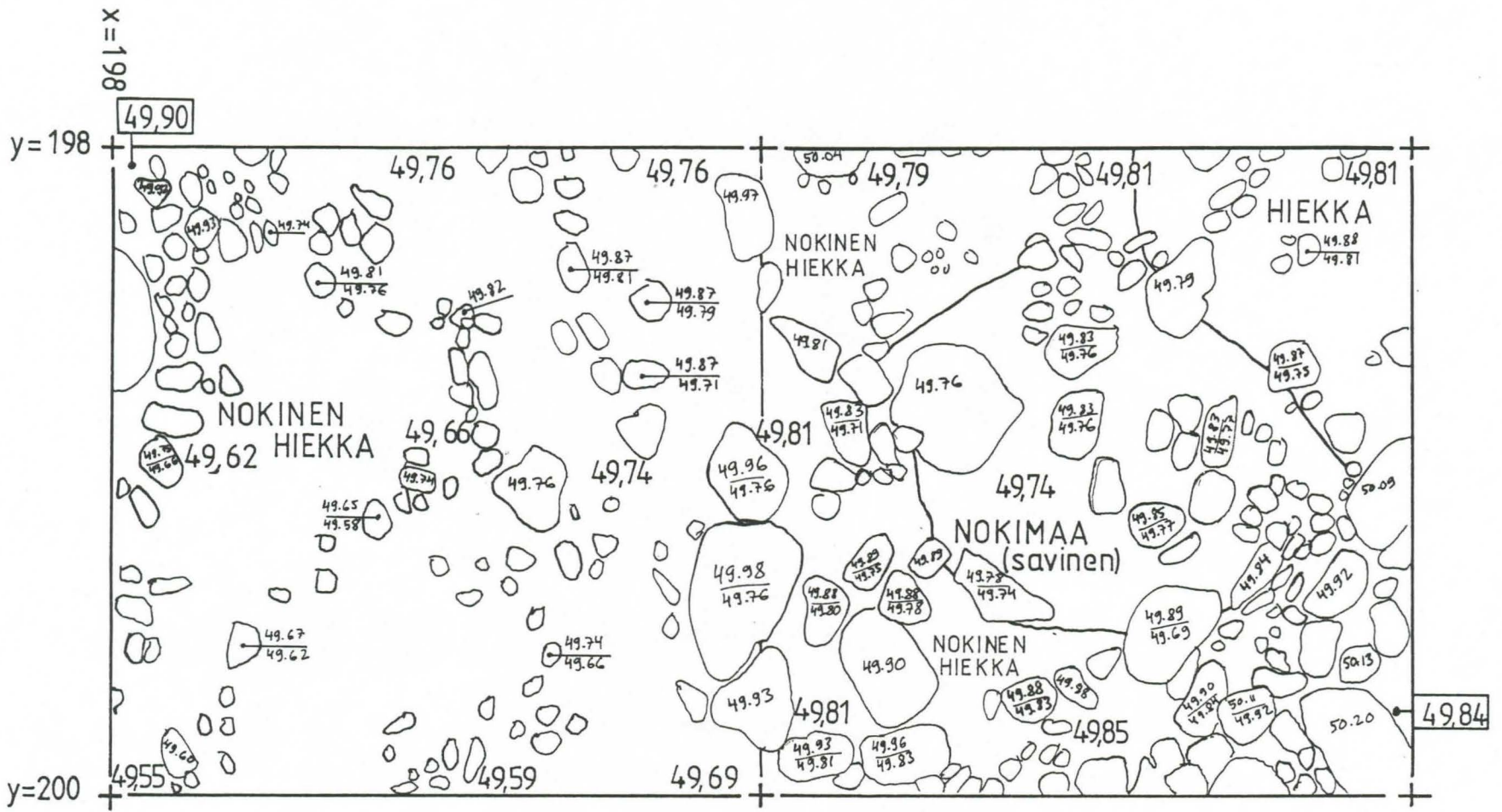
Tasokartta, alue D

Taso3

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI
HARTO ROTH 1990

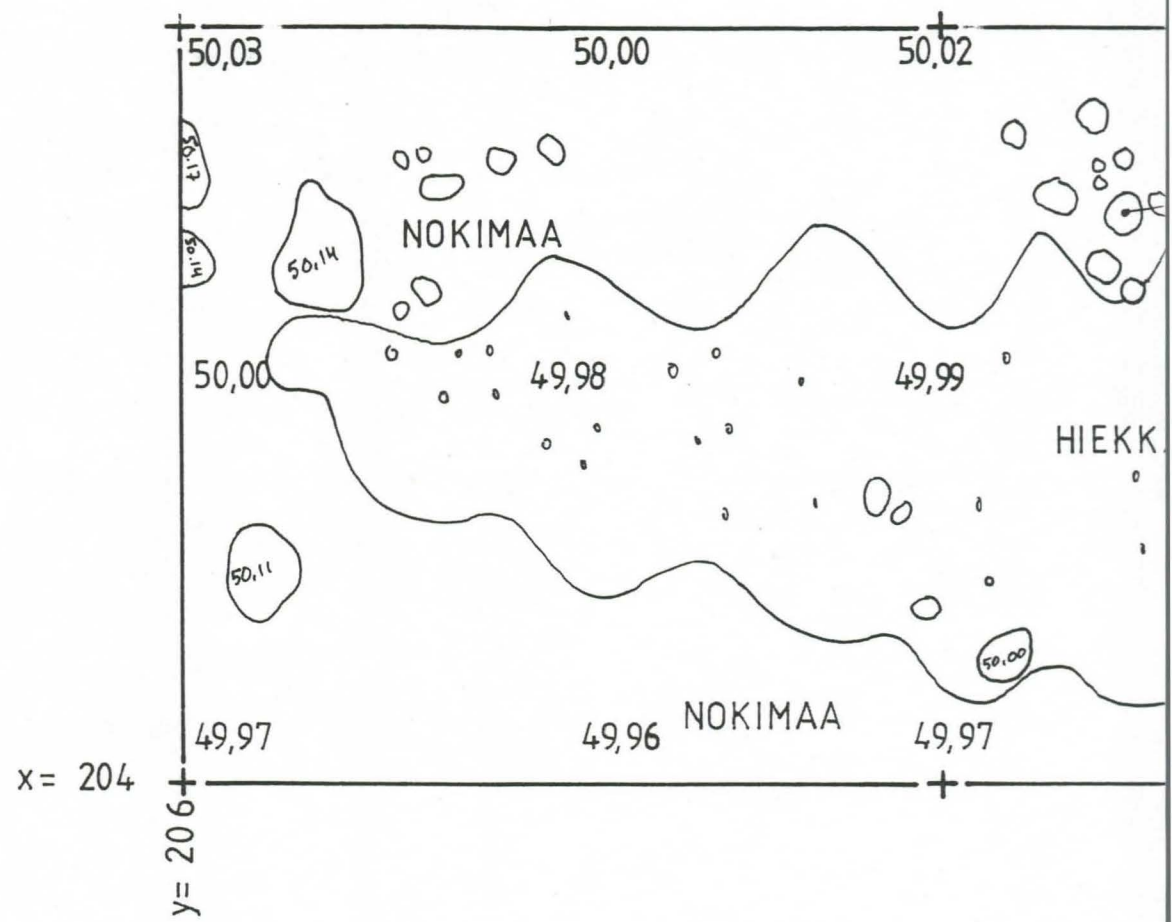
Piirt. PR

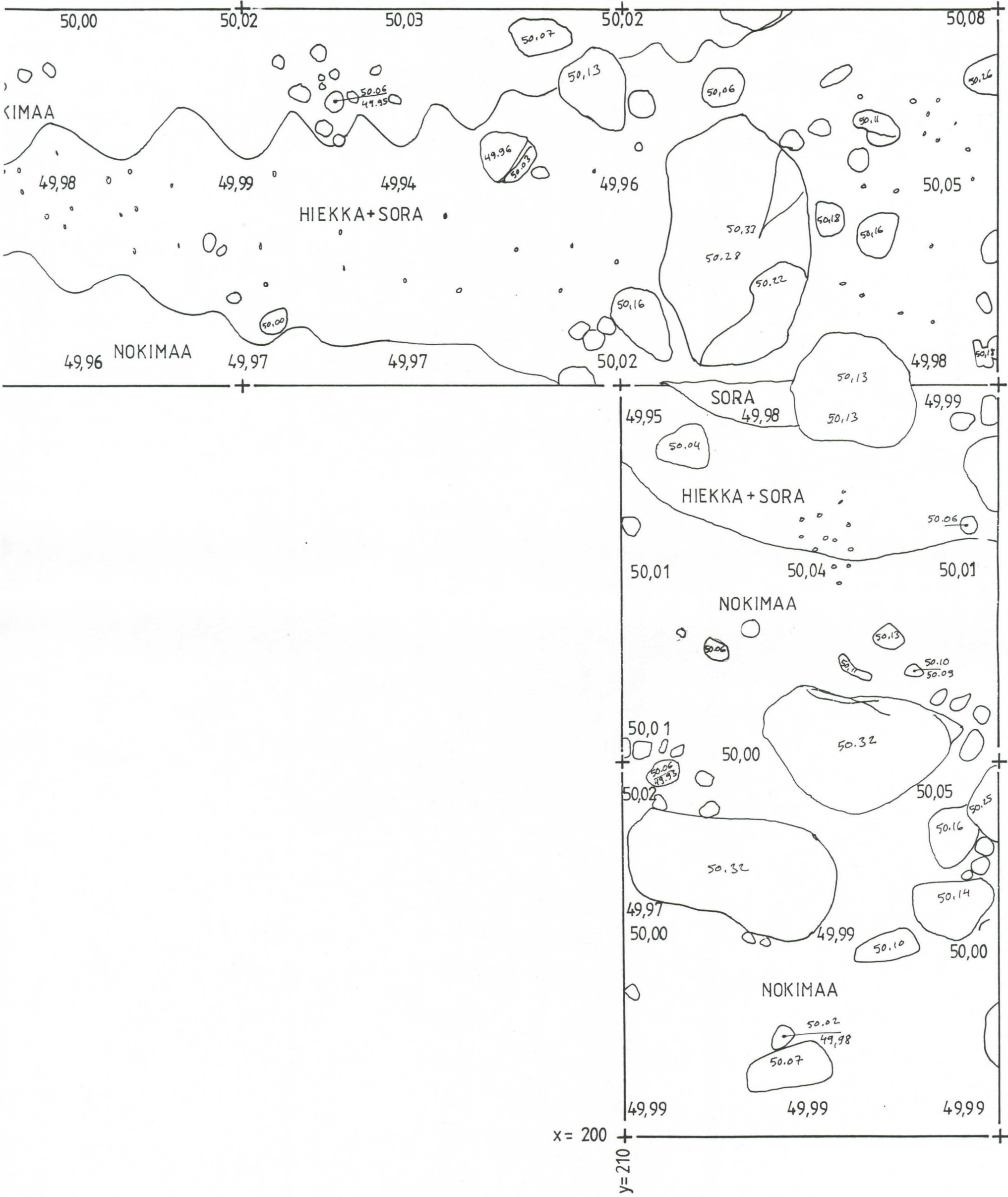
Tasokartta, alueet A ja B

Taso 3

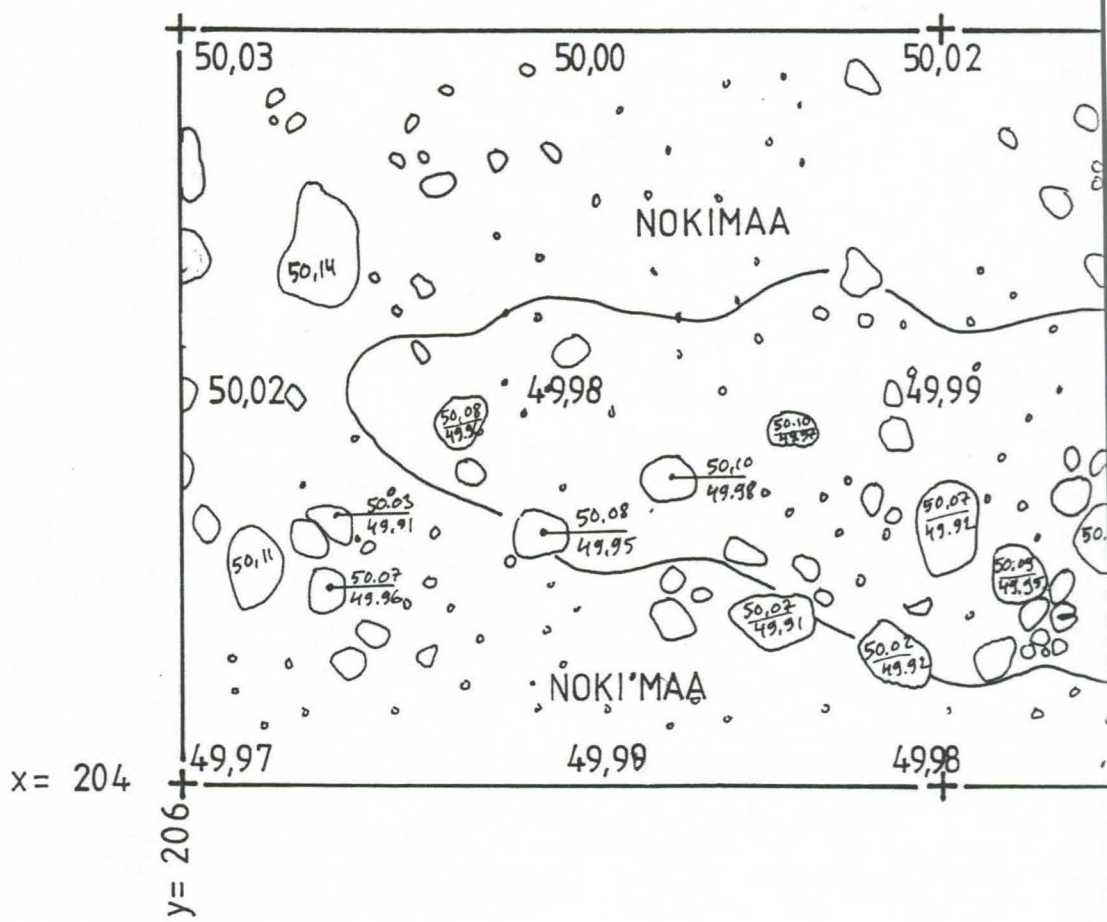
mk 1:20 1m

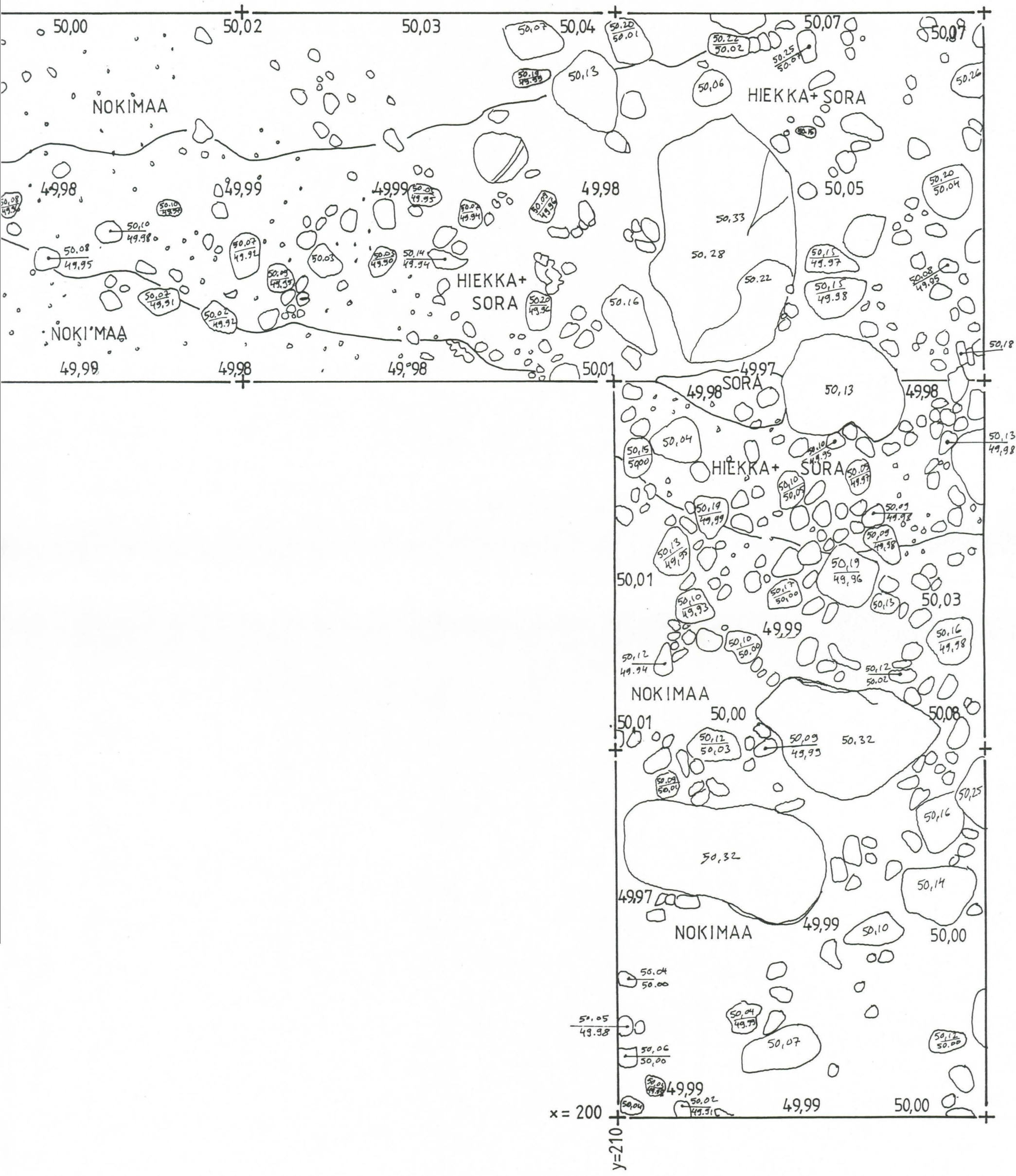
korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI
HARTO ROTH 1990
Piirt. PR
Tasokartta, alueet A ja B
Kerros 2
mk 1:20
korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

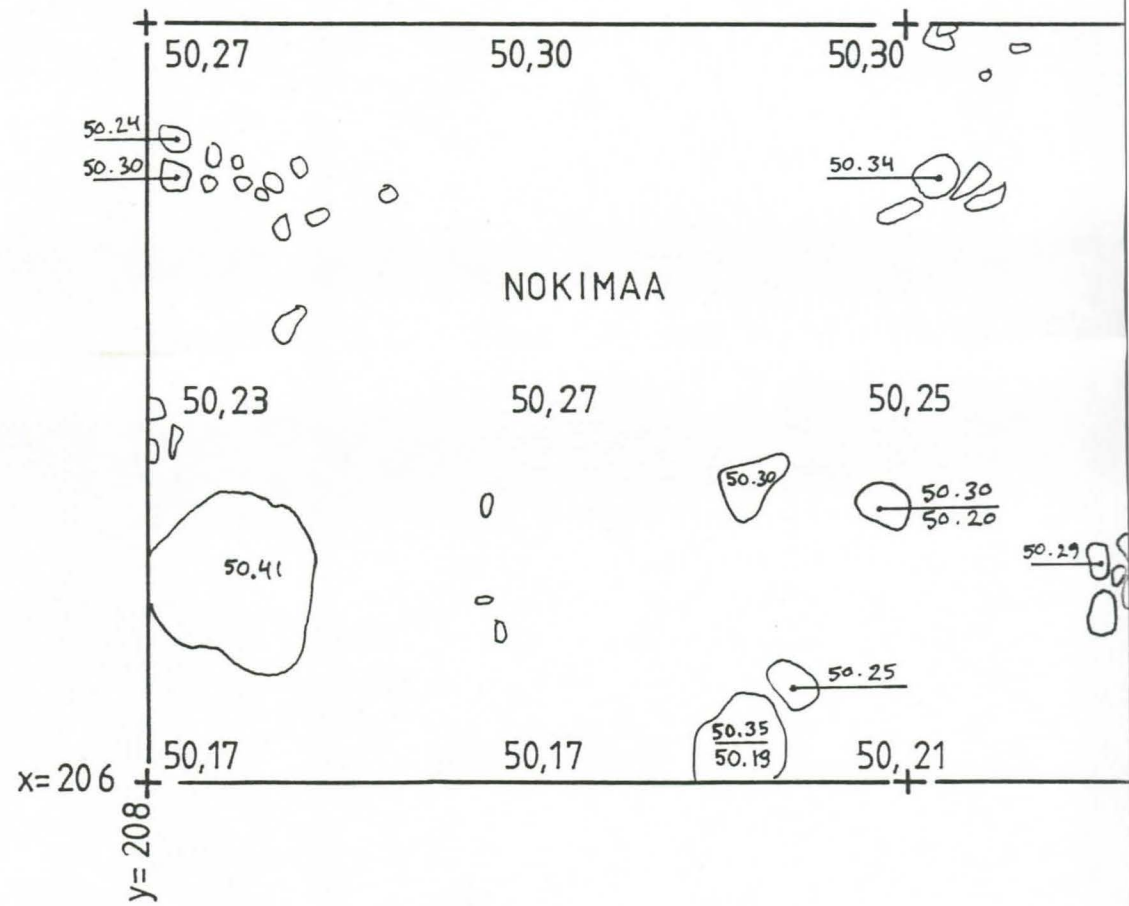
Piirt. PR

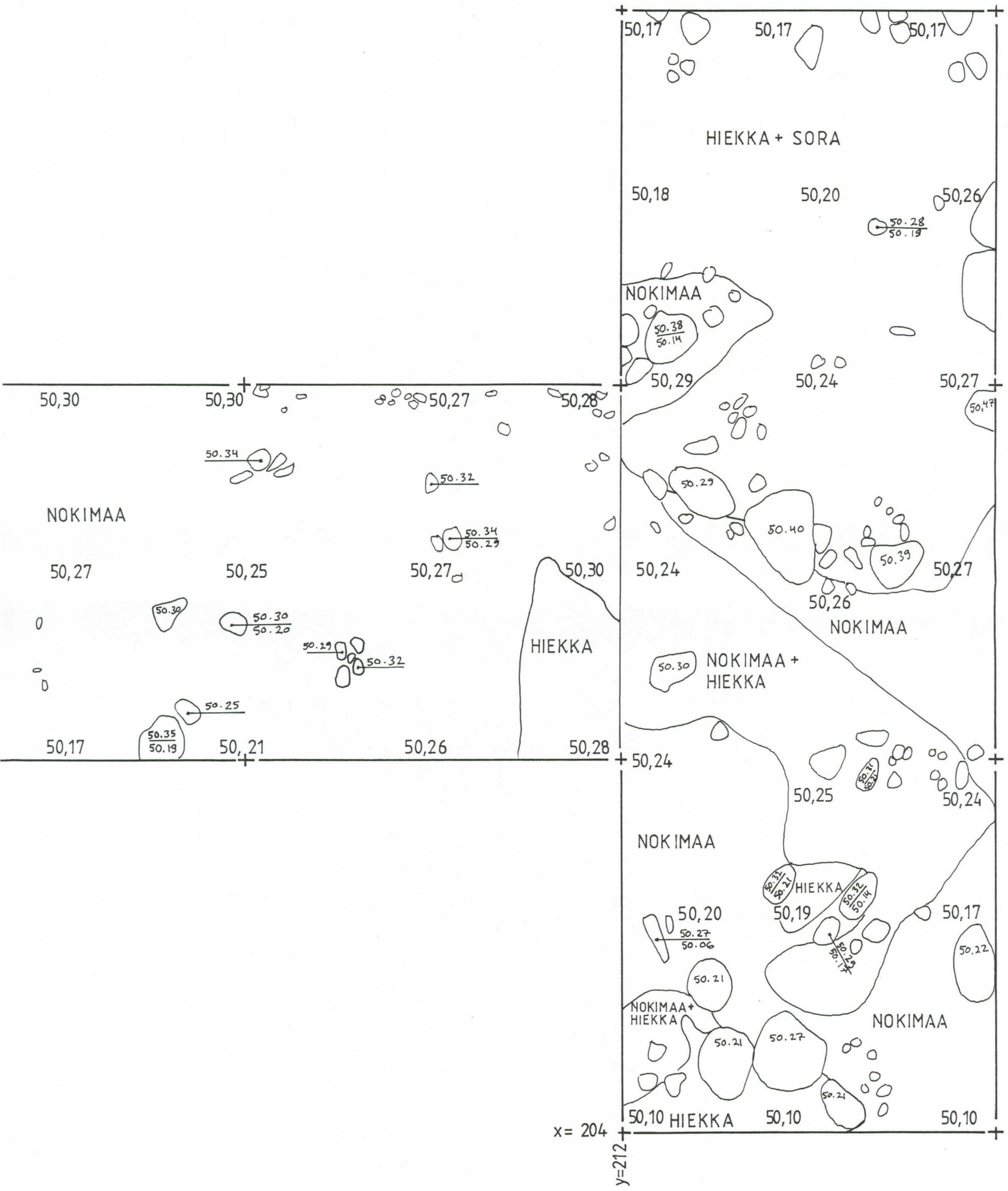
Tasokartta, alueet E ja F

Taso 2

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

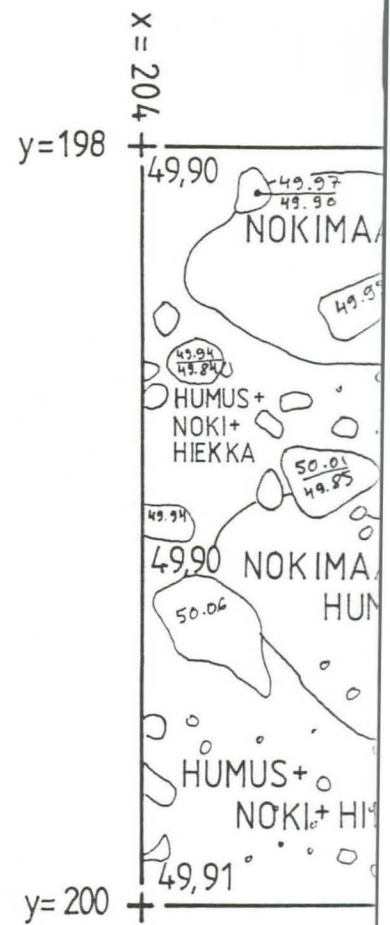
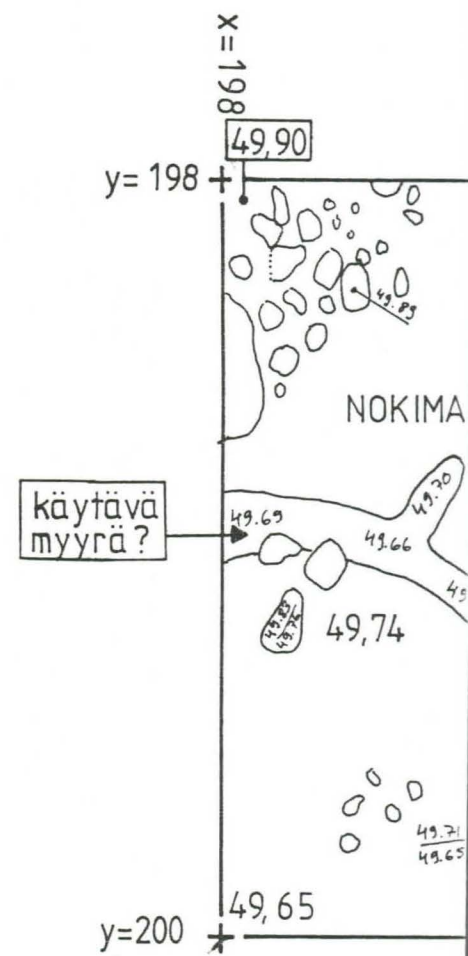
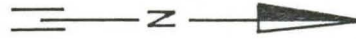
Piirt. PR

Tasokartta, alue D

Taso 2

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI
HARTO ROTH 1990

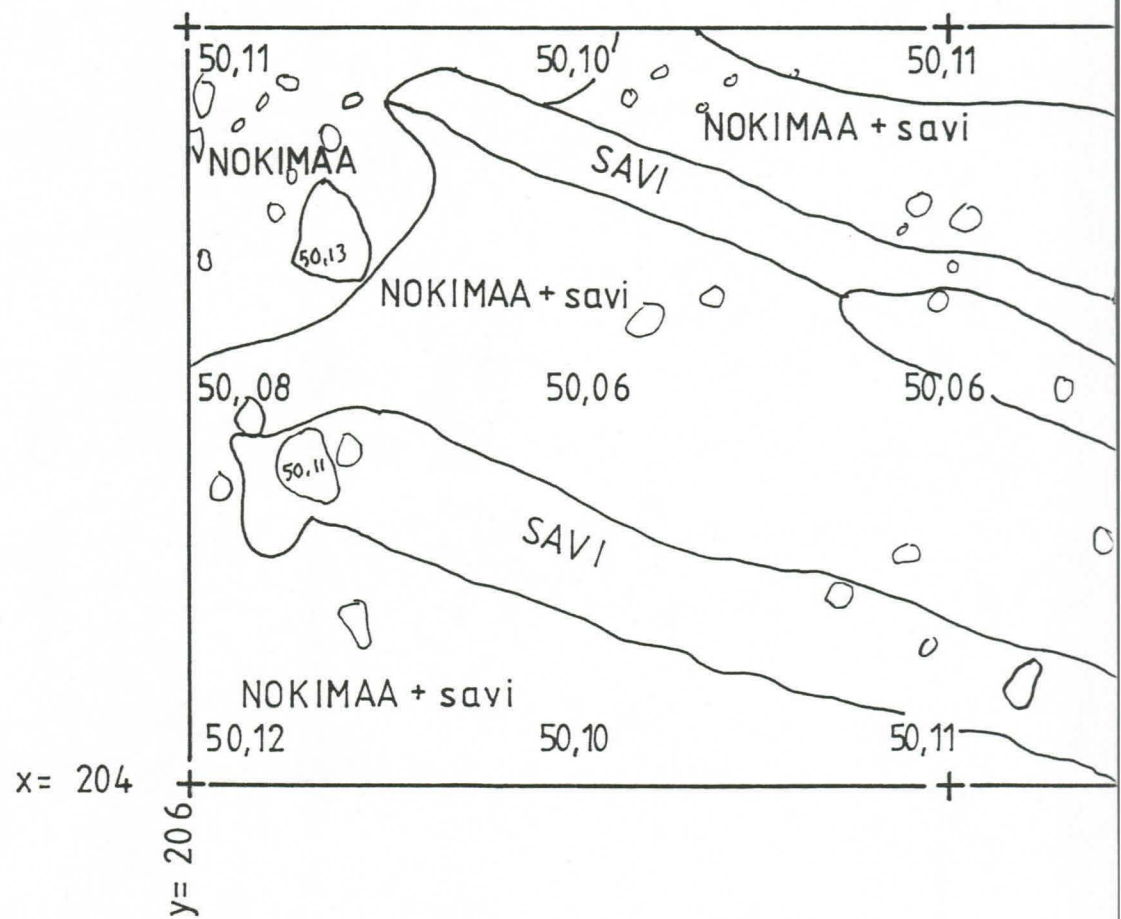
Piirt. PR

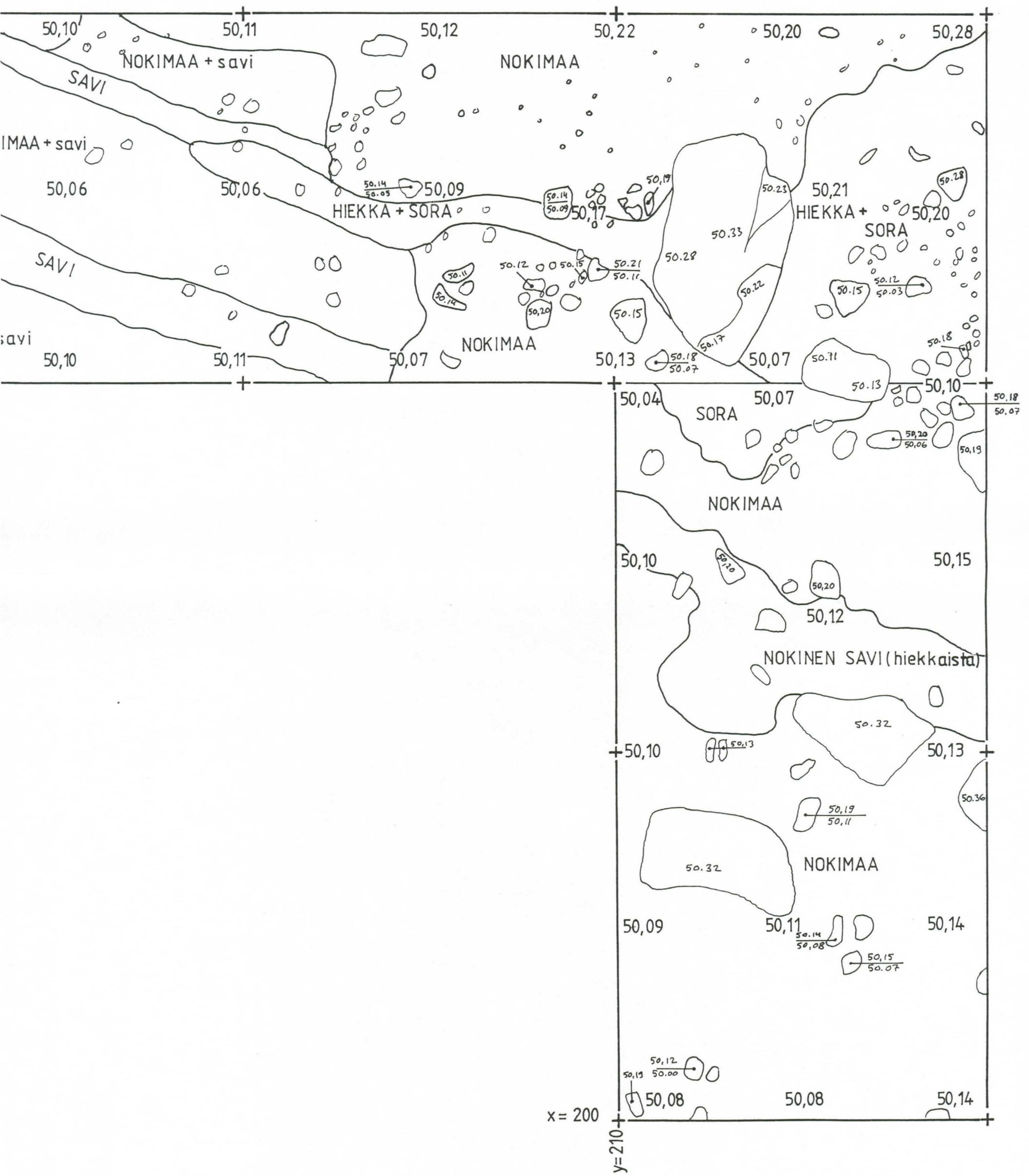
Tasokartta, alueet A ja B

Taso 2

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI
HARTO ROTH 1990

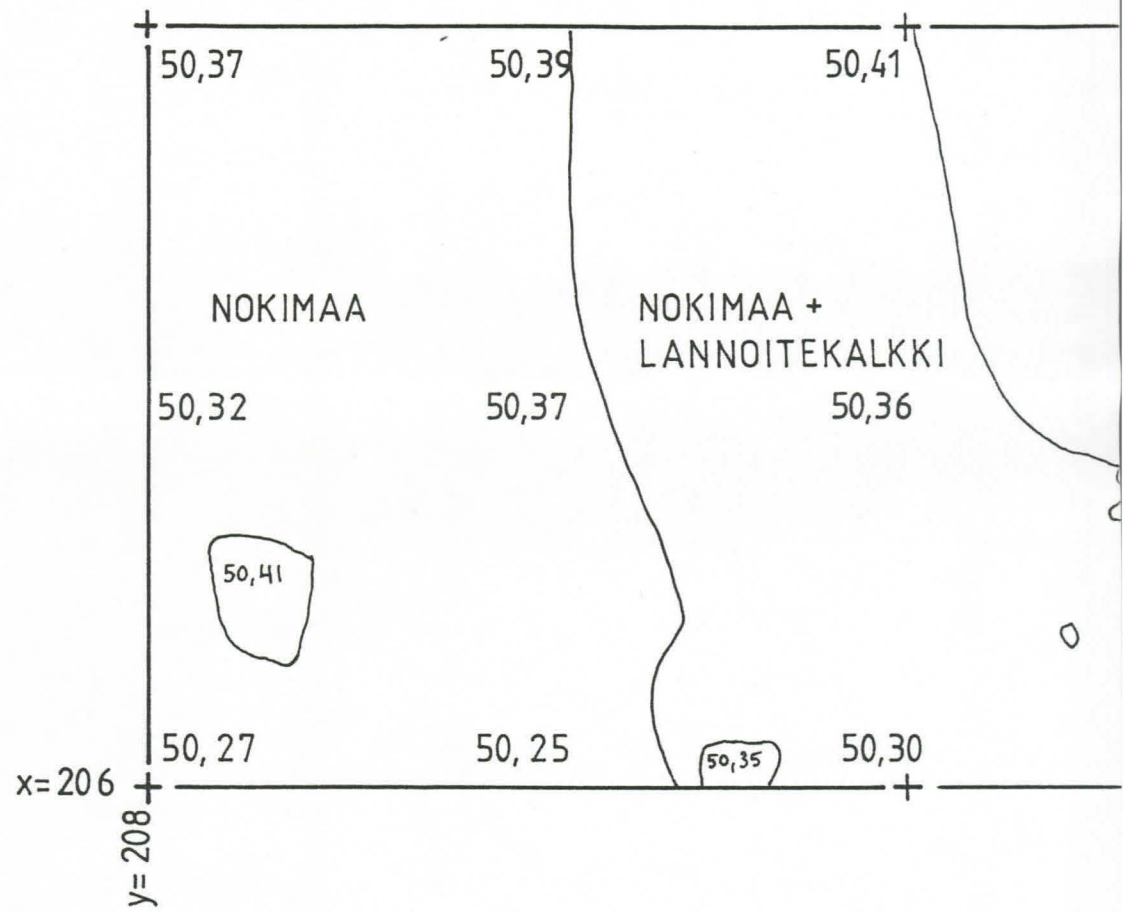
Piirt. PR

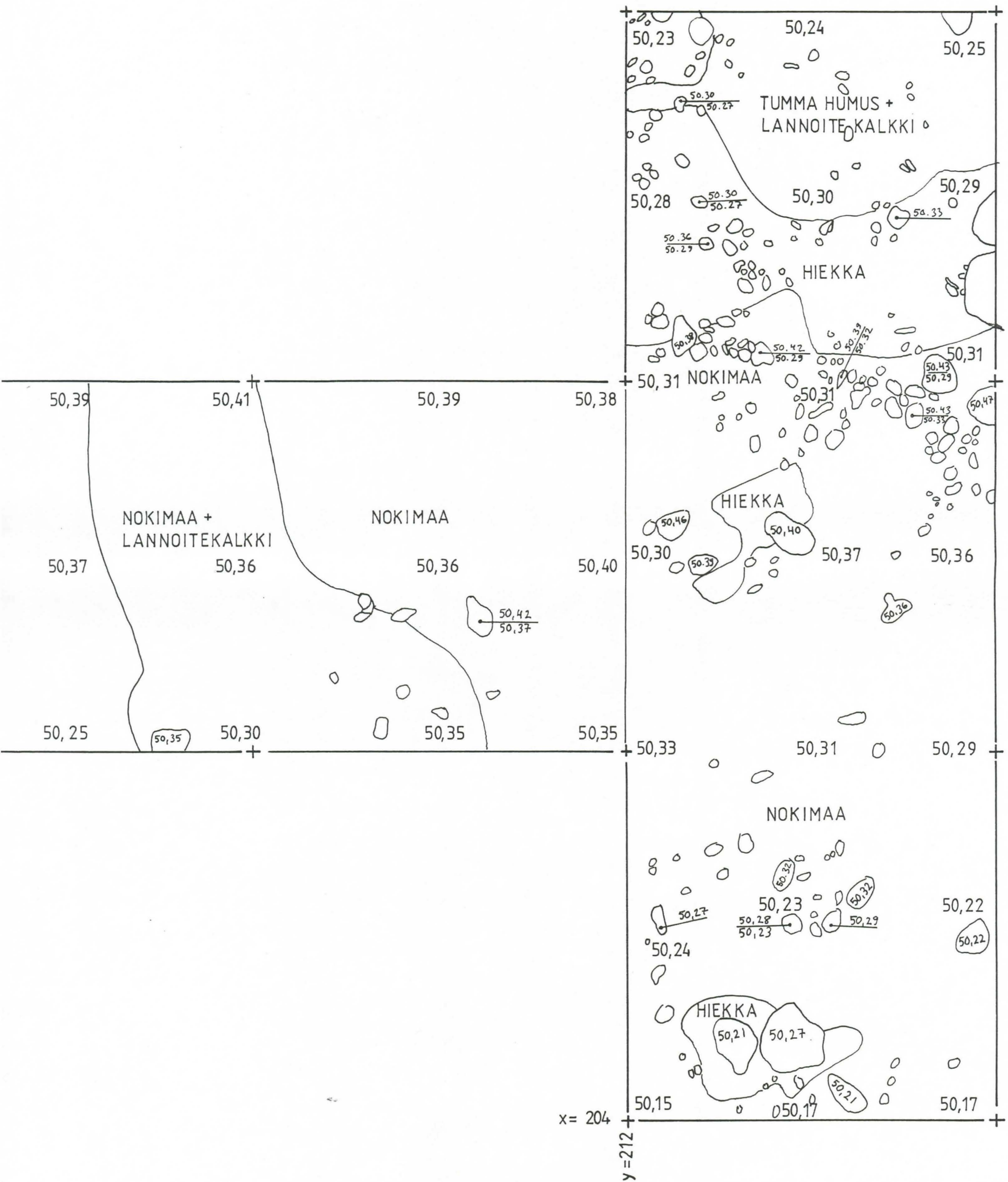
Tasokartta, alueet E ja F

Taso 1

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

Piirt. PR

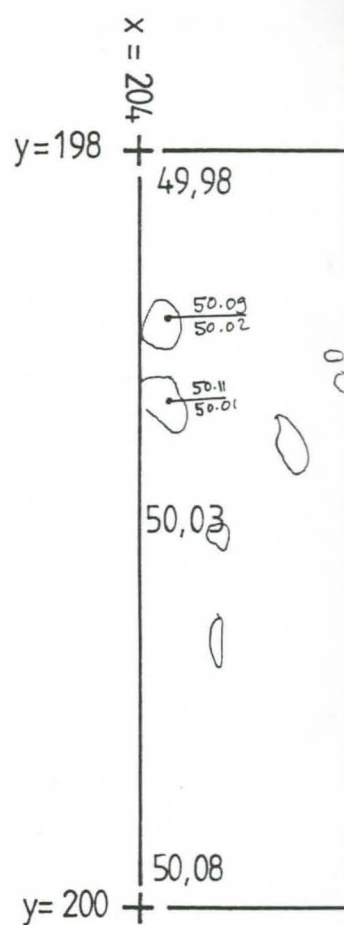
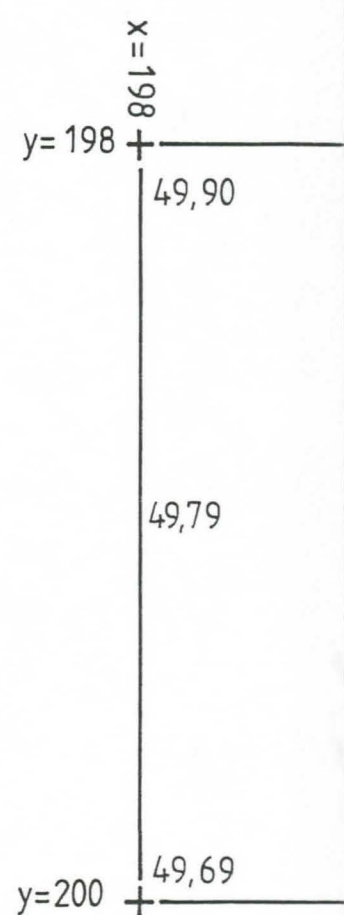
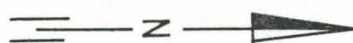
Tasokartta, alue D

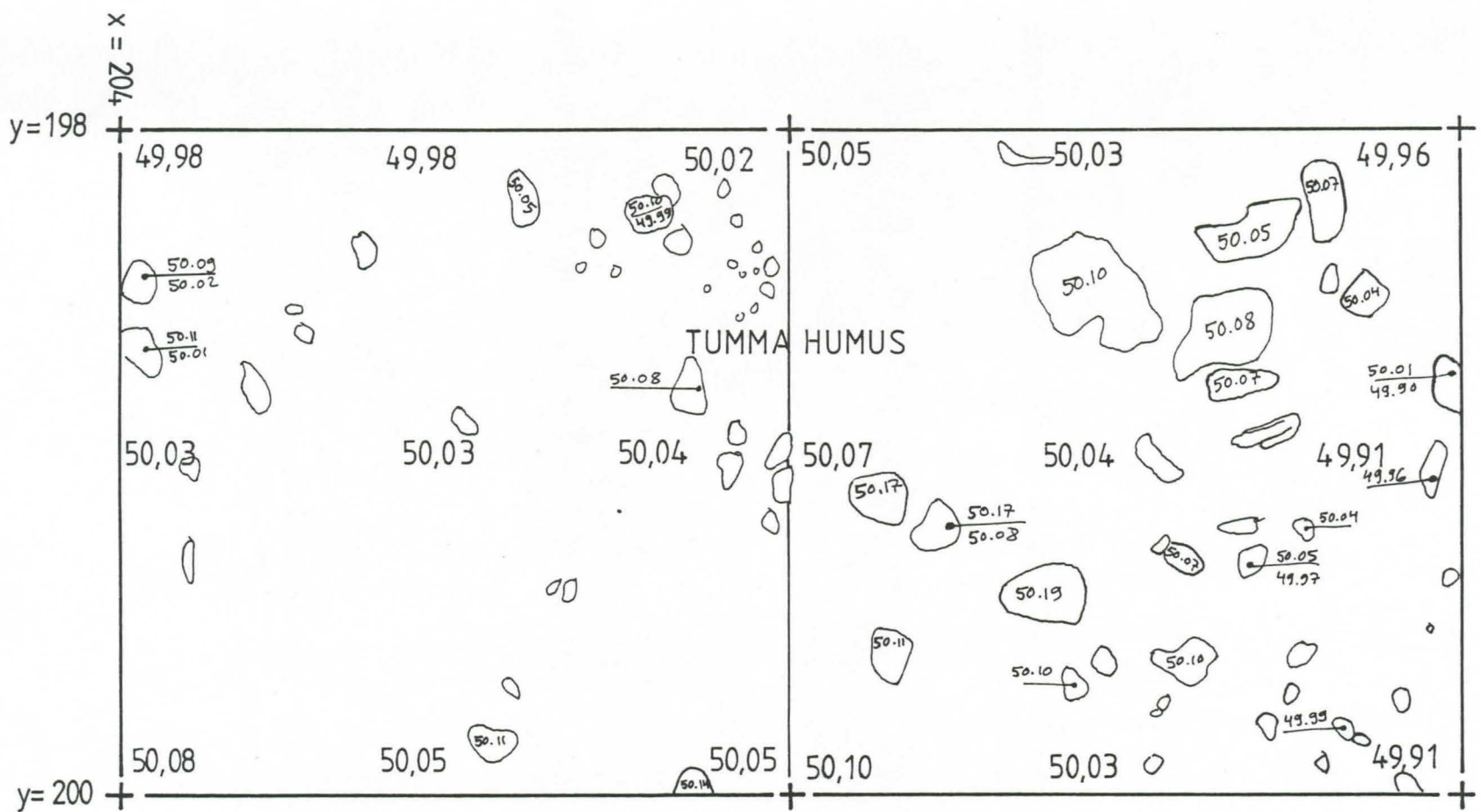
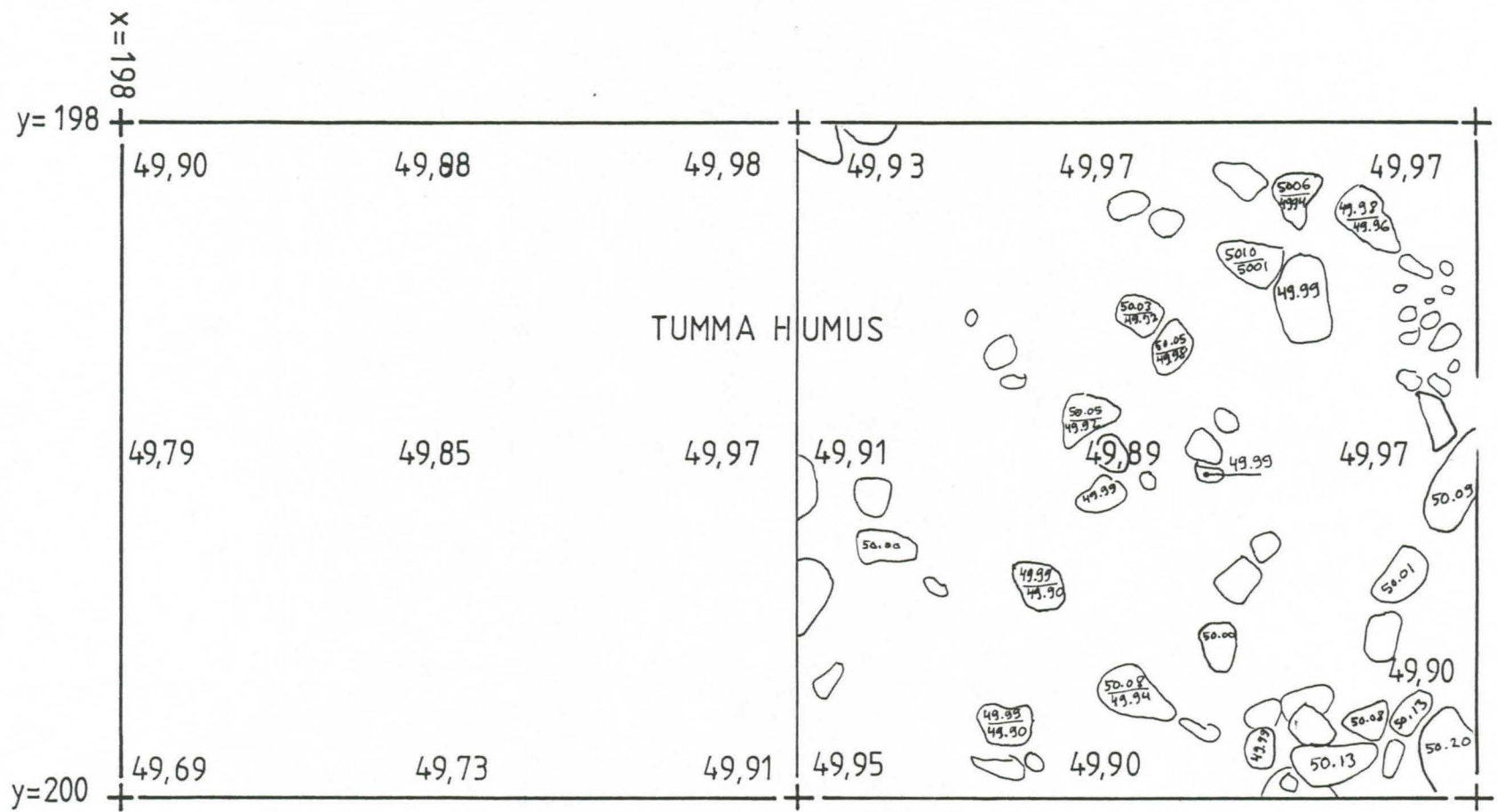
Taso 1

mk 1:20

1m

korkeudet m p y (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI
HARTO ROTH 1990

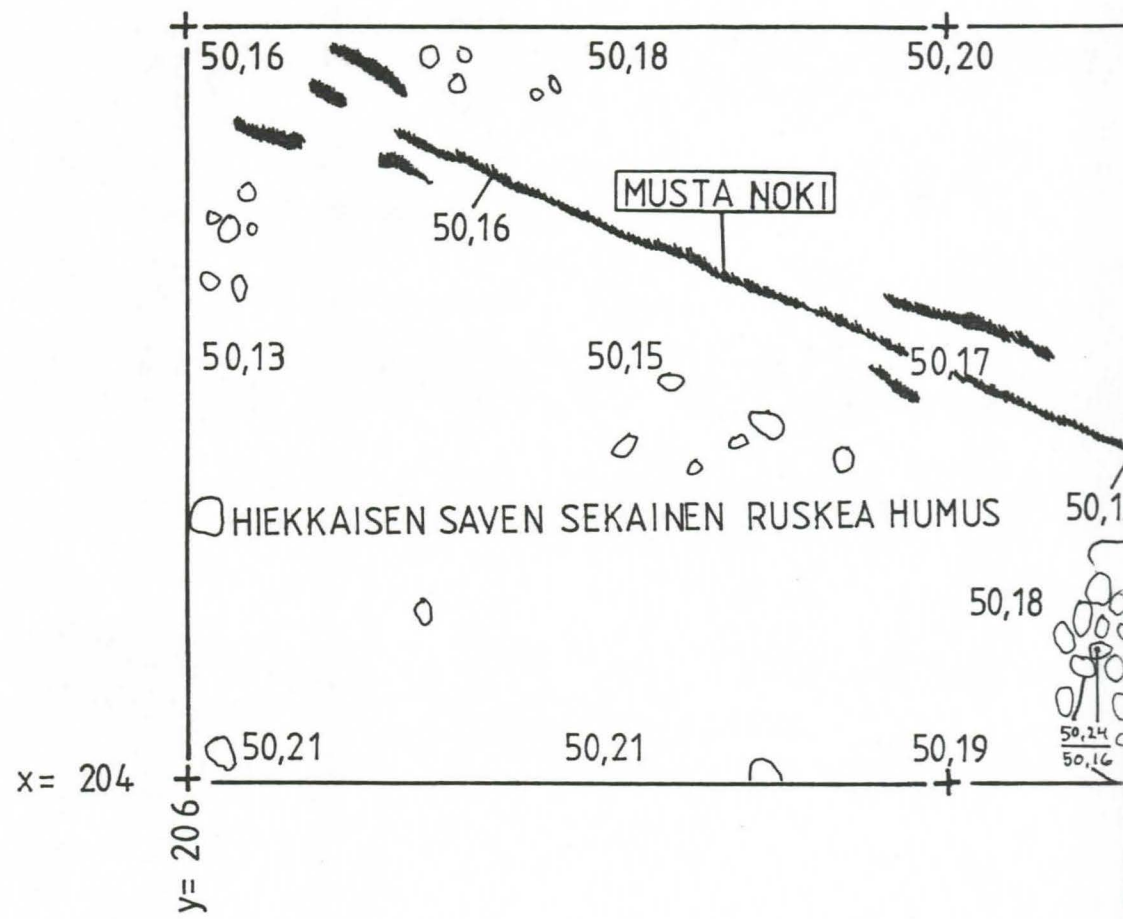
Piirt. PR

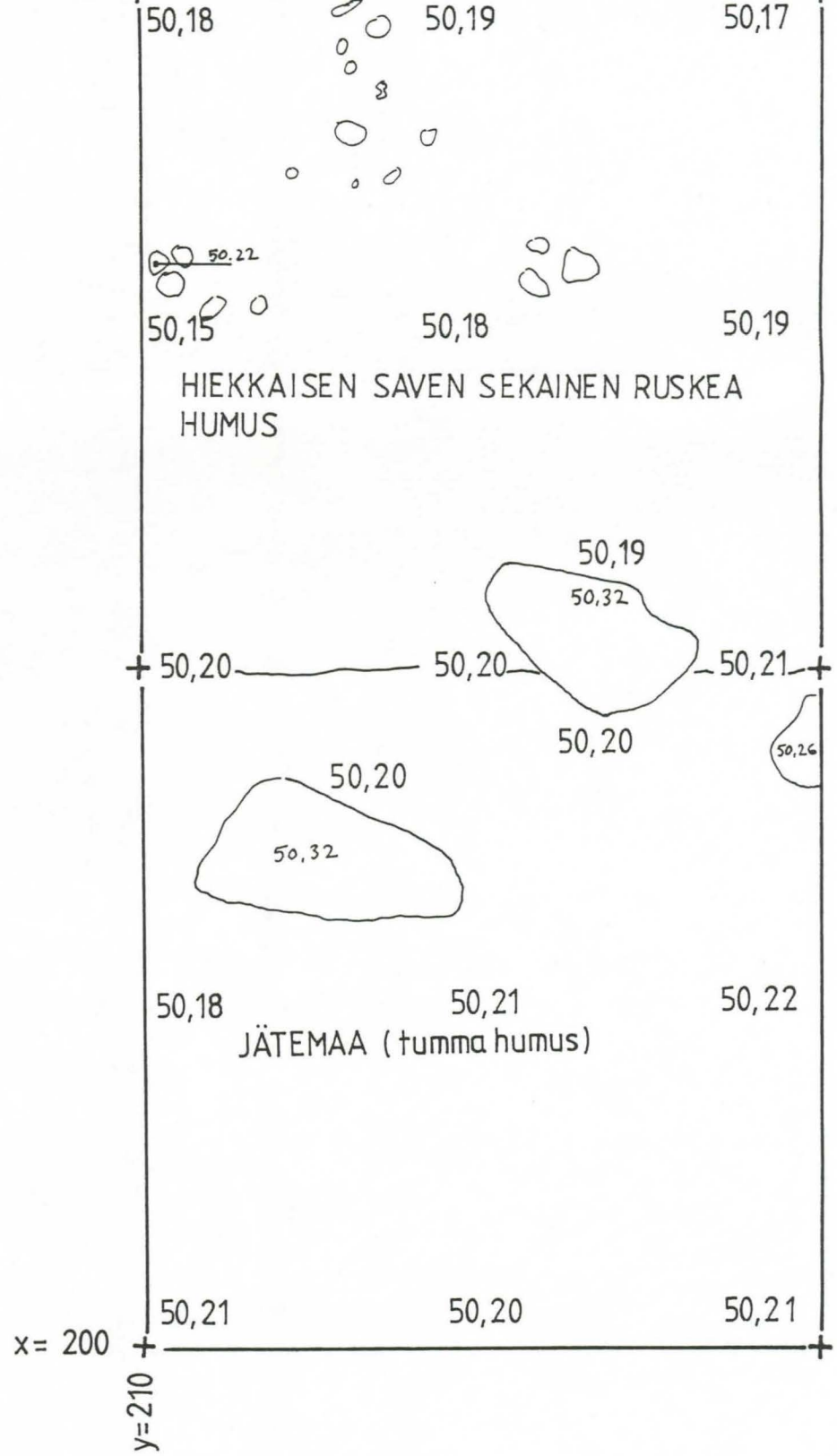
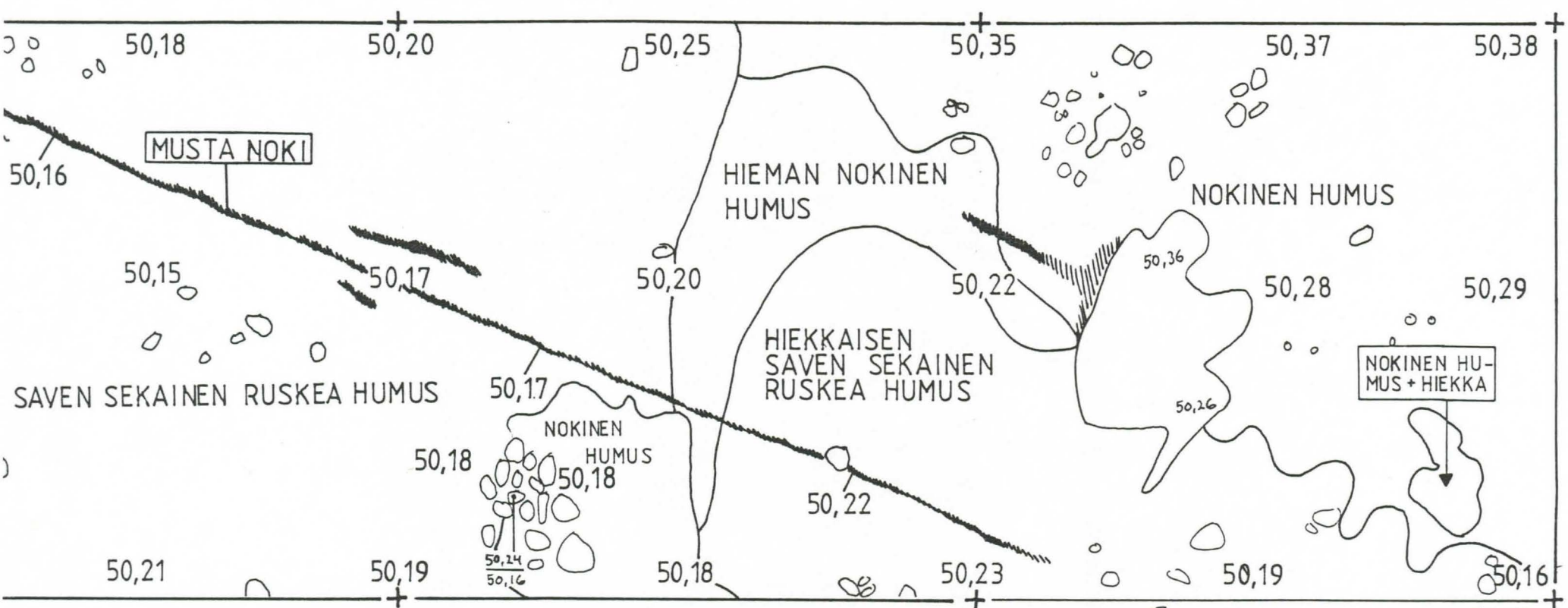
Tasokartta, alueet A ja B

Taso 1

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

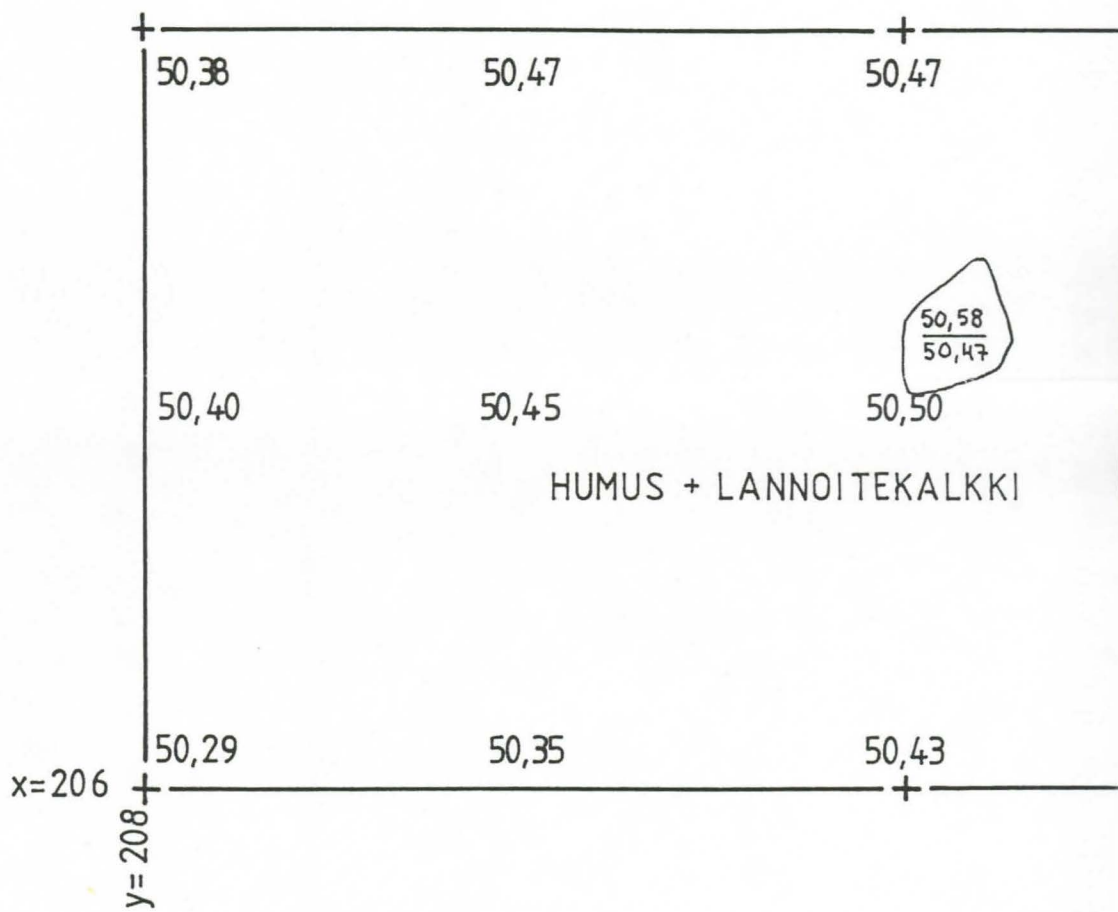
Piirt. PR

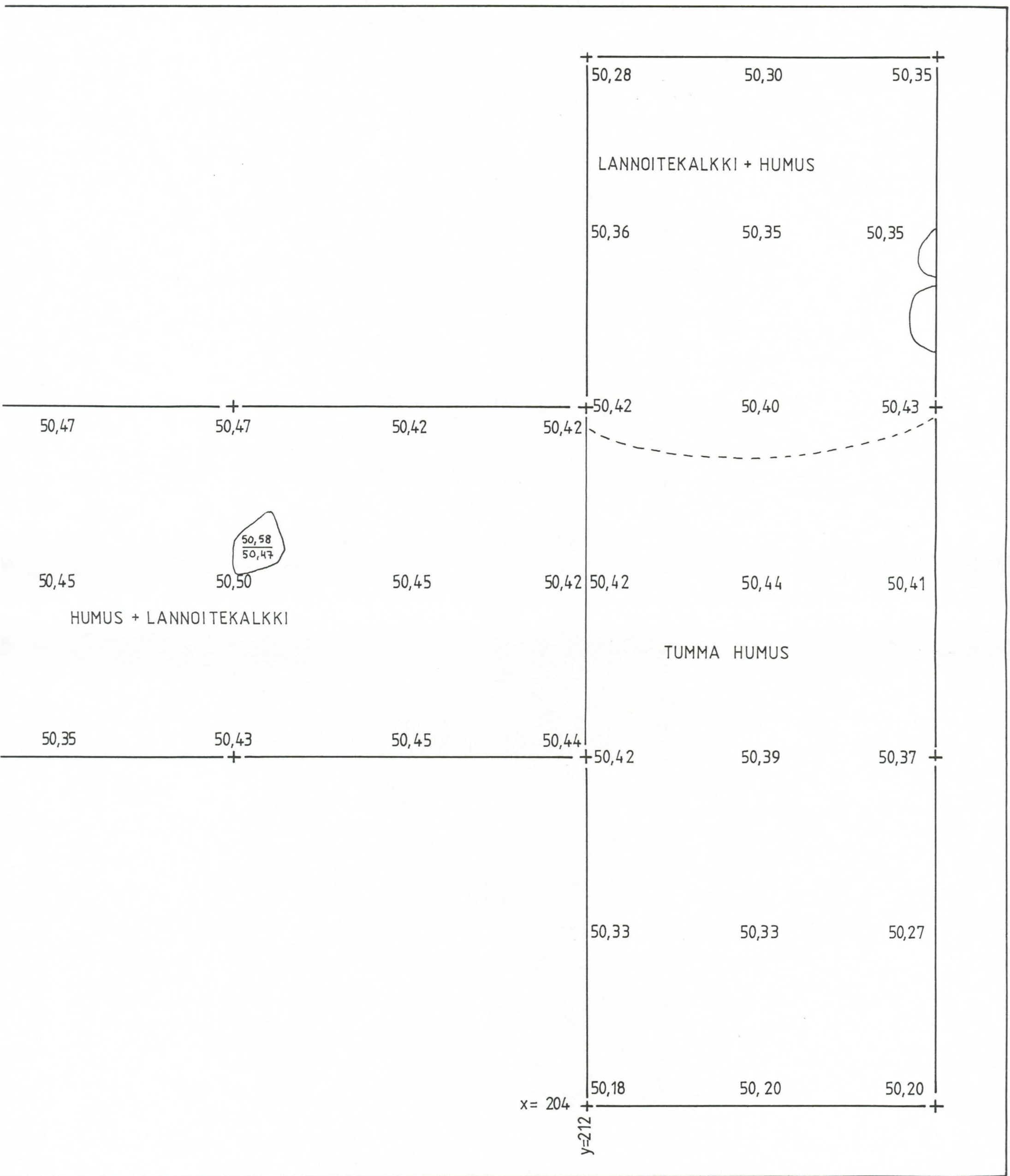
Tasokartta, alueet E ja F

Pintataso

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

Piirt. PR

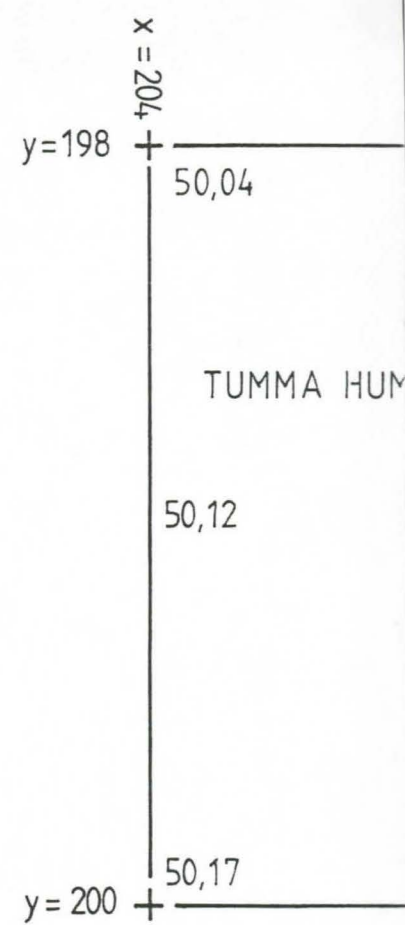
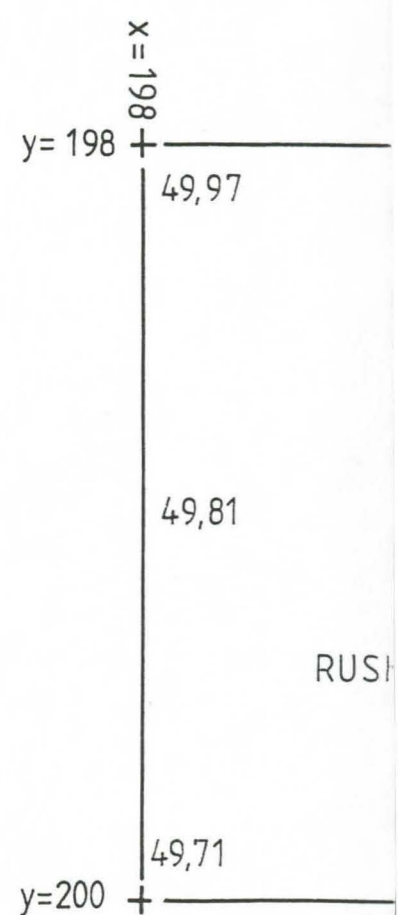
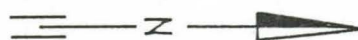
Tasokartta, alue D

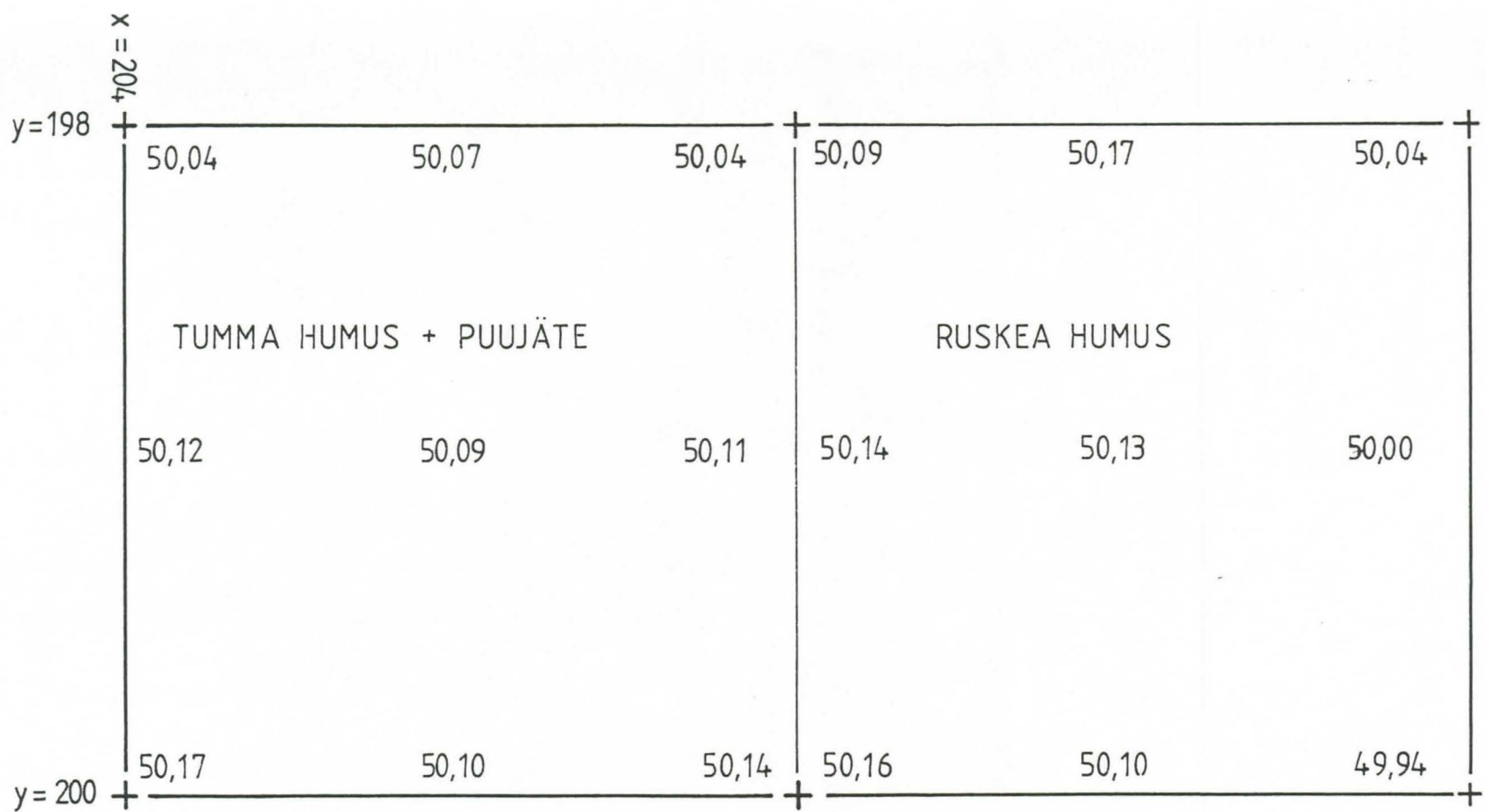
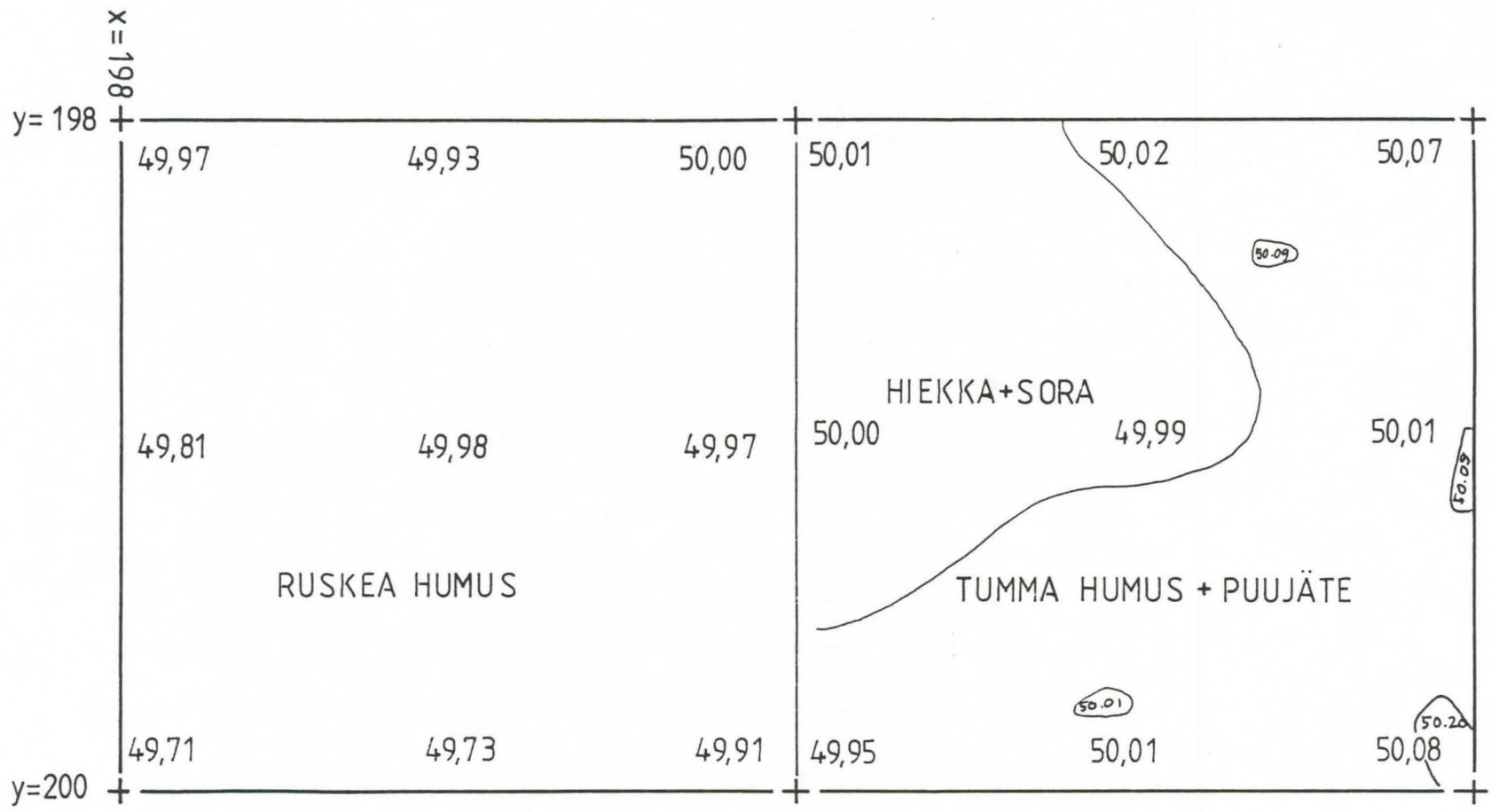
Pintataso

mk 1:20

1m

korkeudet m p y (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

Piirt. PR

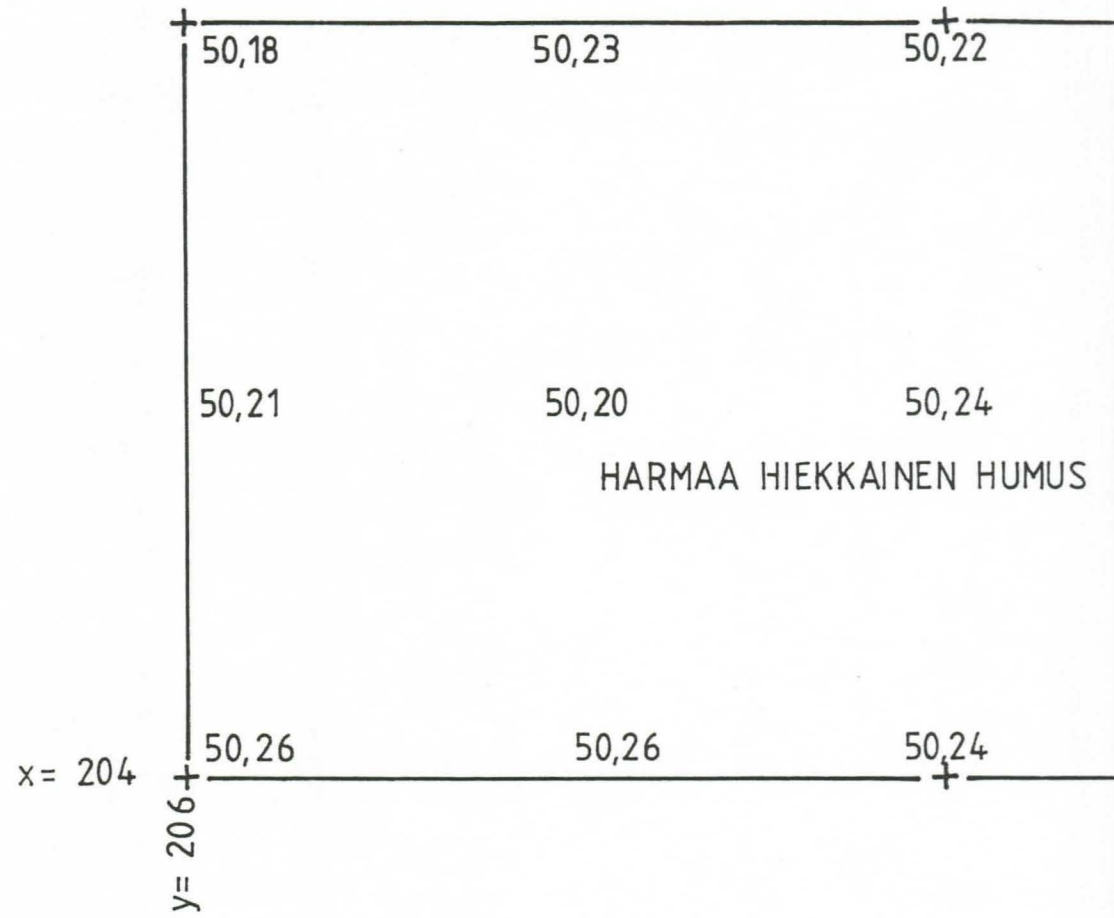
Tasokartta, alueet A ja B

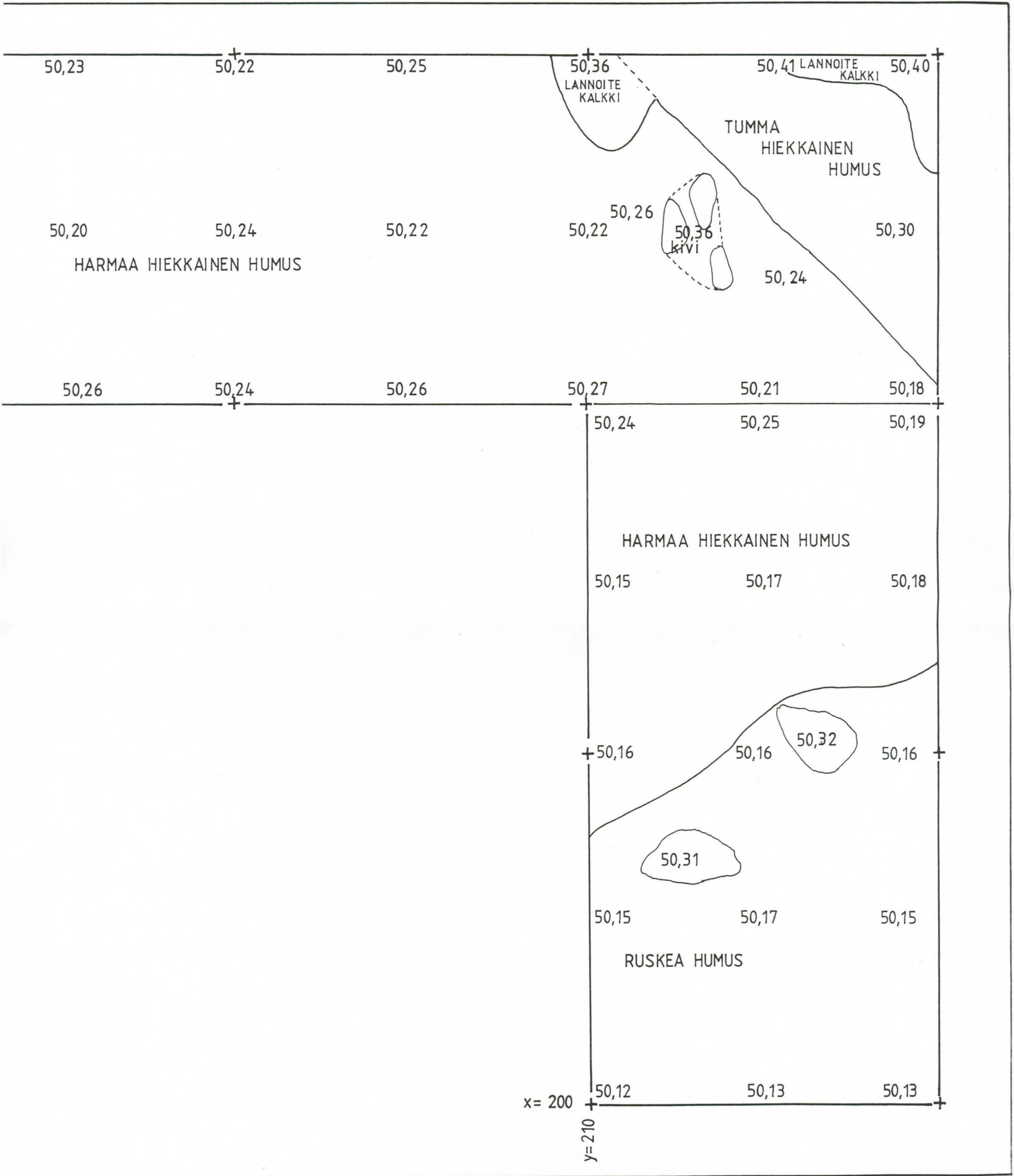
Pintataso

mk 1:20

1m

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

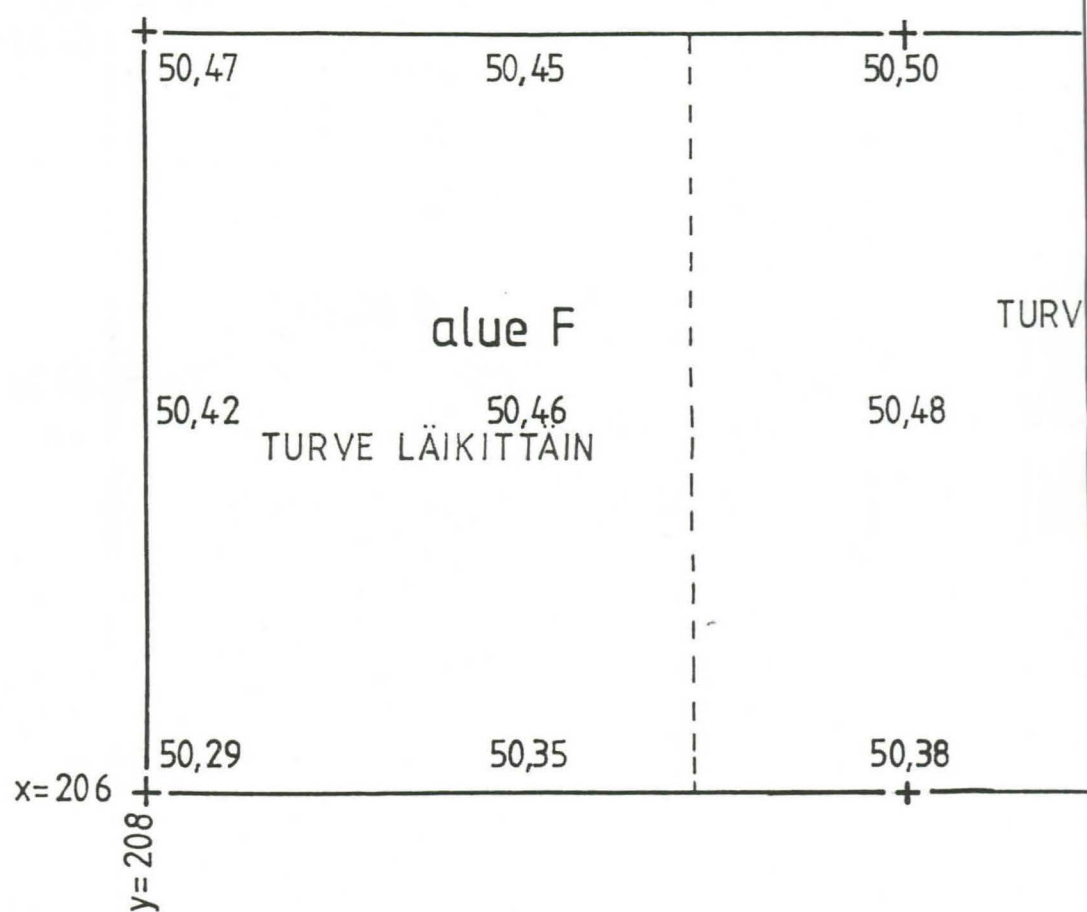
Piirt. PR

Tasokartta, alueet E ja F

Pintavaaitus

mk 1:20 1m

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

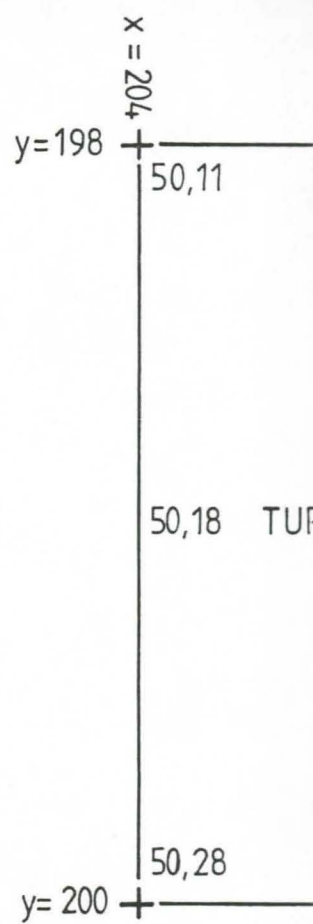
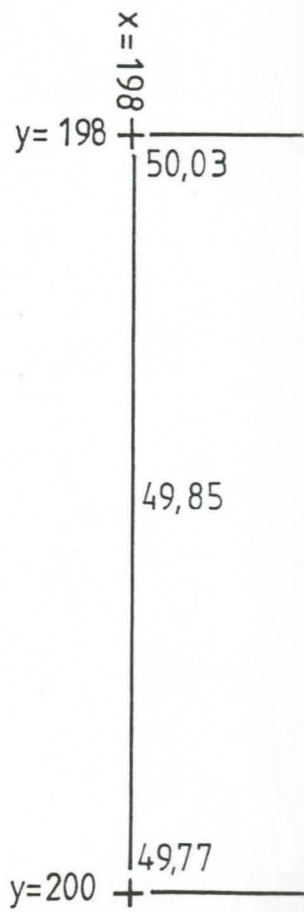
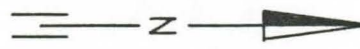
Piirt. PR

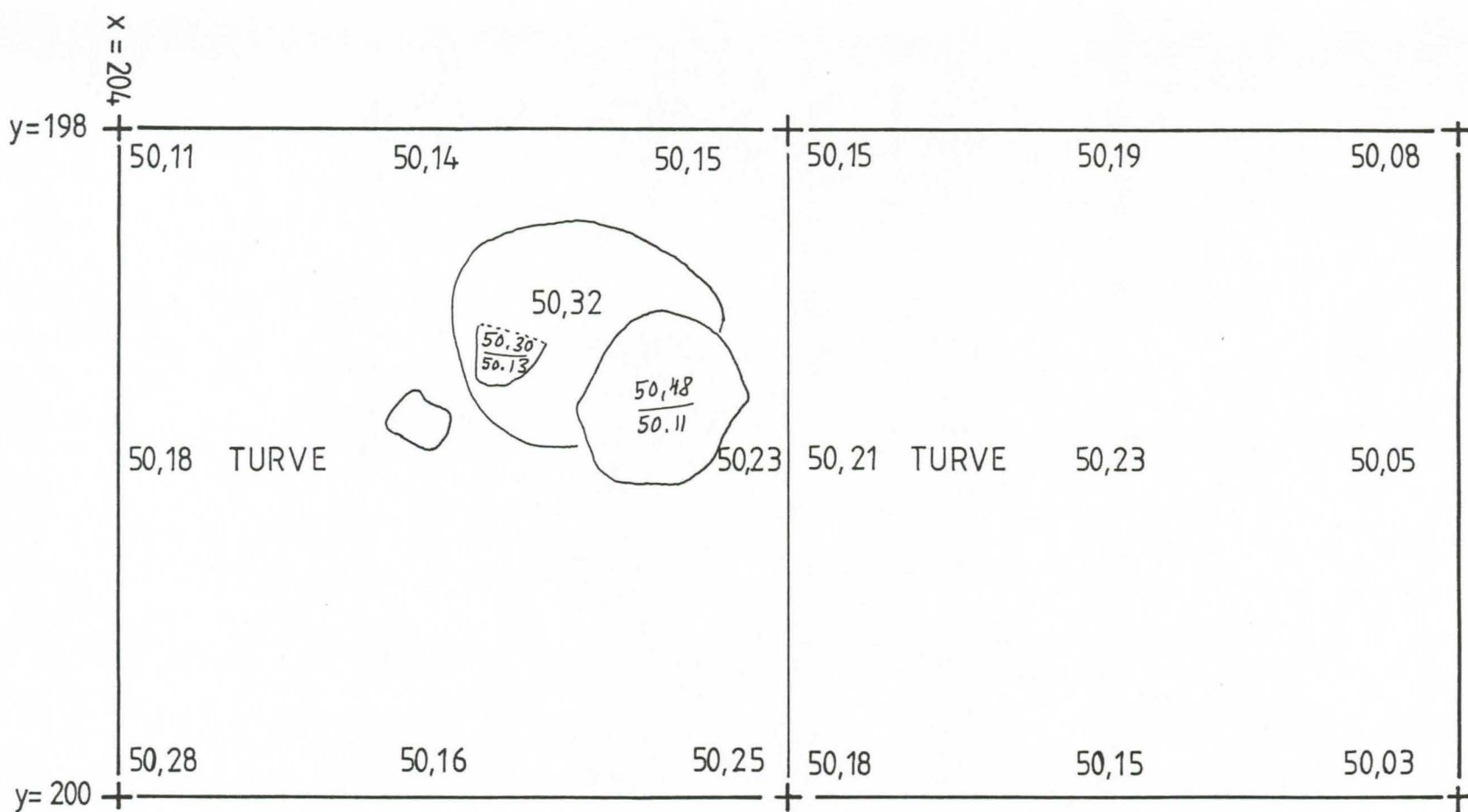
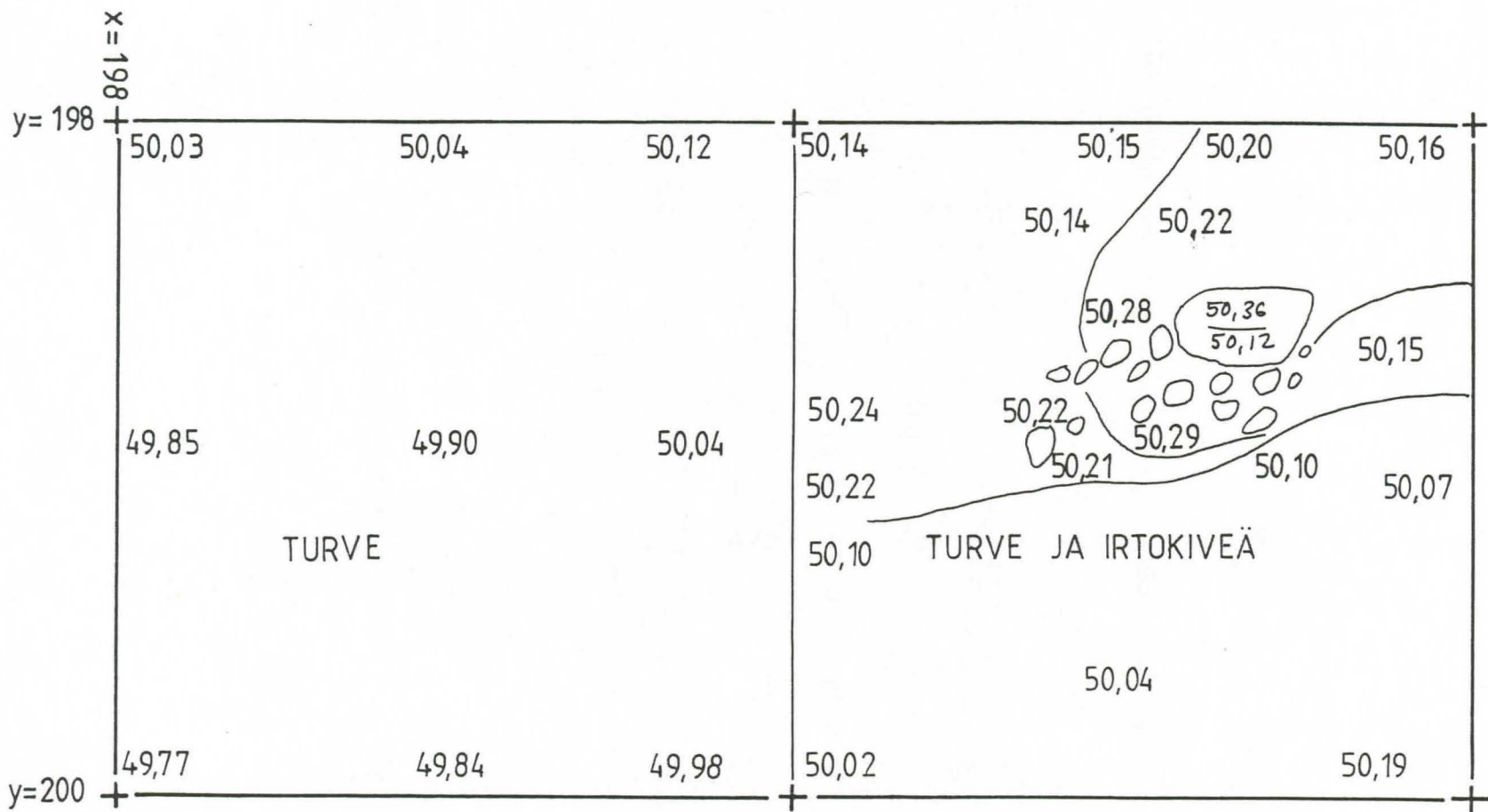
Tasokartta, alue D

Pintavaaitus

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

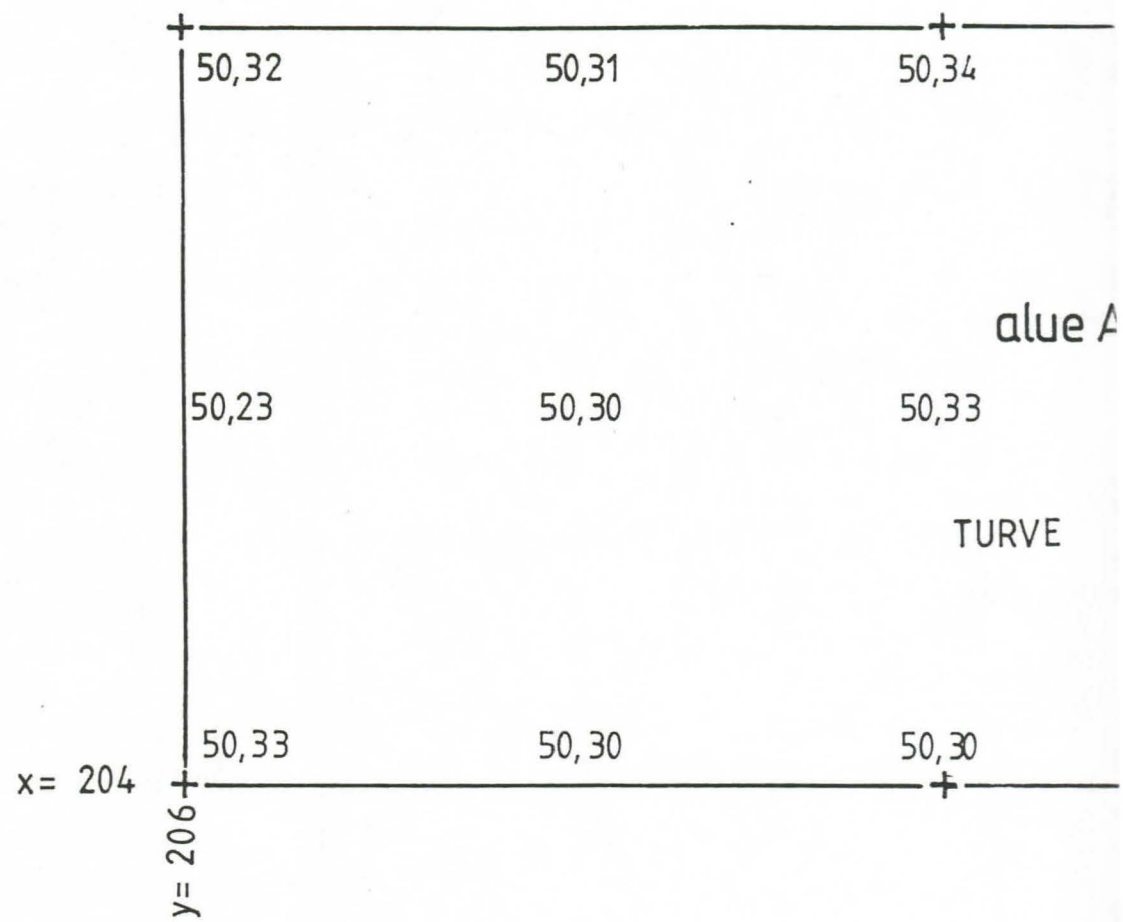
Piirt. PR

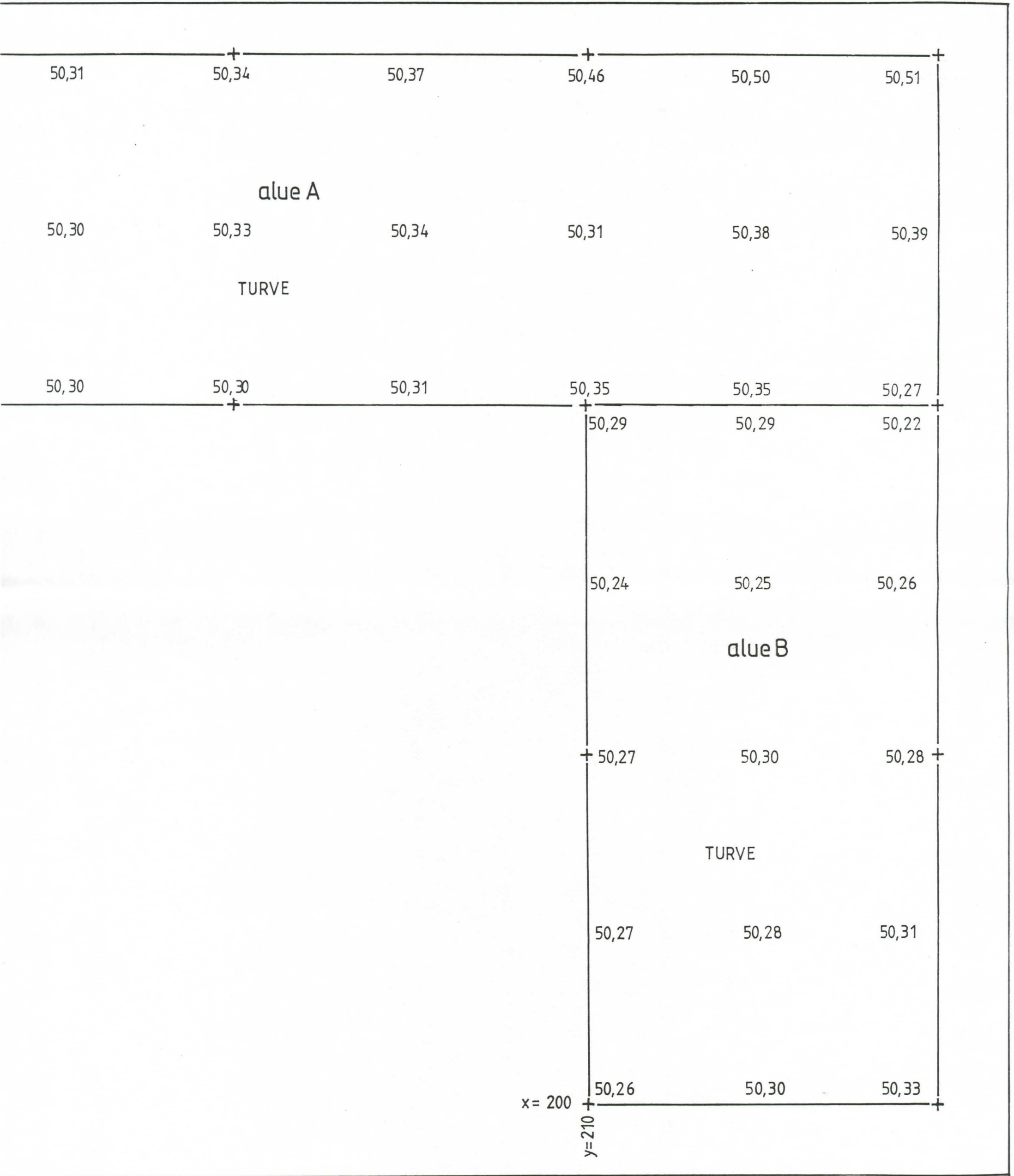
Tasokartta, alueet A ja B

Pintavaaitus

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI

HARTO ROTH 1990

Piirt. PR

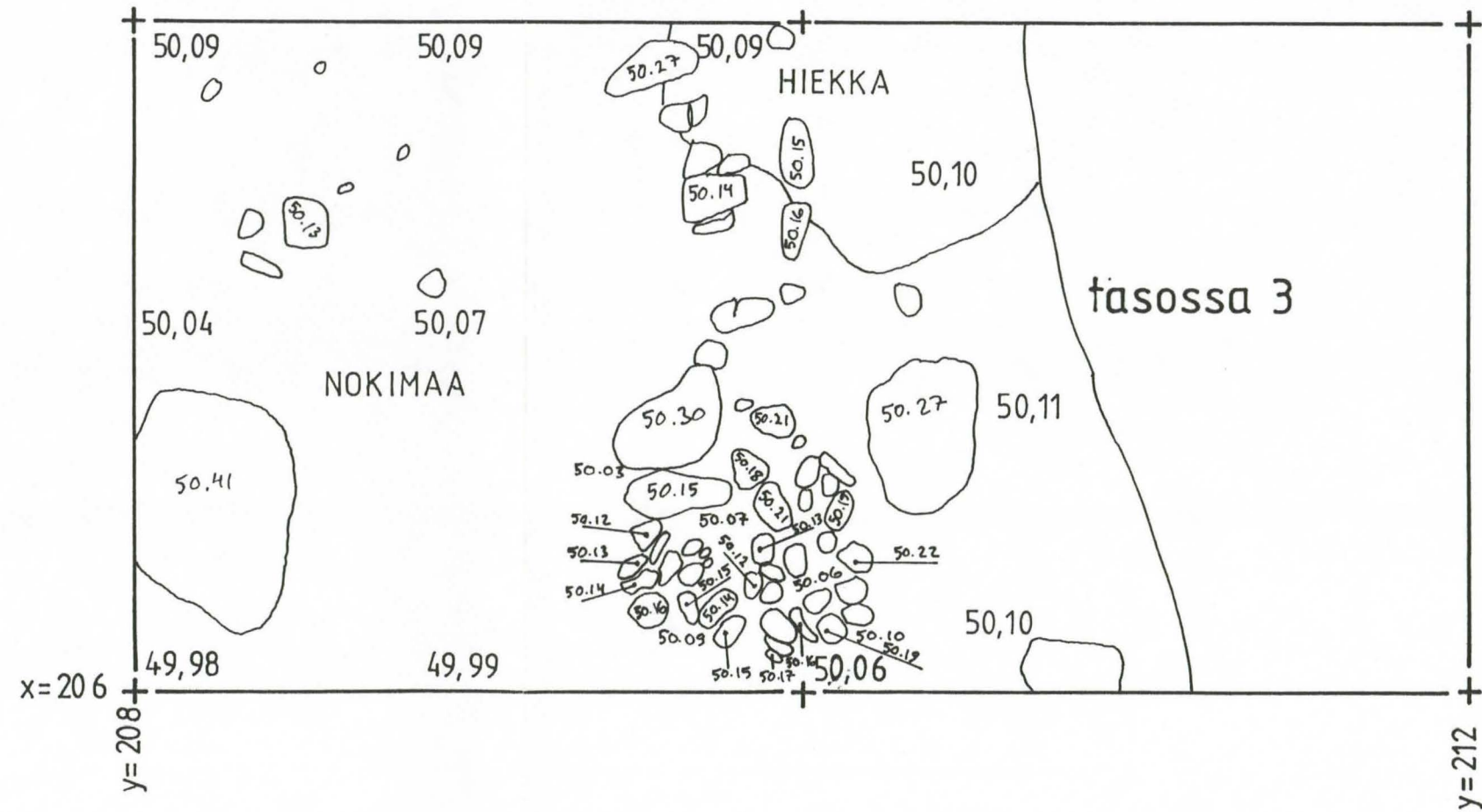
Tasokartta, alue F

Taso 4

mk 1:20

korkeudet mpy (kp 50.74)

SÄKYLÄ PYHÄJOKI TUPAMÄKI
 HARTO ROTH 1990
 Piirt PR
 Yksityiskohtakaratta
 Alueiden A, B ja E leik-
 kauksen nokimaakuoppa
 mk 1:20
 korkeudet mpy (kp 50.74)

